

04:2005 ARBEJDSPAPIR

Lars Benjaminsen
Mette-Lise Sørensen
Ivan Christensen

Etablering og status for projekterne under de fire delindsatsområder

Evaluering af puljen til socialt udsatte grupper i de seks største byer – delrapport I

FORSKNINGSAFDELINGEN FOR SOCIALPOLITIK OG VELFÆRDSYDELSER

Etablering og status for projekterne under de
fire delindsatsområder

***Evaluering af puljen til socialt udsatte
grupper i de seks største byer
- delrapport I***

***Lars Benjaminsen
Mette-Lise Sørensen
Ivan Christensen***

Arbejdspapir 4:2005

Socialforskningsinstituttets arbejdspapirer indeholder foreløbige resultater af undersøgelser og forarbejder til artikler eller rapporter. Arbejdspapirer udgives i et begrænset oplag som grundlag for en faglig diskussion, der indgår som led i forskningsprocessen. Læseren bør derfor være opmærksom på, at resultater og fortolkninger i den færdige rapport eller artikel vil kunne afvige fra arbejdspapiret. Arbejdspapirer er ikke omfattet af de procedurer for kvalitetssikring og redigering, som gælder for instituttets forskningsrapporter.

Resumé

Dette arbejdspapir udgør den første delrapport i evalueringen af projekter i de seks største bysamfund støttet af Puljen til socialt udsatte grupper. I denne første afrapportering undersøges etableringsprocessen for 35 projekter under de fire delindsatsområder – alternative plejehjem, botilbud med intensiveret bostøtte, indsatser for udsatte grønlændere og samarbejde med private/frivillige. Arbejdspapiret har karakter af et projektkatalog, der på baggrund af en interviewrunde med projektleverandørerne giver en status for projekterne i foråret 2005 samt en tværgående analyse af fremdriften i projekterne. Der tegner sig et billede af en høj grad af succes med igangsættelsen af projekterne, der i langt de fleste tilfælde forløber planmæssigt. Forsinkelser kan først og fremmest tilskrives forhold omkring nybyggeri, selv om også administrative forhold i kommuner og amter har spillet ind. Undersøgelsen tegner endvidere et billede af, at projekterne indgår i veludbyggede netværk af samarbejdsrelationer mellem lokale aktører i indsatsen for socialt udsatte grupper.

Om undersøgelsen

Dette arbejdsrapport er første del i afrapporteringen fra evalueringen af ”Projekter/aktiviteter i de seks største bysamfund støttet af Puljen til socialt udsatte grupper,” som Socialforskningsinstituttet udfører for Styrelsen for Social Service. Evalueringen gennemføres i perioden 2005-2006 og skal belyse resultaterne af indsatserne finansieret af Puljen til Socialt udsatte grupper i de seks største bysamfund.

Arbejdsrapporten er baseret på projekternes ansøgninger og statusrapporter samt en interviewrunde gennemført i foråret 2005 med projektleverandørerne fra de 35 projekter, der støttes med midler fra puljen inden for de fire delindsatsområder:

- Etablering af alternative plejehjem
- Botilbud med intensiveret bostøtte
- Indsatser for udsatte grønlændere
- Samarbejde med frivillige og private

Arbejdsrapporten har karakter af et projektkatalog, som beskriver hvert enkelt projekt i forhold til formål, brugere, personale mv., ligesom der gives en status for, hvor langt man er kommet med udførelsen af projekterne. Det belyses, i hvilket omfang projekter efterlever deres målsætninger, og hvordan samarbejdet mellem de involverede parter forløber set fra leverandørernes side.

Der er til undersøgelsen knyttet en følgegruppe og en ressourcegruppe.

Følgegruppens medlemmer er konsulent Rafai Atia, Kommunernes Landsforening; forstander Bjørn Bendorf, Kirkens Korshær; udviklingskonsulent Marianne Skov Jensen, Styrelsen for Social Service; misbrugskonsulent Hanne Juel Jensen, Århus Amt; kontorchef Birgitte Nystrup Lundgren, Københavns Kommune; centerleder Mads Uffe Pedersen, Center For Rusmiddelforskning; generalsekretær Jens Erik Rasmussen, Blå Kors Danmark, Rådet for Socialt Udsatte; landssekretær Ask Svejstrup, Sammenslutningen af Nærudvalg i Danmark (S.A.N.D).

Medlemmer af ressourcegruppen er programleder Else Christensen, Socialforskningsinstituttet; centerleder Frank Ebsen, Center for Forskning i Socialt Arbejde; forskningsadjunkt Arnaq Grove, Institut for Eskimologiske Studier, Københavns Universitet; forskningsprofessor Margaretha Järvinen, Socialforskningsinstituttet; forstander Kaj Erik Bondrup Jensen, Svenstrupgård; psykiatrisk overlæge Merete Nordentoft, Bispebjerg Hospital.

Ressourcegruppen og følgegruppen har bidraget med overvejelser om, hvordan udarbejdelsen af arbejdsrapporten metodisk hensigtsmæssigt burde gribes an. Følgegruppen har kommenteret et første udkast af arbejdsrapporten. Alle takkes for gode kommentarer. Endvidere takkes de personer, som har indvilget i at blive interviewet i forbindelse med udarbejdelsen af arbejdsrapporten.

Arbejdsrapporten er udarbejdet af forskningsassistent Lars Benjaminsen, forskningsassistent Mette-Lise Sørensen og studentermedhjælp Ivan Christensen. Programleder Jens Bonke og seniorforsker Inger Koch-Nielsen har bidraget undervejs med råd og vejledning. Jens Bonke er projektleder for evalueringen, som foretages i Socialforskningsinstituttets afdeling for Socialpolitik og velfærdsydelser, der ledes af afdelingsleder Ole Gregersen.

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	8
1.1. RAPPORTENS OPBYGNING	9
2. SAMMENFATTENDE KONKLUSION	10
3. METODE OG DATAINDSAMLING	13
4. PROJEKTERNE INDEN FOR DE FIRE DELINDSATSOMRÅDER	15
4.1. ETABLERING AF ALTERNATIVE PLEJEHJEM	15
4.2. BOTILBUD MED INTENSIVERET BOSTØTTE	15
4.3. INDSATSER FOR UDSATTE GRØNLÆNDERE	16
4.4. SAMARBEJDE MED FRIVILLIGE/PRIVATE	17
5. ETABLERING OG FREMDRIFT	18
5.1. ETABLERING AF ALTERNATIVE PLEJEHJEM	24
5.1.1. Plejehjemslignende tilbud til yngre alkoholmente – København	24
5.1.2. Plejekollektiv for ældre stofmisbrugere - København	25
5.1.3. Botilbud til yngre og midaldrende mennesker med sindslidelser - Frederiksberg	26
5.1.4. Specialafdeling på Østervang - Århus	27
5.1.5. Alternative pladser på forsorgshjemmet Store Dannesbo - Odense	29
5.1.6. Opførelse af alternativt plejehjem – Aalborg	31
5.1.7. Alternativt plejehjem i Ribe Amt – Esbjerg	31
5.2. BOTILBUD MED INTENSIVERET BOSTØTTE	34
5.2.1. Skæve boliger – opgangsfællesskab – København	34
5.2.2. Kollegielignende boliger til unge psykisk syge – København	35
5.2.3. Flinterupgård, botilbud til psykisk syge stofmisbrugere – København	36
5.2.4. Bostøtte til psykisk syge med misbrug – Århus	38
5.2.5. Bostøtte til psykisk syge med anden etnisk baggrund – Århus	39
5.2.6. Strandhuset – Århus	40
5.2.7. SIND-samarbejdet – Århus	42
5.2.8. Bostøtte til særligt socialt udsatte borgere – Odense	43
5.2.9. Botilbuddet i Vendelbogade – Aalborg	43
5.2.10. Mentorprojektet – Aalborg	45
5.3. INDSATSER FOR UDSATTE GRØNLÆNDERE	47
5.3.1. Social vicevært til bofællesskab for grønlandske kvinder	47
5.3.2. Bofællesskab til socialt udsatte grønlændere 'Projekt Illu' – København	48

5.3.3. Frederiksberg Centeret – alkoholbehandling af grønlandere – København.....	50
5.3.4. Værestedet Oqqumut – Esbjerg	51
5.4. SAMARBEJDE MED FRIVILLIGE/PRIVATE	54
5.4.1. Kirkens Korshærs varmestue – ”Hotel Jens” – København.....	54
5.4.2. Kirkens Korshærs kontaktcenter – København.....	55
5.4.3. KFUM’s skæve boliger – København	57
5.4.4. Metodistkirkens hjemløsekollektiver – København.....	58
5.4.5. The Clean House – København.....	59
5.4.6. SVOB – København	61
5.4.7. Gaderummet – København	63
5.4.8. Dannerhusets krisecenter – København	65
5.4.9. Parasollen – Århus	66
5.4.10. Livsværkstederne i Gellerup – Århus.....	68
5.4.11. Fællesgården – Århus	69
5.4.12. Café Lytten – Århus	70
5.4.13. Varmestuen i Pantheonsgade – Odense.....	72
5.4.14. Incestcenter Fyn – Odense.....	73
5.4.15. Kirkens Korshærs gårdprojekt – Aalborg.....	75
5.4.16. Nørholmprojektet – Aalborg	76
6. FORSINKELSER.....	78
7. EFTERLEVELSE AF MÅLSÆTNINGER	80
7.1. TILFREDSHED MED PROJEKTERNES UDFØRELSE	80
7.2. SAMARBEJDSRELATIONER	84
7.2.1. Samarbejdsrelationer inden for de kommunalt organiserede projekter	85
7.2.2. Samarbejdsrelationer i de privat organiserede projekter.....	86
7.3. ANSÆTTELSE OG AKTIVITETER	88
7.4. DEN FYSISKE ETABLERING OG DE MATERIELLE RAMMER.....	89

1. Indledning

Puljen til socialt udsatte grupper har til formål at styrke indsatsen over for socialt udsatte grupper, herunder hjemløse, stof- og alkoholmisbrugere, sindslidende, prostituerede m.fl.

I perioden 2002 til 2005 er der via satspuljen afsat i alt 530 mio. kr. til dette formål. En stor del af den samlede pulje er fordelt mellem landets seks største bykommuner, nemlig København, Frederiksberg, Århus, Odense, Aalborg og Esbjerg med tilhørende amter. Det er hensigten at skabe en mere sammenhængende indsats for de udsatte grupper, og puljen til socialt udsatte grupper er som noget nyt ikke konkret sigtet på enkelte grupper af udsatte, men i stedet på mere overordnede indsatsområder og forskellige typer af projekter. Af i alt 68 støttede projekter er 35 af projekterne placeret under fire delindsatsområder:

- Etablering af alternative plejehjem
- Botilbud med intensiveret bostøtte
- Indsatser for udsatte grønlændere
- Samarbejde med frivillige og private.

Socialforskningsinstituttet har fået til opgave at evaluere resultaterne af indsatsen i de seks største bysamfund. Evalueringen strækker sig over fire faser, hvoraf denne delrapport udgør den første afrapportering. Rapporten har til formål at give en status for de støttede projekter under de fire delindsatsområder. I rapporten belyses det, hvor langt projekterne er i forhold til de opstillede tidsplaner, og om de opstillede målsætninger efterleves. Det undersøges, om der er etableret de samarbejdsrelationer, der er nødvendige for projektets gennemførelse, og desuden belyses forhold omkring ansættelser, aktiviteter og etableringen af de fysiske rammer i de tilfælde, hvor der er sket en nyetablering. Rapporten bygger på en interviewrunde med projektleverandørerne. Resultaterne afspejler således projektleverandørernes oplevelser af etableringsprocessen. Denne første delrapport i evalueringen af projekterne i de seks største bysamfund har således primært karakter af et projektkatalog med en tværgående diskussion af forhold omkring projekternes etablering og fremdrift.

I de efterfølgende faser af evalueringen undersøges det, i hvilket omfang puljen har ført til en generel styrkelse af indsatsen, og effekten af indsatsen over for brugerne analyseres i forhold til de opstillede målsætninger. Også projekternes organisering og samspil med myndigheder og øvrige

indsatser på området belyses mere dybdegående i de efterfølgende afrapporteringer. Hvor denne første afrapportering således primært bygger på interview med projektlederne, inddrages der i de efterfølgende afrapporteringer interview med brugere fra projekterne, samt øvrige involverede aktører, herunder kommunale og amtslige medarbejdere og organisationspersoner. Evalueringsprocessen afsluttes med udarbejdelsen af et handlingsorienteret idékatalog med forslag til – og eksempler på fremtidig tilrettelæggelse og organisering af indsatsen.

1.1. Rapportens opbygning

Rapporten indledes med et sammenfattende konkluderende afsnit. I afsnit 3 beskrives datamaterialet, der ligger til grund for afrapporteringen, herunder den metodiske fremgangsmåde i forbindelse med interviewrunden. I afsnit 4 gives en oversigt over projekterne inden for de fire delindsatsområder. I afsnit 5 gives en samlet oversigt over opstarttidspunkt og antallet af etablerede pladser og/eller brugere i tilbuddene med en angivelse af væsentlige årsager til eventuelle forsinkelser. Derefter foretages en præsentation af de enkelte projekter inden for de fire delindsatsområder. I afsnit 6 diskuteres på tværs af projekterne årsager til de forsinkelser, der er opstået. I afsnit 7 diskuteres forhold omkring efterlevelse af målsætningerne, herunder karakteren af samarbejdsrelationer i projekter med henholdsvis offentlige og private leverandører, forhold omkring ansættelser og aktivitetsudvidelser, og endelig diskuteres forhold omkring projekternes fysiske rammer.

2. Sammenfattende konklusion

De fleste projekter under de fire delindsatsområder er realiserede i overensstemmelse med tidsplaner og målsætninger. I en del af projekterne er der dog sket større eller mindre forsinkelser i forhold til de oprindelige planer. Der er særligt sket forsinkelser inden for delindsatsområdet alternative plejehjem, hvor der generelt har skullet foretages nybyggeri for at huse de nye pladser. Forsinkelserne kan i vid udstrækning henføres til forhold vedrørende etableringen af de fysiske rammer. Der er dog også administrative vanskeligheder, der spiller ind. Det har således haft betydning for forsinkelsen af nogle af projekterne, at tidsperspektiverne i forbindelse med tildeling og anvendelse af puljemidlerne ikke er fuldt koordineret med tidsperspektiverne i den kommunale og amtslige sagsbehandling, hvor der generelt skal ske vedtagelser og godkendelser af de enkelte projekter.

Trods forsinkelserne er der en høj grad af succes i implementeringen af projekterne. I de projekter, der er blevet realiseret, er der generelt etableret det planlagte antal pladser, og der er sket en visitering af brugere til tilbuddene. At projekterne generelt må beskrives som vellykkede kommer også til udtryk i projektledernes vurdering af deres tilfredshed med projekternes udførelse, idet der i de fleste tilfælde udtrykkes en høj grad af tilfredshed.

Projekterne inden for delindsatsområdet botilbud med intensiveret bostøtte er for næsten alle projekternes vedkommende realiserede uden betydelige forsinkelser. I en del af tilbuddene er opholdet af midlertidig karakter som udslusnings- og botræningstilbud for beboere fra boformer for hjemløse. I disse projekter er der generelt et velfungerende samarbejde mellem de enkelte tilbud og de kommunale myndigheder om efterfølgende anvisning af egen bolig til beboerne.

Inden for delindsatsområdet indsatser for udsatte grønlændere er tre af de fire tilbud etableret, og der har været et velfungerende samarbejde mellem offentlige og private aktører på området omkring etableringen af disse projekter.

For projekterne under indsatsområdet samarbejde med private/frivillige projekter er engagementet i de enkelte projekter en væsentlig faktor i forhold til, at anvendelsen af projektmidlerne er sket planmæssigt. Puljemidlerne er overvejende anvendt til projekter, der forud for støtten kan karakteriseres som underfinansierede, og hvor der har været et umiddelbart behov for ekstra midler. I de private projekter er anvendelsen af midlerne således generelt gået i gang så hurtigt, som det har været muligt. Der er i de fleste af de private tilbud foretaget nyansættelser, der har givet mulighed for bedre at varetage den daglige støtte af brugerne, herunder i brugernes kontakt med offentlige myndigheder, hvor medarbejderne i de private tilbud bidrager til at skabe

kontinuitet og en bedre kontakt. Samtidig er der ofte skabt mulighed for flere aktiviteter for brugerne. I flere tilfælde er åbningstiden udvidet eller gjort mere regelmæssig, og flere af projekterne rapporterer om stigende brugertal.

Der er kun få forsinkelser i projekterne med private leverandører, og disse forsinkelser kan generelt tilskrives forhold i den kommunale sagsbehandling vedrørende fx godkendelser og lejekontrakter. I forhold til at inddrage og understøtte ressourcerne i de private tilbud kan det påpeges, at der set fra de private tilbuds side ikke altid er den fornødne fleksibilitet i samarbejdet mellem forskellige dele af det offentlige politiske og forvaltningsmæssige system. Der opleves således i visse tilfælde barrierer, der modvirker forsøget på at understøtte og katalysere de ressourcer og kompetencer, de private projekter bidrager med. Det gælder ikke mindst, når implementeringen af projekterne er afhængige af et samspil mellem de dele af den kommunale forvaltning, der ikke direkte er involveret i et samarbejde med projekterne.

Hovedparten af projektlederne i de private projekter udtrykker tilfredshed med samarbejdet med de kommunale myndigheder om projekterne. Der er dog også projekter, der peger på en oplevelse af et utilstrækkeligt eller mangelfuldt samarbejde med de kommunale myndigheder om projekterne. Det opleves navnlig i København, hvor nogle af projektlederne i de private projekter giver udtryk for et ønske om et bedre samarbejde og en højere grad af sparring med kommunen. Der opleves endvidere blandt flere af de private tilbud i København vanskeligheder i samarbejdet med en del omegnskommuner omkring brugere fra disse kommuner.

I alle byerne melder næsten alle projekter, både med offentlige og private leverandører, om gode lokale samarbejdsrelationer med andre indsatser på området, herunder både offentlige og private tilbud. Samarbejdet er generelt formaliseret i fx kvartalsvise møder, hvor alle indsatser i byen eller lokalområdet mødes og diskuterer indsatsen generelt og samarbejdet omkring konkrete brugere med henblik på at styrke og koordinere indsatsen. Det tyder på, at der efterhånden er udviklet og oparbejdet et veludbygget lokalt samarbejde mellem tilbuddene til de udsatte grupper, og alle projektlederne er meget opmærksomme på værdien af dette samarbejde.

Det er på baggrund af interviewene med leverandørerne indtrykket, at det lokale initiativ og engagement i de enkelte projekter har været en vigtig faktor for, at de fleste projekter er kommet godt fra start, og at projekterne generelt er etableret, som de har været planlagt. Resultatet tyder på, at projekterne har været godt planlagt både fra leverandører og myndigheders side. Også det forhold, at puljen til socialt udsatte grupper i de seks storbyer generelt er fordelt meget målrettet,

herunder mod de fire delindsatsområder, må vurderes at have bidraget væsentligt til succesen ved projekternes etablering.

3. Metode og dataindsamling

Denne første afrapportering er baseret på en interviewrunde med leverandørerne i de 35 projekter under de fire delindsatsområder. Desuden indgår ansøgningsmaterialet fra projekterne og de årlige statusindberetninger fra projekterne til Styrelsen for Social Service.

Interviewene er foregået som besøgsinterview af ca. 1-2 timers varighed. Da et enkelt projekt har bestået af tre delprojekter, er der i alt gennemført 37 interview. Interviewene er gennemført med projektledere eller den daglige leder af tilbuddet, hvor andet ikke er angivet under de enkelte projektbeskrivelser i afsnit 5. I enkelte tilfælde, hvor projekterne endnu ikke er etableret, er der i stedet gennemført interview med kommunale forvaltningsmedarbejdere, der har ansvaret for projekterne.¹ I et enkelt privat projekt, hvor der ikke er ansat en egentlig projektleder, er der gennemført et interview med deltagelse af både den kommunalt ansvarlige og medarbejdere tilknyttet det pågældende tilbud.

Det forhold, at første interviewrunde er foretaget med leverandørerne og ikke med andre aktører, der har været involveret, betyder, at indeværende arbejdsrapport primært bygger på projektledernes oplevelser og erfaringer. Der er således tale om en høring af 'en part' i processen omkring etableringen af projekterne. Det er et forhold, der naturligvis skal tages i betragtning, fx når det gælder analysen af etableringen af samarbejdsrelationer omkring projektet. Analysen fokuserer således på projektledernes oplevelse af samarbejdet, og en sammenstilling af disse erfaringer med oplevelser og erfaringer hos andre aktører, der har indgået i processen, er først et anliggende for en senere afrapportering.

Besøgsinterviewene er som oftest foregået på samme lokalitet som projekterne har til huse, således at SFI's forskningsmedarbejdere samtidig har haft mulighed for at danne et indtryk af de pågældende tilbud i deres daglige virke. Dog gælder det særligt for bostøtteprojekterne, at interviewene ikke er foretaget, hvor brugerne bor, men derimod overvejende er gennemført på de institutioner, som de enkelte projekter er tilknyttet.

Interviewene har bestået af både en kvantitativ og en kvalitativ del. Der er anvendt en interviewguide, hvor en del af spørgsmålene har haft karakter af lukkede spørgsmål. Det gælder navnlig spørgsmål om tilfredshed med en række forhold omkring projektet, hvor interviewpersonerne er bedt om at udtrykke deres tilfredshed på en skala med fem kategorier

¹ Der skal gøres opmærksom på, at disse medarbejders synspunkter ikke nødvendigvis er dækkende for forvaltningens holdning.

rangerende fra meget tilfreds til meget utilfreds. Sådanne spørgsmål er stillet angående tilfredsheden med antallet af brugere, tilfredsheden med samarbejdsrelationer, herunder både i forhold til offentlige og private samarbejdspartnere, brugerinddragelse, og angående tilfredsheden med projektet som helhed. I denne første afrapportering om status og fremdrift i projekterne benytter vi dog kun indikatoren for tilfredsheden med projektets samlede udførelse indtil nu. De øvrige kvantitative opgørelser vil blive inddraget i senere afrapporteringer.

Den kvalitative del af interviewene har omhandlet en lang række temaer. Der er spurgt til projekternes målsætninger, forhold omkring opstarten, herunder nyansættelser, åbningstider, brugerantal, brugerprofil, projekternes økonomi, hvilke aktiviteter og bestanddele projekterne nærmere er bygget op om, projektledernes oplevelse af brugernes gavn af tilbuddet, samarbejdsrelationer både på projektniveau og i det daglige arbejde, hvilke forhold der samarbejdes om og forankring i lokalmiljøet. Særligt er der spurgt til, om projektlederne har oplevet forandringer på en række af disse områder, fx omkring brugerprofilen, og hvordan samarbejdsrelationer har udviklet sig over tid. Der er også spurgt til, hvordan projektlederne generelt oplever indsatsen på området, herunder i hvilken grad projektet supplerer og komplementerer indsatsen over for målgruppen.

Det er generelt kun en mindre del af den viden, der er indsamlet gennem den kvalitative interviewdel, der afrapporteres i denne første delrapport. Interviewene udgør således også en vigtig del af datamaterialet for de efterfølgende afrapporteringer.

Interviewene er bearbejdet dels kvantitativt gennem indtastning af svar på de kvantitative spørgsmål i en datamatrice, dels kvalitativt gennem resumering og tematisering af de enkelte interview. Det indsamlede datamateriale danner grundlag for det projektkatalog, der udgør hovedparten af denne første afrapportering, og for den efterfølgende tværgående diskussion af forhold vedrørende fremdrift og forsinkelse, samarbejdsrelationer, ansættelser og aktiviteter, samt etableringen af de fysiske rammer for projekterne.

4. Projekterne inden for de fire delindsatsområder

Der er i alt givet støtte til 70 projekter i de seks bysamfund. 35 af projekterne falder inden for de fire særlige delindsatsområder. Da et enkelt projekt består af tre separate delprojekter, er der i alt undersøgt 37 projekter inden for delindsatsområderne. De fleste projekter er etableret og forankret i tilknytning til eksisterende tilbud eller institutioner.

4.1. Etablering af alternative plejehjem

Formålet med de alternative plejehjem, der har fået støtte til at blive etableret, er at tilbyde døgndækkende pleje og omsorg til de mest socialt udsatte mennesker, der har brug for somatisk pleje. Det er et behov, der er stigende, efterhånden som grupper af misbrugere bliver ældre. Personalet på de alternative plejehjem skal være indstillet på at kunne tackle målgruppens socialt afvigende adfærd, som gør dem vanskelige at rumme på traditionelle plejehjem eller botilbud. Frem for at afhjælpe målgruppens misbrug og adfærd er det målet at lindre og afbøde de værste komplikationer af denne livsstil.

De støttede projekter under dette indsatsområde er:

Tabel 1: Projekter inden for delindsatsområdet alternative plejehjem.

<i>København</i>	Plejekollektiv for ældre stofmisbrugere (i tilknytning til ambulatoriet Stæren)
	Plejehjemslignende tilbud til yngre alkoholmente (Sundholm)
<i>Frederiksberg</i>	Botilbud til yngre og midaldrende med sindslidelser
<i>Århus</i>	Specialtilbud (under forsorgshjemmet Østervang)
<i>Odense</i>	Alternative plejehjemspladser på Store Dannesbo
<i>Aalborg</i>	Opførelse af nyt alternativt plejehjem (i tilknytning til Svenstrupgård)
<i>Esbjerg</i>	Oprettelse af amtsligt alternativt plejehjem (i tilknytning til Ribe Amts Forsorgshjem i Exnersgade)

4.2. Botilbud med intensiveret bostøtte

Bostøtte kan bestå i en række funktioner, fra oplæring i daglige færdigheder til oprettelse af sociale netværk. Ifølge bestemmelserne i lov om social service § 73 og § 81 skal kommunen eller amtskommunen sørge for tilbud om hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til færdigheder til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer. Funktionen har vist sig at være afgørende for, at

personer med svage netværk og ressourcer skal kunne fungere i egen bolig. Et enkelt af de støttede projekter i dette indsatsområde, nemlig 'Bostøtte § 73' i Århus, består reelt af tre projekter, hvilket vil fremgå af nedenstående oversigt.

De projekter omhandlende bostøtte, som har fået tildelt støtte, er følgende:

Tabel 2: Projekter inden for delindsatsområdet botilbud med intensiveret bostøtte.

København	Skæve boliger – opgangsfællesskab (under Kollegiet Gammel Køge Landevej)	
	Kollegielignende boliger til unge psykisk syge	
	Botilbud til psykisk syge stofmisbrugere (Flinterupgård)	
Århus	Strandhuset Forsorgspladser §94	
	Bostøtte §73	Bostøtte til psykisk syge med misbrug
		Bostøtte til psykisk syge med anden etnisk baggrund
		SIND-samarbejdet
Odense	Bostøtte til særligt udsatte borgere	
Aalborg	Botilbudet Vendelbogade	
	Mentorordning	

4.3. Indsatser for udsatte grønlændere

Fire projekter placeret i København og Esbjerg har fået tildelt støtte specielt med henblik på tilbud til socialt udsatte grønlændere. Det er motiveret af de specielle vanskeligheder, denne gruppe har ved at blive integreret i de danske miljøer og tilbud. I 'Hvidbog om socialt udsatte grønlændere' fremhæves det, at det på grund af denne gruppes kulturelle og identitetsmæssige problemstillinger, og fordi mange socialt udsatte grønlændere har svært ved at forstå og tale dansk, er nødvendigt at differentiere mellem grønlændere og danskere i indsatsen for særligt socialt udsatte.

Følgende projekter har fået tildelt støtte under dette indsatsområde:

Tabel 3: Projekter inden for delindsatsområdet indsatser for udsatte grønlændere.

København	Frederiksberg Centeret
	Bofællesskab for grønlandske kvinder
	Bofællesskab til socialt udsatte grønlændere – 'projekt Illu'
Esbjerg	'Oqqumut' Styrkelse af indsatsen over for grønlændere i Esbjerg

4.4. Samarbejde med frivillige/private

Der er givet støtte til 16 private projekter, der er organiserede af institutioner og organisationer forankrede i det civile samfund. Det har været hensigten med støtten dels at styrke denne 'frivillige' indsats for de udsatte grupper, dels at sikre projekterne en økonomisk forankring i det kommunale system, herunder generelt at sikre projekternes videreførelse. De støttede projekter under indsatsområdet 'styrke samarbejdet med frivillige/private' er:

Tabel 4: Projekter inden for delindsatsområdet samarbejde med frivillige/private.

København	Varmestuen Hotel Jens
	Kirkens korshærs kontaktcenter
	KFUM's skæve boliger (udslusningsboliger under KFUM's kollegium, Amager)
	Metodistkirkens hjemløsekollektiv
	Clean House/halvvejshuset
	SVOB
	Gaderummet
	Dannerhusets krisecenter
Århus	Parasollen
	Livsværksteder i Gjellerup
	Fællesgården
	Cafe Lytten
Odense	Varmestuen i Pantheonsgade
	Incestcenter Fyn
Aalborg	Nørholmprojektet
	Kirkens korshærs Gårdprojekt

5. Etablering og fremdrift

I hovedparten af projekterne er etableringen forløbet planmæssigt, og de opstillede målsætninger efterleves og realiseres i væsentlig grad både i disse projekter samt i de projekter, hvor der er opstået mindre forsinkelser. Der er dog projekter, der stadig befinder sig i planlægnings- og projekteringsfasen og således ikke kan regnes som egentligt igangsatte endnu. Det gælder navnlig inden for delindsatsområdet alternative plejehjem. Det er kun få projekter inden for de øvrige delindsatsområder, der er væsentligt forsinkede i forhold til det oprindeligt planlagte starttidspunkt.

I følgende oversigtskema for hvert delindsatsområde er opgjort projekterne inden for de enkelte indsatsområder og kommuner med angivelse af tidspunkt for etablering samt det planlagte og realiserede antal brugere eller pladser. Under bemærkninger fremgår, om der er sket en større forsinkelse, og hvad den/de væsentligste årsager til en eventuel forsinkelse består i.

Tabel 5: Etablering af alternative plejehjem.

	Tidspunkt for etablering af projekt	Antal pladser/brugere		Bemærkninger
		Måltal	Opnåede maj 2005	
København				
Plejekollektiv for ældre stofmisbrugere	Projekteret, ikke etableret	5 pladser	0	Forsinkelse pga. forhold omkring personalemæssig forankring. Byggeri påbegyndes forår/sommer 2005.
Plejehjemslignende tilbud til yngre alkoholdemente	Januar 2005	10 pladser	10 pladser	
Frederiksberg				
Botilbud til yngre og midaldrende med sindslidelser	April 2005	18 pladser	12 pladser	Forsinkelse pga. byggeri. Indflytningen netop påbegyndt.

Århus				
Specialafdeling for psykisk syge misbrugere	Oktober 2004	8 pladser	8 pladser (6 er indskrevet)	Projekt opstartet i midlertidig lokalitet, nybyggeri ikke påbegyndt pga. bl.a. amtslig sagsbehandling
Odense				
Alternativt plejehjem for ældre misbrugere	Indflytning pr. april 2005	8 permanente pladser + 6 afklaringspladser	8 permanente pladser + 6 afklaringspladser	Mindre forsinkelse pga. sagsbehandlingen i kommune og amt
Esbjerg				
Alternativt plejehjem Esbjerg	Ikke etableret, forventes etableret 2006	8 permanente pladser + 2 aflastning	0	Forsinkelse pga. juridiske problemer i forhold til planlagt lokalitet
Aalborg				
Opførelse af nyt alternativt plejehjem	Oktober 2004	10 pladser	10 pladser	Projekt opstartet i midlertidig lokalitet. Nybyggeri næsten færdigt, men forsinket pga. den kommunale sagsbehandling

Tabel 6: Botilbud med intensiveret bostøtte.

	Tidspunkt for etablering af projekt	Antal pladser/brugere/tilbud		Bemærkninger
		Måltal	Opnåede maj 2005	
København				
Skæve boliger – opgangsfællesskaber	Januar 2005	8 indskrevne i egen bolig	5 indskrevne i egen bolig	Puljemidler anvendt til bostøtte. Mindre forsinkelse pga. mangel på ledige lejligheder.
Botilbud til psykisk syge stofmisbrugere	Januar 2005	8 pladser	8 pladser (4 indskrevet)	
Kollegielignende boliger til unge psykisk syge	Ikke opstartet	20 pladser	0	Projektet er forsinket pga. administrative problemer. Ombygningen er færdig sommeren 2005.
Århus				
Bofællesskab for psykisk syge – Strandhuset	1.2. 2005	4 pladser	4 pladser	Forsinkelse i forbindelse med istandsættelse af bevaringsværdig bygning
Bostøtte til psykisk syge med misbrug	1.1. 2004	4 pleje-boliger + 8 bostøtte-pladser	12 bostøtte-pladser	Forsinkelse på ca. 1 år pga. administrative forhold.
Bostøtte til psykisk syge med anden etnisk baggrund	1.1. 2004	15 indskrevne	21 indskrevne	
SIND	Januar 2004	15 indskrevne	11 indskrevne	Mindre forsinkelse pga. planlægning og ansættelse af frivillige.

Odense				
Bostøtte til udsatte grupper	1.10 2003	24 indskrevne	2004: 22 indskrevne, 2005 hidtil: 20	Mindre forsinkelse i forhold til at definere projektet og ansætte personale
Aalborg				
Mentorordning	1.9 2003	6 indskrevne	6 indskrevne	Mindre forsinkelse pga. kommunal omorganisering
Botilbuddet Vendelbogade	Juli 2003	10 pladser	10 pladser	

Tabel 7: Indsatser for udsatte grønlændere.

	Tidspunkt for etablering af projekt	Antal pladser/brugere/tilbud		Bemærkninger
		Måltal	Opnåede maj 2005	
København				
Social vicevært til bofællesskab – Miteq - for grønlandske kvinder	2003 (2001)	5 pladser	5 + 2 pladser	
Bofællesskab til socialt udsatte grønlændere – 'Projekt Illu'	Ikke etableret	6-8 pladser	0	Forsinkelse pga. vanskeligheder ved at finde egnet byggegrund.
Frederiksbergcentret – alkoholbehandling af grønlændere	November 2003	35 deltagere pr. år	42 deltagere i 2004	Forsinkelse pga. kommunale budgetforhandlinger.
Esbjerg				
Oqqumut	Marts 2004	50 brugere	45-60 brugere	Forsinkelse et halvt år pga. vanskelighed ved at finde lokalitet.

Tabel 8: Samarbejde med frivillige/private.

	Tidspunkt for etablering af projekt	Antal pladser/brugere/tilbud		Bemærkninger
		Måltal	Opnåede maj 2005	
København				
Varmestuen 'Hotel Jens' Kirkens korshær	2003	40-50 daglige brugere	40-50 daglige brugere	
Kirkens Korshærs kontaktcenter	2003	Tidligere: 60-70 daglige brugere	60-120 daglige brugere	
KFUM's skæve boliger – social vicevært	Januar 2005	5 pladser	5 pladser	
Metodistkirkens hjemløsekollektiver	Januar 2004	10 pladser	10 pladser, 9 indskrevne	
The Clean House – halvvejshuset	April 2004	10-12 pladser	16 pladser	Forsinkelse 3 måneder pga. sagsbehandlingen i kommunen.
SVOB (Støtte, Vejledning og Omsorg til hårdt belastede stofbrugere samt Brobygning til omverdenen)	Januar 2004	Der var forventet lidt færre brugere end det faktisk opnåede antal	> 50 forløb i 2004	
Gaderummet	April 2005	Kapaciteten er udfyldt	20 i bo-gruppen 60 i terapi 200 i værestedet	
Dannerhusets krisecenter	Januar 2003	18 eksisterende pladser	18 eksisterende pladser	Puljemidler anvendt til ansættelse af socialrådgiver

Århus				
Café Parasollen	Januar 2004	2003: 99 brugere pr. dag	2005: 114 brugere pr. dag	
Livsværksteder i Gellerup	2003	2003: 80 brugere pr. dag	2005: 140 brugere pr. dag	
Fællesgården	2004	16 pladser	16 pladser	Ud over de 16 faste pladser deltager hver dag et antal brugere, der samles op rundt i byen
Cafe Lytten	2004	25-30 pladser	30 pladser	
Odense				
Varmestuen i Pantheonsgade	Juni 2003	Flere i undervisning	25 brugere / 3-5 i undervisning	
Incestcenter Fyn	August 2003	Der var forventet færre brugere end det faktisk opnåede antal	66 i terapi på undersøgelses-tidspunktet	
Aalborg				
Nørholmprojektet	Oktober 2003	10/dag	10-15/dag	
Kirkens Korshærs gårdprojekt	Oktober 2003	10/dag	10-20/dag	

I de efterfølgende afsnit gennemgås forhold omkring etablering og fremdrift i de enkelte projekter under hvert indsatsområde. Efterfølgende samles der op på forhold omkring etablering og fremdrift på tværs af indsatsområderne.

5.1. Etablering af alternative plejehjem

Det er generelt for de projekter, der omhandler etableringen af alternative plejehjem, at der er foregået en etablering i nyopførte lokaliteter, og det er samtidig inden for dette indsatsområde, at de væsentligste forsinkelser er opstået. I de fleste af projekterne er opførelsen dog færdiggjort eller tæt ved at være på plads, og i nogle af projekterne er indflytningen påbegyndt eller pågår netop i perioden, hvor interviewrunden er gennemført. I flere tilfælde er projekterne imidlertid stadig i projekterings- eller byggefasen, og indflytningen af beboere således endnu ikke påbegyndt. To af projekterne har været startet op i midlertidige lokaler, indtil de nye lokaler har været færdiggjorte. Det er i forhold omkring etablering og byggeri, samt i den kommunale og amtskommunale sagsbehandling omkring projekterne, at årsagerne til forsinkelserne skal findes.

5.1.1. Plejehjemslignende tilbud til yngre alkoholdemente – København

Dette projekt har til formål *at skabe rum og rammer for 10 hjemløse, som har et aktuelt plejebehov*. Det er generelt et problem at finde egnede plejepladser andre steder til denne gruppe, som ofte har en problematisk adfærd. Projektet er etableret i nyrenoverede lokaler, og Københavns Kommune har ifølge projektlederen haft besvær med at finde en egnet lokalitet, før botilbuddet kunne etableres i ledige lokaler på Sundholms område. Opstarten er gået efter planen, og projektet er påbegyndt som planlagt i januar 2005.

Der er ansat SoSu-assistenten, sygeplejersker, pædagog og ergoterapeut, køkken- og rengøringspersonale. Der er ikke tilknyttet frivillige. Brugerne er karakteriseret ved at have et aktivt alkohol-misbrug, ofte kombineret med et andet misbrug eller værende i metadonbehandling. Brugerne er oftest alkoholdemente og lider af en række alvorlige følgesygdomme efter et mangeårigt misbrug. Målgruppens behov omfatter pleje, omsorg og behandling, samt hjælp til strukturering af dagligdagen. Brugere, som tilhører målgruppen, visiteres til plejekollektivet ud fra, hvem der har størst behov, dvs. har det dårligst. Der har fra starten været temmelig mange indstillinger til plejekollektivet, hvilket vil sige, at tilbuddet på grund af manglende ressourcer må sige nej til nogle brugere. Disse brugere må derfor fortsat opholde sig på fx herberg eller hospital.

Tilbuddet er ifølge lederen per definition rummeligt i forhold til brugernes adfærd og aktive misbrug af alkohol og evt. andre stoffer, dog accepteres vold ikke. Opholdet er tiltænkt som længerevarende eller varigt. Lederen oplever, at brugerne har gavn af tilbuddet, nogle blomstrer op, og hovedparten udtrykker tilfredshed. Brugerne inddrages så meget, det er muligt i projektet, ved

hjælp af beboermøder og involvering i egne forløb. For eksempel inddrages de i forhold til indretningen og i valg af mad.

Der er et dagligt samarbejde med hospitaler, lokalcentre og sagsbehandlere m.fl. omkring de enkelte brugere. Lederen er generelt tilfreds med disse samarbejdsrelationer. Der er udarbejdet en pjece, en hjemmeside og en folder om projektet for at gøre det kendt blandt andre indsatser på området. Til dokumentation af indsatsen benyttes et elektronisk klientadministrationssystem, og der udarbejdes en to-årig udviklingsplan samt årlige statusrapporter. Det er en del af grundlaget for projektet, at det er permanent, og der afholdes regelmæssige møder med Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning. Der har ifølge lederen ikke været nævneværdige problemer i opstarten af projektet hverken af økonomisk eller anden karakter.

5.1.2. Plejekollektiv for ældre stofmisbrugere - København

Dette projekt består i etableringen af et plejekollektiv til ældre stofmisbrugere i Københavns Kommune. *Formålet med projektet er at etablere et tilbud til plejkrævende ældre stofmisbrugere, dvs. fra 40 års alderen og opefter, da gruppen af stofmisbrugere i en relativ ung alder udvikler plejkrævende fysiske problemer.* Plejekollektivet er planlagt til at rumme fem beboere.

Der er sket en forsinkelse på ca. 2 år, og de planlagte pladser er endnu ikke etablerede. Det skyldes først og fremmest, at projektet har skullet forankres i tilknytning til et eksisterende ambulatorium for stofmisbrugere, hvor udskiftninger i ledelsen på det pågældende sted gav et brud i kontinuiteten i denne forankring. Der er således endnu ikke foretaget ansættelser i tilknytning til projektet, og interviewet er gennemført med den projektansvarlige medarbejder i Københavns Kommune. Den projektansvarlige oplever det som en nødvendighed at sikre og prioritere denne forankring i ambulatoriet, og etableringen af projektet er derfor blevet udskudt i forhold til den oprindelige tidsplan. Projektet forventes igangsat i løbet af 2006.

Ifølge den projektansvarlige medarbejder er det et potentielt problem i forbindelse af projektet, at huslejen kan være vanskelig at betale for kontanthjælpsmodtagere. Plejekollektivet skal placeres i et nybyggeri, hvor planen er at etablere toværelses lejligheder til beboerne. Finansieringen af anlægsudgifterne dækkes primært gennem husleje fra beboerne, og på grund af nødvendigheden af nybyggeri andrager huslejen 4-5.000 kr. pr måned. Det er generelt vanskeligt for målgruppen af stofmisbrugere at forpligte sig på tilbuddet, da det netop indebærer, at en del af indkomsten derved bindes i huslejen. Endvidere er det pga. kontanthjælpsloftet, herunder ændringer i reglerne for dækning af boligudgifter vanskeligere at betale denne husleje for kontanthjælpsmodtagere

sammenlignet med gruppen af førtidspensionister. Det har således vist sig, at en del af målgruppen ikke er førtidspensionister, men kontanthjælpsmodtagere. Den projektansvarlige i Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen påpeger, at der er en forholdsvis lang sagsbehandling i sagerne om førtidspensionering på lokalcentrene, og en forudsætning for at kunne inkludere alle i målgruppen i projektet er derfor, at de ældre misbrugere hurtigere tildeles en førtidspension.

5.1.3. Botilbud til yngre og midaldrende mennesker med sindslidelser - Frederiksberg

Dette projekt hører under Frederiksberg Kommune, og *formålet er at oprette et bosted med døgnstøtte til unge Frederiksberg-borgere med skizofreni og andre sindslidelser. Ud over at være et botilbud er det ambitionen, at stedet skal være en udviklingsinstitution, som træner beboerne i at klare sig selv, dvs. en 'sundhedsinstitution' med motionsrum, sunde måltider og fokus på livskvalitet gennem sundhed.* Projektet er i sin opstart, og de første beboere er netop ved at flytte ind ved tidspunktet for interviewet (maj 2005). De fysiske rammer er dog ikke helt på plads, hvilket ifølge lederen skyldes forsinkelser fra håndværkernes side.

Der er 17 ansatte ud over lederen; SoSu- assistenter, pædagoger og to alkohologer. Det har været et problem at få nattevagter, men dette problem er løst med ansættelse af sovende nattevagter i stedet for vågne. Der er ingen frivillige, men der er planer om at oprette skånejobs senere, evt. for sindslidende.

Brugerne har typisk været langtidsindlagte – fortrinsvis på Sankt Hans eller Frederiksberg hospital. Der er hovedsagligt tale om danske mænd. Søgningsen har været stor, der er indtil nu visiteret 12 beboere, og der er plads til 18. Man har ifølge lederen måttet sige nej til to potentielle beboere, som var for godt fungerende, og til én, som var for fysisk handicappet. De fysiske rammer giver ikke plads til kørestolsbrugere. Derudover kan projektet ikke rumme folk med alvorligt misbrug eller alvorligt udadreagerende adfærd. Det er tanken, at beboerne skal bo der 5-10 år, hvorefter de ifølge lederen forhåbentlig har gennemgået en udvikling, som har gjort dem klar til at flytte i egen bolig. Der er dog åbent for, at de kan blive altid, hvis det er nødvendigt. Der er ikke planer for udslusning endnu, men lederen har et håb om engang at få oprettet udslusningslejligheder.

Samarbejdet med de kommunale myndigheder fungerer ifølge lederen tilfredsstillende bortset fra, at det går trægt med at få penge til de nødvendige udgifter. Det har ifølge lederen betydet, at

medarbejderne af og til selv har måttet lægge ud for udgifter i forbindelse med projektet. Den nyansatte leder oplever kun at have fået et minimum af støtte og rådgivning fra de kommunale myndigheder. Det har været svært at få økonomien til at hænge sammen, og ifølge lederen er der stillet et lavere beløb til rådighed fra kommunen, end det beløb projektet har fået bevilget fra puljen.

Konkret i forhold til beboerne fungerer der et samarbejde med Sankt Hans og Frederiksberg hospitaler, Distriktspsykiatrisk center, Psykologisk skadestue, socialrådgivere, politi og det behandlingspsykiatriske tilbud 'Opsøgende psykose-team'. Lederen har taget personlig kontakt til disse samarbejdspartnere og har meget store forventninger til samarbejdet, idet de har været meget åbne og imødekommende. I forbindelse med de enkelte beboere har lederen besøgt de projekter, der aktuelt er tilknyttet, ligesom de kommende beboere inden indflytningen har været på besøg på stedet. Fremover regner lederen med, at der bliver arrangeret faste samarbejds møder. Der er blevet lavet udkast til folder og hjemmeside, men det er ikke realiseret endnu. Lederen mener, at projektet i høj grad udfylder et hul i indsatsen, men at indsatsen endnu ikke er dækkende for behovet.

5.1.4. Specialafdeling på Østervang - Århus

Tilbuddet Specialafdelingen er organisatorisk forankret i § 94-boformen Østervang i Århus Amt. *Formålet med specialafdelingen ved Østervang er at tilbyde en mellemform mellem en traditionel §94-plads med midlertidigt ophold og en længerevarende boform.* Specialafdelingen tilbyder plads til 8 udadregerende, psykisk meget skrøbelige eller syge personer med misbrug, der oplever vanskeligheder med at have ophold på § 94-boformer på almindelige vilkår.

Specialafdelingen har modtaget midler til både drift og nybyggeri, men processen omkring nybyggeriet har trukket ud. Det betyder, at driften indtil videre foregår med udgangspunkt i en række skærmede pladser i forsorgshjemafsnittet på Østervang og en udvidelse med pladser uden for boformen. Det er meningen, at afdelingen skal placeres i en selvstændig nyopført tilbygning til Østervang. En række forhold har dog betydet, at byggeriet endnu ikke var blevet påbegyndt i begyndelsen af juni 2005. Blandt andet tog det noget tid, før Amdsrådet politisk vedtog at gennemføre byggeriet. En anden faktor er, at brandmyndighederne undervejs i processen rejste et krav om at installere sprinklere i alle rum på Østervang, hvis man skulle have godkendt det nye byggeri samt nogle andre ombygninger af Østervang som lovlige. Disse forhold er kommet på plads, og licitationen forventes afsluttet i juni 2005.

Der er tale om en variabel opholdstid, som er længere end 120 dage. Målet med beboernes ophold er at fastholde den enkelte i et længerevarende ophold gennem en kontinuerligt bærende relation, så der oparbejdes et samarbejde med de implicerende instanser om en udvidet udredning af pågældendes problemer og ressourcer. I forlængelse af udredningen og samarbejdet med de relevante instanser skal der udarbejdes en anbefaling af, hvilken permanent boform samt hvilke støtteforanstaltninger der skal iværksættes, for at den enkelte beboer kan få et mere stabilt liv.

Der er på interviewtidspunktet seks beboere, alle midaldrende mænd, på Specialafdelingen. Målgruppen er dog både mænd og kvinder. Beboerne blev indskrevet på tilbuddet 1. oktober 2004, hvor hovedparten af det ønskede personale var ansat. Der er sket nyansættelser i forbindelse med etableringen af Specialafdelingen. Der er blevet ansat en socialrådgiver, to pædagoger, en social- og sundhedsassistent, en fysioterapeut (ikke ansat endnu) og en ergoterapeut. Medarbejderne indgår i et rotationssystem med medarbejderne på Østervangs Forsorgsafdeling. Rotationen finder sted på uge-, dags- eller episodebasis. Forstanderen for Østervang fremhæver, at der er tale om en meget professionel og fagligt dygtig medarbejdergruppe, som har været meget engageret i opstarten og etableringen af tilbuddet.

Arbejdet omkring den enkelte beboer styres af en såkaldt case-manager, der fungerer som tovholder for beboeren og skal sikre, at det rette permanente tilbud bliver etableret, ligesom vedkommende skal sørge for, at alle relevante samarbejdsparter og interessenter inddrages i arbejdet omkring beboeren. Der arbejdes med udgangspunkt i en psykodynamisk forståelsesramme og med kognitive og indlæringspædagogiske tilgange. Formålet er at øge beboernes overblik og modvirke det mentale kaos, der præger dem samt styrke beboernes sociale færdigheder. Der sigtes efter at skabe strukturerede rammer med faste daglige strukturer, fx er der fællesspisning med personale og beboere tre gange dagligt. Det foreløbige billede er, at det lykkedes at fastholde beboerne i længere tid, end man ellers har haft erfaringer med på Østervang. Endnu er ingen beboere blevet udsluset til permanente tilbud, men enkelte er udskrevet af andre grunde, fx afsoning af fængselsdom.

Det har ifølge forstanderen været lidt frustrerende for personalet, at etableringen af det selvstændige byggeri har taget tid. Det er således en generel projekterfaring, at der må påregnes noget sagsbehandlingstid, fra pengene bevilges, til selve byggeprocessen kan gå i gang. Personligt har forstanderen ikke tvivlet på, at det nok skulle lykkedes, og generelt beskrives samarbejdet med baglandet i amtet som velfungerende. Der opleves stor opbakning både i forhold til projektet samt i forhold til det øvrige arbejde, som udføres på Østervang. Der er også et velfungerende samarbejde

med en række øvrige eksterne parter. De primære kontaktflader er de øvrige § 94-tilbud i Århus Amt, misbrugs-konsulenter samt Århus Kommune og hospitalsvæsenet. Intensiteten i samarbejdet afhænger af det konkrete indhold i arbejdet med beboerne. Et eksempel illustrerer det velfungerende samarbejde: Det sker således, at der er brugere som er så kaotiske, at de midlertidigt får karantæne fra Specialafdelingen. I den forbindelse er der udarbejdet en praksis med, at case-manageren fra Specialafdelingen fortsætter med at fungere som kontaktperson, selv om beboeren nu befinder sig midlertidigt på et andet tilbud. Denne praksis bevirker, at der er kontinuitet i den professionelle indsats over for beboerne.

Ifølge forstanderen har tildelingen af puljemidler generelt bevirket, at der er kommet et velreflekteret socialpædagogisk tilbud til en gruppe af de allerdårligst stillede forsorgshjemsbrugere.

5.1.5. Alternative pladser på forsorgshjemmet Store Dannesbo - Odense

I tilknytning til forsorgsinstitutionen for hjemløse Store Dannesbo ved Odense er der etableret alternative plejehjemspladser for ældre misbrugere fordelt på otte pladser med henblik på varigt ophold og seks pladser beregnet til korte ophold i forbindelse med afrusnings- og afklaringsforløb.

Indflytningen er påbegyndt 28. april 2005. En mindre forsinkelse i forhold til et oprindeligt planlagt opstarttidspunkt ved udgangen af 2004 tilskrives af forstanderen, at etablering og byggeri af plejehjemmet skulle gennem de kommunale og amtslige beslutningsorganer.

Formålet med plejehjemmet er at tilvejebringe et sted, hvor en gruppe mennesker, der pga. langvarigt og fortsat aktivt misbrug har behov for varig pleje og omsorg, kan bo og modtage den fornødne pleje.

Alle pladser er medio maj optaget, halvdelen af beboerne flyttet ind, og de resterende beboere flytter ind i løbet af få uger. To personer er allerede på venteliste til de varige pladser. Der er foreløbigt to af afklaringspladserne i brug. Af de otte varige beboere er seks mænd og to kvinder. Aldersmæssigt er fordelingen mellem 48 og 60 år, og alle beboerne er af dansk herkomst. Det har endvidere været en målsætning, at beboergruppen skulle rekrutteres blandt misbrugere og samtidig være tidligere hjemløse, hvilket er tilfældet for seks af de otte beboere. Næsten alle beboerne er samtidig sindslidende. Tre er rekrutteret internt fra Store Dannesbo, hvor man tidligere har haft vanskeligt ved at tilvejebringe den fornødne pleje til målgruppen.

Det er generelt kommet bag på personalet, at en del af beboerne er ret fysisk dårlige og dermed også tungt plejekrævende. Tre af beboerne er kørestolsbrugere og tre er rolatorbrugere. Man havde både ved projektering af de fysiske rammer og ved normeringen særligt lagt vægt på at kunne rumme det fortsatte aktive misbrug blandt de kommende beboere. De fysiske forhold og særligt badeforholdene er generelt ikke i tilstrækkelig grad indrettet på, at beboerne er stærkere fysisk plejekrævende end forventet. Det samme gælder normeringen i forhold til pleje, særligt i nattetimerne.

Der er foretaget ansættelser svarende til 10 fuldtidsstillinger, fordelt på tre sygeplejersker og otte social- og sundhedsassistenter, samt en rengøringsassistent, heraf flere på deltid. Desuden er tilknyttet en lægekonsulent fem timer ugentligt.

Der er foregået et samarbejde om projektet med både Fyns Amt og Odense Kommune. Projektet er blandt andet blevet forsinket pga. sagens procedure gennem de amtslige og kommunale beslutningsorganer, før den egentlige etablering kunne påbegyndes. Forstanderen vurderer, at der generelt har været tale om et normalt forløb, der således ikke er kommet bag på leverandøren. Der har dog samtidig ikke helt været enighed undervejs i processen. For eksempel tilstræbte Odense Kommune en placering i Odense by, mens forsorgshjemmet og Fyns Amt fastholdt en tilknytning til forsorgshjemmet. Angående visiteringen til plejehjemmet har forsorgshjemmet og de kommunale myndigheder haft lidt forskellige indgangsvinkler. Kommunens visitationsmedarbejdere er ifølge institutionslederen vant til at arbejde med plejebegrebet i forhold til mennesker, der har brug for intensiv pleje i en kortere del af deres liv i en høj alder, mens forsorgshjemmet med erfaring inden for målgruppen af udsatte hjemløse har erfaring med, hvor tidligt dette behov sætter ind blandt de udsatte misbrugere. Samtidig giver forstanderen udtryk for, at de kommunale myndigheders forventninger til, hvilke beboergrupper det alternative plejehjem kan rumme, må tilpasses de begrænsninger, som fx badeforhold og normering sætter. Trods sådanne konkrete forskelle i perspektiver og interesser, vurderer forstanderen og den daglige leder generelt, at der har været et tilfredsstillende samarbejde omkring projektet, ligesom det er forventningen, at det konkrete samarbejde omkring beboerne vil indlejres i Store Dannesbos øvrige og velfungerende samarbejdsrelationer.

5.1.6. Opførelse af alternativt plejehjem – Aalborg

I Aalborg er der nyopført et alternativt plejehjem som en tilbygning til forsorgsinstitutionen Svenstrupgård, der drives af Nordjyllands Amt. Projektet er opstartet oktober 2004, efter seks måneders forsinkelse, der af projektlederen tilskrives problemer med ”sagsbehandling og bureaukrati”. Derudover har opstarten ifølge lederen været uproblematisk. Byggeriet er næsten færdigt til indflytning og udgør en stor forbedring af de forhold, beboerne tidligere har boet under, idet plejehjemmet i første omgang er etableret i midlertidige lokaler. Lederen mener generelt, at alternative plejehjem skaber en ny rummelighed. *Målgruppen er hjemløse, misbrugere og sindslidende med svækket helbred og brug for døgndækkende støtte. Formålet med de nye faciliteter er at kunne tilbyde dem bedre livskvalitet og større værdighed i kraft af bedre pladsforhold og rammer.*

Der visiteres kun brugere som både er misbrugere og har en dårlig fysik, og der er ikke plads til alt for voldsom adfærd. Plejehjemmet har som nævnt været opstartet i midlertidige lokaler, og der er allerede fuld belægning på de 10 pladser. Brugernes tilstand er meget dårlig når de flytter ind, men lederen vurderer, at deres tilstand bedres markant af at bo der. Brugerne har indflydelse på det daglige liv ved hjælp af møder, som personalet indkalder til og støtter dem i at deltage i. Det er meningen, at beboerne kan blive på plejehjemmet varigt, dog tilbydes der ikke decideret terminalpleje på stedet.

Der er ansat en ekstra medarbejder, og dermed er der nu i alt seks ansatte, men ingen frivillige.

Der samarbejdes med de andre afdelinger på Svenstrupgård, fx varetager forsorgshjemmet nattevagten. Derudover samarbejder projektet med sundhedsmyndighederne om konkrete forhold omkring brugerne. Disse former for samarbejde fungerer upåklageligt. Projektet er godt forankret på området og lokalt, i og med at det ligger på Svenstrupgård. Derudover var det det første pilot-projekt på området, hvilket har betydet en masse opmærksomhed og evalueringer. Ifølge lederen var dette projekt den direkte årsag til, at regeringen fik dette område med i handleplanen i 2002, og tilbuddet er nu kopieret rundt omkring i landet.

5.1.7. Alternativt plejehjem i Ribe Amt – Esbjerg

I Esbjerg er der planlagt et alternativt plejehjem for ældre misbrugere. Projektet er endnu ikke opstartet pga. forhold omkring etableringen på en byggegrund nær et forsorgshjem i Esbjerg.

Interviewet er foregået med den projektansvarlige i Ribe Amt, der forventer, at plejehjemmet er driftsklart januar 2006 eller få måneder senere.

Formålet er at etablere et plejetilbud til en gruppe misbrugere og hjemløse, som vanskeligt kan rummes på almindelige plejehjem og i hjemmeplejen. Det har været hensigten at opføre det alternative plejehjem på nabogrunden for at kunne trække på forsorgshjemmets ekspertise med målgruppen og samtidig opnå stordriftsfordele fx omkring udgiftskrævende nattevagtordninger mv.

Etableringen er imidlertid undervejs stødt på en række problemer. Grunden ejes af et alment boligselskab, der på en yderligere tilstødende nabogrund har planer om at etablere 'skæve boliger'. For at bygge plejehjemmet i et plan fremfor som etagebyggeri er det nødvendigt at inddrage en del af denne nabogrund, og amtet, der fungerer som bygherre på plejehjemmet, har derfor indgået en aftale med boligselskabet om at etablere skæve huse projektet, da man også har en 'mellemgruppe' af udsatte som ikke er plejekrævende, men har behov for støtte. Imidlertid har boligselskabet betinget sig en garanti for, at amt eller kommune hæfter for eventuelle udgifter til renovering ved kommende beboeres senere fraflytning fra disse skæve boliger. Denne garanti har amtet ikke været i stand til at give pga. strukturreformen, og efter længere forhandlinger har Esbjerg Kommune påtaget sig denne forpligtelse. Efterfølgende er der opstået yderligere forsinkelser pga. manglende kommunale godkendelser omkring byggeriet. Disse forsinkelser ventes dog snart løst og byggeriet igangsat.

Målgruppen er ældre misbrugere typisk fra 50 års-alderen og opefter, da denne gruppe er vanskelig at rumme på eksisterende plejehjem. Der er planlagt otte varige pladser og to aflastningspladser, der samtidig skal fungere som afklaringspladser. Der er allerede udset mulige beboere til de otte pladser, og en del er p.t. anbragt på udensamtslige pladser. Det er hensigten, at de, der gerne vil vende tilbage til Esbjerg-området, skal have mulighed for at flytte ind på plejehjemmet. Hvad angår ansættelser, er der planlagt en personalenormering på 8½ fastansatte på plejehjemmet, og ved placeringen nær forsorgshjemmet er det forhåbningen, at personalet kan rekrutteres blandt medarbejdere med erfaring fra området, samt nuværende og tidligere praktikanter. Det er generelt amtets indtryk, at etableringen af disse plejhjemspladser indebærer en god dækning, når det gælder tilbud til gruppen af ældre misbrugere, der generelt opleves at være en gruppe i vækst i området.

I forbindelse med etableringen har amtet primært haft et samarbejde med Esbjerg Kommune og boligselskabet. På grund af forsinkelsen oplever medarbejderen i amtet, at de kommunale myndigheder har været længe om at få det juridiske omkring garantier og godkendelser på plads,

mens der derimod har været et godt løbende samarbejde om brugergruppen både i forhold til tidligere og nuværende ophold på øvrige tilbud.

5.2. Botilbud med intensiveret bostøtte

Angående bostøtteprojekterne er der forskellige typer af tilbud, alt efter om bostøtten er henvendt til personer, der allerede bor i eget hjem, om der har skullet ske en anvisning af lejligheder samtidig med tilknytningen af bostøtten, eller om det har været en del af projektet at etablere nye boenheder. Etableringen af bostøttetilbuddene er for de fleste tilbuds vedkommende forløbet planmæssigt. Der er dog opstået enkelte forsinkelser. I et tilfælde er tilbuddet dog ikke opstartet pga. administrative problemer. I et andet tilfælde beror en forsinkelse på anvisningen af lejligheder til de beboere, der modtager bostøtten. I et tredje tilfælde skyldes en forsinkelse forhold omkring istandsættelsen af en bevaringsværdig bygning, der huser bofællesskabet, hvortil bostøtten er knyttet. For alle de tilbud, der er etablerede, gælder imidlertid, at de er realiserede i overensstemmelse med det planlagte indhold.

5.2.1. Skæve boliger – opgangsfællesskab – København

I forbindelse med udslusning fra kollegiet for hjemløse, Gammel Køge Landevej, er der oprettet et tilbud om bostøtte knyttet til indflytning i egen lejlighed. Midlerne er anvendt til at ansætte en social vicevært. *Formålet med projektet er at støtte beboerne i at flytte ud i egen lejlighed.* Lejlighederne anvises gennem kommunens boliganvisningskontor og udgør ikke et egentligt opgangsfællesskab, men er alle beliggende i samme almene boligområde i en anden bydel.

En mindre forsinkelse beror på, at det har taget længere tid end planlagt, før der er blevet lejligheder ledige i bebyggelsen, og som har kunnet anvises til projektet. Ansættelsen af den sociale vicevært blev derfor udsat i tre måneder. Herefter forløber projektet planmæssigt, dog er der foreløbigt kun anvist fem ud af de planlagt otte lejligheder, og det skyldes tilsyneladende, at der ikke er blevet lejligheder ledige. For de beboere, der flytter til egen lejlighed med bostøtte i dette tilbud, er lejekontrakten permanent. Huslejen for lejlighederne er ca. 2.200-2.500 kr. pr. måned.

Målgruppen er beboere på Gammel Køge Landevej, som ellers vil være vanskelige at motivere til at flytte fra kollegiet (der også har en betydelig andel længerevarende §91-pladser). Alle de fem beboere er mænd, og aldersmæssigt spænder gruppen fra 40-62 år. En af beboerne har etnisk minoritetsbaggrund. Beboerne har typisk et alkoholproblem og i flere tilfælde også en psykiatrisk diagnose. Projektet var som udgangspunkt ikke et tilløbsstykke, hvilket forstanderen på kollegiet forklarer med, at det for mange af beboerne er forbundet med usikkerhed at flytte i egen lejlighed,

og at det at blive udstyret med en støtteperson kan tages som et tegn på, at man ikke kan klare sig selv. Blandt andet pga. den person, der er blevet ansat, nærer forstanderen imidlertid ingen bekymring for, at der ikke kan rekrutteres flere beboere i takt med, at flere lejligheder anvises. Den sociale vicevært deltager således også i motivationsarbejdet på Gammel Køge Landevej.

I stillingen som social vicevært er ansat en socialpædagog 32 timer pr. uge, fordelt på fire ugedage. Ifølge forstanderen måtte man prioritere ikke at ansætte viceværten på fuld tid for derved at skabe mulighed for at dække følgeudgifter blandt andet transport, telefon og fællesarrangementer for beboerne. Den sociale vicevært har fået mulighed for at benytte et kælderrum i boligområdet som samlingssted for beboerne tilknyttet projektet.

Samarbejdet om projektet er foregået med Københavns Kommune (7. kontor) og boligselskaberne, og der meldes om et godt samarbejde. Projektlederen kunne dog have ønsket en højere grad af vished om, i hvilken takt, der ville blive lejligheder til rådighed. I boligafdelingen har den sociale vicevært deltaget i et afdelingsbestyrelsesmøde, blandt andet da der var utryghed over, at der flyttede hjemløse ind i bebyggelsen. Lederen vurderer, at dette indledningsvise møde har været med til at gøre beboerne mere trygge. Derudover foregår et løbende samarbejde med de instanser, som beboerne har kontakt med. I de fleste tilfælde forløber dette samarbejde godt, men lederen refererer et eksempel på en dårlig oplevelse ved kontakt med en praktiserende læge. Beboerne er ikke altid gode til at være korte og præcise, og derfor ses der af og til ned på personer, der skal have støtteperson med. Lederen fremhæver dog, at sådanne oplevelser er meget personafhængige i forhold til, hvem beboerne er i kontakt med.

5.2.2. Kollegielignende boliger til unge psykisk syge – København

Dette projekt er ikke startet op endnu, og derfor er der ikke ansat nogen daglig leder. Interviewet er foretaget med kontaktpersonen for projektet i Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning.

Formålet med projektet er at tilbyde unge psykisk syge og unge med psykosociale problemstillinger et botilbud med bostøtte i en periode, for dermed at træne de unge i at etablere en struktureret hverdag, samt skabe indhold, aktiviteter og netværk i deres tilværelse. Botilbuddet forankres i Lokalcenter Ryvang. Der er i Københavns Kommune et betydeligt udækket behov for sådanne tilbud. Som det er nu, bor de unge fx hjemme, er indlagt eller bor på selvejende/private opholdssteder – pladser som Købehavns Kommune køber andetsteds.

Udgangspunktet var, at projektet skulle påbegyndes sommeren 2004 i form af opstarten på ombygning 1.7.2004 og driftsstart 1.10.2004, men forhandlingsprocessen omkring de fysiske rammer har trukket ud, og projektet er derfor blevet forsinket. Der har ifølge forvaltningsmedarbejderen været en uenighed mellem Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen i Københavns Kommune om størrelsen af lejen på lokalerne. Københavns Kommunes interne regler om huslejeniveau har betydet, at det har været nødvendigt at tilvejebringe yderligere kommunale midler til dækning af en forhøjet lejeudgift, hvilket har medført en forsinkelse. Det er planen at ansætte en leder og noget af personalet i løbet af sommeren og starte med indflytning i oktober 2005.

5.2.3. Flinterupgård, botilbud til psykisk syge stofmisbrugere – København

Flinterupgård er en ombygget stofbehandlingsinstitution, som efter at have modtaget midler fra puljen til bl.a. renovering fungerer som et *bofællesskab for hjemløse, psykisk syge stofmisbrugere*. Flinterupgård er placeret i en mindre by med cirka 50 beboere 70 kilometer fra København.

Der er tale om et døgntilbud med personalebemanding i hverdagene fra kl. 8-18. Herudover er der telefonbackup. Der er i alt otte pladser, og man begyndte at tage beboere ind pr. 1.1.2005. Indtil videre er der fire beboere, alle mandlige førtidspensionister. Målgruppen er både mænd, kvinder og evt. par. Gennemsnitsalderen blandt de nuværende beboere er 45 år. Beboerne er præget af at være vokset op på diverse institutioner kulminerende med et voksenliv ind og ud af herberger og fængsler. Det betyder ifølge lederen bl.a., at der ofte er en forventning om, at professionelle fortæller, hvad man skal gøre og ikke skal gøre. Dette mønster arbejdes der en del med at bryde. Allerede på den korte tid, beboerne har boet på stedet, vurderer projektlederen, at der er sket meget positive forandringer.

I alt er der ansat fem professionelle, heriblandt lederen, og der er fortrinsvis ansat personer med erfaring fra socialpsykiatrien. Medarbejderne begyndte i deres job én måned før, at de første beboere flyttede ind. Man benytter sig ikke af frivillige.

Det socialpædagogiske udgangspunkt for arbejdet kalder projektlederen ”omvendt behandling”, som, mener han, er den nye form for behandling på området generelt. Omvendt behandling går ud på, at man skal tilstræbe at opdyrke praktiske, boglige og sociale kompetencer hos beboerne, hvorved de hen ad vejen vil indse, at også de har et alternativ til misbrug og social isolation. I praksis foregår dette ved, at beboerne tager del i madlavning, rengøring mv., men også i mere

krævende fysiske opgaver fx i haven udenfor. Pleje og behandling af beboerne tilbydes ikke, men derimod omsorg og rådgivning. Rådgivning betyder, at der er et løst kontaktperson-system, og herudover tilbydes der individuelle samtaler.

Projektlederens ambition er, at hver enkelt beboer skal være på Flinterupgård i en længere periode. Hans erfaring er, at når man arbejder med længere tidsperspektiver, får den enkelte person mulighed for at lufte drømme og visioner, som man så kan arbejde for at realisere. Det overordnede mål er, at beboerne skal have en livskvalitet, som tager udgangspunkt i deres muligheder og drømme, og at denne skal realiseres med et fravær af den normalitetsdiktering, som – ifølge projektlederen – præger meget af det professionelle arbejde, som udføres på området. Der foregår ikke en egentlig udslusning fra tilbuddet, men man kan tilbyde det, hvis det bliver aktuelt.

Processen omkring etableringen af projektet er ifølge lederen forløbet helt efter planen. Projektlederen fremhæver, at samarbejdet med Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning har været rigtig godt. Han fremhæver, at der har været tilstrækkelig med midler til at få indrettet huset med kvalitetsprodukter og at få det gjort ”virkeligt lækkert”. Der er et krav om, at projektlederen skal udarbejde en virksomhedsplan for tilbuddet, og derudover meldes der tilbage til forvaltningen omkring administrative forhold på månedsbasis.

Projektlederen har en bekymring for, om tilbuddet fortsætter, når projektmidlerne ophører, hvilket han dog er blevet lovet mundtligt. Herudover er det et problem på sigt, at der ikke er midler til fremover at gennemføre lidt mere udgiftstunge renoveringer. Der ikke afsat penge til det, og det er vanskeligt at finansiere på baggrund af betalingen fra beboerne. Projektlederen fremhæver i den forbindelse, at Københavns Kommune blot er lejer af Flinterupgård.

I det daglige samarbejdes der med de myndigheder, som hver enkelt beboer har kontakter med. Det drejer sig primært om sagsbehandlere på rådgivningscentre, typisk i forhold til medicin. Samarbejdet fungerer fint, men projektlederen oplever, at samarbejdspartnerne ind imellem forsøger at få Flinterupgård til at tage de sværeste sager, som rådgivningscentre har vanskeligst ved at håndtere. Han kan godt genkende de dilemmaer, som samarbejdspartnerne sidder i, og han prøver at være tydelig i sine tilbagemeldinger.

Endelig har man afholdt åbent hus for landsbyens indbyggere. Dette var en stor succes, da byens indbyggere deltog. Man har et meget godt forhold til naboerne og låner redskaber af hinanden, ligesom de omkringliggende gårde også forsyner Flinterupgård med æg og andre landbrugsprodukter.

Projektlederen er generelt meget tilfreds med projektet og vurderer, at Flinterupgård supplerer øvrige indsatser på området meget godt.

5.2.4. Bostøtte til psykisk syge med misbrug – Århus

I Århus er der etableret 12 bostøttepladser til psykisk syge med misbrug. Organisatorisk er ordningen forankret i distriktpsychiatrisk center nord. Projektet er påbegyndt 1.1 2004, mens den oprindelige opstart var planlagt til januar 2003. Forsinkelsen tilskrives af teamlederen kommunalt bureaukrati, uden at det er muligt nærmere at specificere, hvad årsagerne til forsinkelsen konkret består i.

Projektets hovedmålsætning er at yde god kvalificeret bostøtte for de 12 brugere, der er indskrevne, alle psykisk syge misbrugere. Desuden har det været et formål at optimere samarbejdet med hjemmeplejen, samt at undersøge målgruppens størrelse og afdække gruppens behov. Det var også planen, at tilbuddet skulle inkludere plejekrævende psykisk syge misbrugere, og man havde fået en mundtlig bekræftelse på fire plejeboliger fra de kommunale myndigheder, men denne del af projektet blev ikke etableret af grunde ukendte for den senere tiltrådte projektkoordinator. I stedet for fire plejeboliger og otte bostøttepladser blev derfor etableret 12 bostøttepladser.

Den personalemæssige normering består af fire fuldtidsstillinger, hvoraf en er sygeplejerske, en er socialrådgiver og to er plejere. Der var oprindeligt planer om 4½ fuldtidsstilling, men det stod klart, at der i så fald var søgt for få penge, da der også var brug for midler til kurser, husleje, transport, supervision og almindeligt forbrug, herunder også at kunne støtte brugerne i det små i det daglige med fx en pakke rugbrød og en bakke leverpostej, hvis de ikke har penge til mad. Der er ikke knyttet frivillige til projektet.

Alle brugere på nær to bor i eget hjem, mens en bor på en plejehjemsplads, og en i en beskyttet bolig. Der er p.t. indskrevet 13 brugere, hvoraf ni er mænd. De fleste brugere er mellem 30 og 50 år, enkelte dog op til 60 år. Alle brugerne har dansk baggrund, heraf en bruger med grønlandsk baggrund. Brugernes beskrives generelt som meget tunge psykisk syge misbrugere, og misbruget kan både være alkohol, hash og stoffer, og oftest blandingsmisbrug.

Projektet indgår i samarbejdsrelationer med en lang række samarbejdspartnere som sagsbehandlere, lokalpsykiatri, hjemmeplejen, læger, hospitaler, pårørende, venner, boligforeninger og viceværter, ligesom man også har været i kontakt med forretninger i beboernes lokalområder. Projektmedarbejderne er overraskede over, hvor stor en del af tiden der går med at være i kontakt

med forskellige instanser, som brugerne er i berøring med. Teamlederen oplever generelt, at samarbejdet med de forskellige instanser fungerer godt, men kan dog føle, at enkelte myndighedspersoner har det vanskeligt med målgruppen. Det gælder fx enkelte sagsbehandlere, hvilket dog opleves som værende meget personafhængigt. Der er også eksempler på, at behandlingsinstanser som psykiatrisk hospital og somatiske hospitaler har måttet sige fra i forbindelse med gentagne, meget hyppige henvendelser/indlæggelser af enkelte brugere.

5.2.5. Bostøtte til psykisk syge med anden etnisk baggrund – Århus

Der er etableret 15 bostøttepladser rettet mod brugere inden for psykiatrien med anden etnisk baggrund end dansk. Særligt for dette projekt rettes bostøtten også til familierne, således at tilbuddet ikke kun er henvendt til den enkelte sindslidende.

Projektet er formelt igangsat pr. 1.1. 2004, men reelt opstartede projektet et par måneder tidligere, idet to medarbejdere blev ansat pr. 1.10 2003. Der er i alt ansat seks personer i projektet, henholdsvis en pædagog, tre socialrådgivere, en skolelærer og en social- og sundhedsassistent. Man har tilstræbt at finde medarbejdere med etnisk minoritetsbaggrund, der samtidig har relevante uddannelsesmæssige kvalifikationer. Det har været vanskeligt, men det er lykkedes at ansætte en opsøgende socialrådgiver og en skolelærer med mellemøstlig baggrund.

Det har vist sig, at behovet typisk var et til to besøg fra medarbejdernes side pr. familie pr. uge. Der har derfor været ressourcer til at tage flere familier ind i projektet, og der er pr. maj 2005 indskrevet 21 familier i projektet. Der er samtidig tre familier på venteliste til projektet. Cirka halvdelen af brugerne, der er indskrevet, har PTSD (post-traumatisk stress syndrom) som hoveddiagnose, og flere andre har PTSD som bidiagnose sammen med fx personlighedsforstyrrelser eller depression. Kendetegnende for en stor del af gruppen er følger af tortur- og/eller krigsoplevelser, en del heraf fra libanesiske flygtningelejre. Hovedparten af familierne kommer fra Libanon, Irak og øvrige mellemøstlige lande, samt Somalia og Vietnam. Hovedparten af brugerne er mellem 30 og 40 år, ligeligt fordelt på kvinder og mænd.

Da man erfarede, at de familier, der blev indskrevet i projektet var meget børnerige, og at børnene ofte havde trivselsvanskeligheder, der kunne tilskrives faderens eller moderens sindslidelse, valgte man særligt at lave en børneindsats. Der er derfor oprettet to børnegrupper for henholdsvis 6-9-årige og 10-14-årige, hvor man arbejder med aktiviteter, øvelser og samtaler.

Det var desuden hensigten at lave en form for væresteds- eller netværkstilbud. Det viste sig imidlertid, at mange af brugerne ikke udtrykte behov for at kunne mødes med ligesindede på et værested. Det tilskrives projektlederen dels, at en del er forankrede i tætte familiære netværk, dels at psykisk sygdom er omgærdet af større tabu i denne gruppe. Det kommer også til udtryk i forbindelse med børnegrupperne, hvor en del familier udtrykte bekymring over, hvem der fik mulighed for at vide, at børnene deltog i denne gruppe. I stedet er der oprettet et sprogundervisningsforløb forestået af medarbejderen med lærerbaggrund. Her mødes brugerne om sprogundervisningen, men får samtidig mulighed for 'ad bagvejen' at danne netværk.

Der er generelt etableret et samarbejde med en lang række instanser og øvrige tilbud inden for området. Særligt er der et tæt samarbejde med familierådgivningen i Århus Vest, ligesom der samarbejdes med Rehabiliteringscenteret for Flygtninge, Team for Tværfaglig Psykiatri, Somatisk Rådgivningscenter – nu under folkeinformationscenteret, sundhedsplejerskerne i vest, flygtningehjælpens frivilligruppe, beboerrådgivningen i Gellerup, Livsværkstederne i Gellerup, samt lokale foreninger som Interkulturel Kvindeforening og paraplyforeningen Lighed og Broderskab. Samarbejdet vurderes af projektlederen i det store hele at fungere meget godt, og mange samarbejdspartnere giver ifølge projektlederen udtryk for, at de er glade for, at der endelig er oprettet et tilbud til denne målgruppe. Mange beklager dog projektets venteliste, da de gerne vil henvise brugere til projektet.

5.2.6. Strandhuset – Århus

Der er i Århus etableret et bofællesskab for psykisk syge misbrugere. Projektet er organiseret af psykiatrien i Århus Amt i samarbejde med Århus Kommune og forsorgstilbuddet 'midtbyen', hvis medarbejdere forestår bostøtte til beboerne i bofællesskabet.

Målgruppen er vanskeligt stillede sindslidende med misbrugsproblemer, og *formålet er at give denne gruppe en bolig og derved forhindre, at de lever i reel hjemløshed, og at skabe rammer for et bedre liv og livskvalitet for de mennesker, man kan kalde posefolket, og på længere sigt at skabe grundlag for at få dem ind i en mere permanent løsning.*

Der har i forbindelse med etableringen været en del problemer knyttet til istandsættelsen af huset. Bofællesskabet er beliggende i en villa i et strandområde i det nordlige Århus og har tidligere været anvendt til bosted under forsorgstilbuddet Midtbyen. Efter en brand i 2001 var en større istandsættelse påkrævet. Huset er imidlertid bevaringsværdigt, og det betyder, at der er stillet

betydelige krav fra kommunale byggemyndigheder til istandsættelsens udformning. Det har skabt problemer med finansieringen undervejs, hvilket har forsinket etableringen, ligesom også tilladelser og godkendelser i forbindelse med byggeriet har været tidskrævende pga. husets bevaringsværdi. Det er lykkedes at stykke en finansiering af istandsættelsen sammen ved midler fra forsikringssummen, det tidligere By- og Boligministerium, samt fra amtsrådet i form af bevillinger i to omgange.

Per 1.2. 2005 var huset i stand til at kunne modtage brugere. Der er blevet ansat en fuldtidsmedarbejder med baggrund som socialrådgiver. Bostøtten varetages af forsorgstilbuddet Midtbyens team, der således er blevet opnormeret med én medarbejder. I praksis fordeles arbejdet på flere medarbejdere. Der er p.t. tilknyttet seks medarbejdere som kontaktpersoner for de nuværende tre brugere. Der er ikke knyttet frivillige til projektet.

Der er etableret fire pladser, og tre beboere er foreløbigt flyttet ind. Midtbyens team har kontakt til flere personer, som man forsøger at få ind i projektet. Beboerne skal dog være i stand til at bo på stedet, der 'kun' har tilknyttet bostøtte, hvorfor en del af målgruppen snarere hører under andre tilbud med større normering. De tre beboere er alle mænd, de to i midten af 30'erne og en i 60'erne. De er alle tre svært sindslidende med et blandingsmisbrug af både alkohol, hash og stoffer. En af beboerne er samlet direkte op fra gaden, og en anden var ved at blive smidt ud af sin bolig. Alle beboerne er af dansk herkomst. Der er ikke en begrænsning på opholdet, men det har midlertidig karakter. Opholdet sigter også mod at skabe bedre rammer for medicinering og på sigt at give mulighed for flytning til eget hjem for nogle af beboerne.

Projektet er forankret i et samarbejde mellem amt og kommune på psykiatriområdet i Århus. På ledelsesplan foregår der koordinationsmøder, hvor alle projekter koordineres og diskuteres på tværs af skellet mellem amt og kommune. Amtet og kommunen har endvidere arbejdet sammen i en arbejdsgruppe omkring etableringen af Strandhuset. Lederen af strandhuset og psykiatrimedarbejderen fra amtet vurderer, at samarbejdet har været udmærket, og at det tætte samarbejde er forbundet med stor smidighed, også i forhold til at etablere dækkende tilbud på området. Desuden er der i forbindelse med projektet et samarbejde med både læger, lokalpsykiatri, politi og kriminalforsorg, samt kommunens sociale udrykningstjeneste, der fungerer som social bagvagt i aften- og nattetimer.

5.2.7. SIND-samarbejdet – Århus

Dette projekt består i et samarbejde mellem SINDs frivillige støtte/kontaktpersoner og SKP-ordningen i Århus Kommune. *Formålet er at etablere 15 støttepladser under SINDs frivillige indsats og at skabe et flow fra den kommunale bostøtte til den frivillige, så der kan frigøres ressourcer i den kommunale ordning til brugere med større støttebehov. Herudover er det et mål at beskrive og kvalitetsudvikle den eksisterende frivillige ordning under SIND.*

Målgruppen er sindslidende, som modtager §73 bostøtte og er isolerede og ensomme, men i stand til at klare sig uden professionel behandlingsmæssig og socialpsykiatrisk støtte. SINDS frivillige tilbud skal støtte disse mennesker i at klare sig uden kommunal bostøtte. Brugernes behov er efterværn, medmenneskelig omsorg og støtte. Hensigten er at knytte den enkelte bruger sammen med en frivillig, som har nogenlunde samme alder og interessefelter.

Projektet er startet op i januar 2004. Opstarten er blevet forsinket af planlægningsproblemer og vanskeligheder omkring tilknytningen af frivillige. Der er ansat en projektleder i en deltidsstilling, en 'ad hoc vejleder' og 11 frivillige, efter opslag i avisannoncer. Det har været et problem at fastholde de frivillige. Oprindeligt blev der tilknyttet 15 frivillige, men fire er efterfølgende stoppet af personlige grunde, før de blev tilknyttet en bruger. Det har også været vanskeligt at få visiteret brugere. Søgningen har ikke været stor, og der har ifølge projektets leder været et tilfælde af fejlvisitering af en bruger, som var for dårligt fungerende. Der er ifølge lederen brug for en mere massiv information om projektets eksistens, end det nu er tilfældet. De 11 forløb, som nu er i gang, er imidlertid meget succesfulde. Brugernes tilfredshed er meget stor, og brugerne og de frivillige har stor gensidig gavn af kontakten.

Hvad angår samarbejdsrelationer, er der nedsat en arbejdsgruppe med to repræsentanter fra Århus Kommune og en fra SIND, som arbejder på en beskrivelse af projektet. Derudover er der fokusgrupper med deltagelse af de frivillige og af kommunalt ansatte bostøttemedarbejdere. Disse erfaringsudvekslinger fungerer ifølge projektets leder godt. Der foregår ligeledes et velfungerende samarbejde med lokalpsykiatrien omkring visitering af brugere. De kommunale myndigheder deltager også i projektets styregruppe og har opmærksomhed på resultaterne, som de informeres om via kontrolmæssige informationsmøder og rapporter. Dette samarbejde er ifølge lederen lidt langsommeligt. På trods af de vanskeligheder, projektet er stødt på i sin opstart, er lederen tilfreds med de resultater, der er opnået indtil nu.

5.2.8. Bostøtte til særligt socialt udsatte borgere – Odense

I Odense Kommune er der etableret et tilbud om bostøtte til en gruppe af særligt udsatte borgere, der ikke profiterer af kommunens øvrige tilbud på området. Projektets *målsætning er at udvikle metoder til at støtte og servicere borgere, der er stærkt marginaliserede, primært kraftigt misbrugende narkomaner, alkoholikere og narkoprostituerede, samt at udvikle metoder til at støtte denne gruppe.*

Projektet er organiseret i kommunens eksisterende § 73-bostøtteordning, der er blevet opnormeret svarende til de tre fuldtidsstillinger, som projektmidlerne dækker. De tre ansættelser fordeler sig på en socialrådgiver, en socialpædagog og en ernæringsvejleder. Opgaven varetages dog af alle teamets medarbejdere. Den første meransættelse skete pr. 1.10 2003, og de resterende to medarbejdere er ansat pr. 1.1. 2004. Brugerindtaget er sket fra 1.2. 2004. Der er sket en mindre forsinkelse i forhold til en forventet opstart sommeren 2003. Denne forsinkelse tilskrives af projektlederen forhold omkring at definere området og at slå stillinger op.

Det er planlagt, at støtten skal nå 24 personer pr. år. I 2004 indgik 22 brugere, mens der pr. april 2005 er visiteret 20 brugere. De fleste af brugerne er mænd mellem 30 og 50 år, men der er også enkelte kvinder blandt brugerne. En del af brugerne beskrives som aktive kriminelle. De fleste brugere bor i egne lejligheder primært i boligområder i og omkring Odenses indre by. Der er ingen tidsfrist på varigheden af tilknytningen til ordningen, men fra tidligere projekter er det erfaringen, at efter cirka 1½ års tid brænder relationen ud. Man har dog lagt vægt på i dette projekt ikke at være særligt fokuserede på personlige handleplaner, og det er derfor forhåbningen fra projektlederens side, at relationerne, der etableres, kan nå en længere varighed.

Tilbuddet er forankret i Odense Kommunes center for særlig social indsats, der har ca. 1.100 udsatte borgere i Odense som målgruppe. Centeret består af opsøgende medarbejdere, væresteder, skurvognstilbud m.m., ligesom der ydes medfinansiering til private væresteder. Der foregår et samarbejde med både Fyns Amt og med private organisationer som KFUM og Kirkens Korshær. Særligt afholdes der gadeplansmøder for at koordinere indsatsen. Ifølge projektlederen fungerer samarbejdet mellem forskellige aktører på området meget godt.

5.2.9. Botilbuddet i Vendelbogade – Aalborg

Botilbuddet i Vendelbogade er henvendt til sindslidende, som ikke behøver at være indlagt, men har behov for massiv døgndækkende støtte. Projektet startede op i juli 2003 i nye lokaler bygget

specielt til projektet. Botilbuddet er beliggende midt i Aalborg i et byggeri ejet af et boligselskab, men opført i samarbejde med kommunen. I samme hus er der ungdomsboliger, dør om dør med botilbuddets beboere. Brugere har 2-værelses lejligheder og en lejlighed sammen, som indeholder fællesrum og køkken. Personalet har to værelser i lejligheden til personalerum, hvor de bl.a. har kontor og en sofa, som de sover på, når de har nattevagt. Byggeriet er finansieret af et privat boligselskab, og projektet modtager udelukkende puljemidler til drift.

Projektets målsætning er at tilgodese, at sindslidende borgere fra Aalborg Kommune, med behov for et botilbud med døgnpersonale, kan få dette behov dækket uden at skulle fraflytte kommunen og deres nærmiljø.

Næsten alt er gået efter planen siden opstart. Selve byggeriet forsinkede projektet ca. 1 år, hvilket dog ifølge lederen ikke er usædvanligt for den slags store bygge-projekter. Der er 10 beboere – tre kvinder og syv mænd mellem 23 og 50 år – som alle har boet der lige fra starten. På personalesiden er der 10 ansatte (social og sundhedshjælpere, socialrådgiver, ergoterapeut, pædagoger), som med få undtagelser også har været tilknyttet fra starten. Undtagelserne handler om barsel, langvarig sygdom og en flytning. Det var hensigten, at der skulle være 11 ansatte, men på budgettet var lederens løn ikke blevet medregnet. Både personale og brugere er meget glade for stedet. Lederen lægger vægt på, at det var en god ide at starte med 14 dages introduktion for personalet. En speciel arbejdstidsordning betyder, at personalet er der længere ad gangen for at skabe mere kontinuitet. Det er alle ifølge projektlederen meget glade for, undtagen administrationen i kommunen, som har haft en del 'tekniske' problemer med denne ordning. Disse vanskeligheder er dog nu overstået.

Beboerne har ifølge lederen vist store fremskridt, mens de har boet der, er blevet mere selvstændige og i stand til i højere grad at strukturere deres dagligdag selv, fx købe ind og lave mad. Der er nogle få moderate misbrugere, men de skal kunne fungere på et vist plan for at bo i tilbuddet, og der er ikke plads til massivt misbrug eller alvorligt ubehandlet sindslidelse. Der bliver ifølge lederen lagt stor vægt på brugernes medbestemmelse, de er med til at bestemme næsten alt, herunder også i forbindelse med ansættelser. De holder husmøder og deltager i vigtige møder med andre instanser – støttet af personalet, som gør sig umage med at give beboerne rum, ved 'ikke at have nogen mening'.

Botilbuddet har ifølge lederen et godt samarbejde med distriktpsykiatrien, hjemmesygeplejen og center for sindslidende, og med det private misbrugscenter Folbjergcentret. Samarbejdet med sygehus-afdelingerne fungerer derimod mindre godt. Ifølge lederen er der en tendens til, at de på

sygehusene kan føle sig frataget kompetence, hvis de samarbejder med andre faggrupper. Der er aftalt et møde med amtet og repræsentanter for sygehusene med henblik på at forbedre dette samarbejde.

Projektets leder er samtidig leder af to andre botilbud og vurderer, at botilbuddet i Vendelbogade dækker et væsentligt behov.

5.2.10. Mentorprojektet – Aalborg

I tilknytning til et opgangsfællesskab for socialt udsatte og hjemløse i Aalborg er der tilknyttet en mentorordning. Der er i forvejen en social vicevært tilknyttet opgangsfællesskabet rettet mod praktisk bostøtte, mens mentorordningen er rettet mod seks udvalgte beboere med henblik på at støtte en personlig udvikling gennem en længerevarende relation. Ligesom for bostøtteprojekterne er *formålet primært at bidrage til at fastholde beboerne i bolig, men derudover at forsøge at udvikle beboerne gennem en tæt kontakt til en person.*

Ordningen trådte i kraft 1.9 2003. En mindre forsinkelse tilskrives af projektlederen en organisationsforandring i den kommunale struktur. Der blev ansat en anden som mentor, end det oprindeligt var hensigten, pga. personaleomlægninger. Mentoren er uddannet klubpædagog og har erfaring fra opsøgende gadearbejde blandt hjemløse. Desuden er ansat to studerende, henholdsvis en socialrådgiver- og en socialpædagogstuderende i hver 12 timer pr. uge. Den første del af projektets levetid var der fire brugere knyttet til fuldtidsmedarbejderen, mens de to studerende hver fungerede som mentor for en bruger. Det viste sig dog at være mere hensigtsmæssigt at tilrettelægge ordningen således, at de tre medarbejderne alle fungerer i rollen som mentor for alle seks brugere.

Brugerne blev udvalgt blandt de 17 beboere i et opgangsfællesskab bestående af tre opgange for hjemløse og andre udsatte. Set i lyset af nuværende erfaringer ville man ifølge projektlederen have udvalgt brugerne af en bredere gruppe ikke specifikt knyttet til dette opgangsfællesskab. Alle seks, der indgår i mentorordningen, er mænd i 40-års alderen, og alle har dansk baggrund. De har alle misbrugsproblemer heraf flere blandingsmisbrug med hårde stoffer.

Projektet er forankret i kommunens samarbejdsrelationer på udstødte-området. Hver tredje måned mødes medarbejdere fra bostøtteprojekter, gadeteams, varmestuer, natvarmestuer, skurbyen og forsorgshjem, herunder både repræsentanter for kommunale projekter og andre aktører på området som Kirkens Korshær og KFUM. Der foregår et intensivt samarbejde omkring både projekter og konkrete brugere. Projektlederen oplever dette samarbejde som meget velfungerende

og fremhæver generelt, at der er en god dækning med botilbud for udstødte i Aalborg-området, således at man kan koncentrere fokus på den socialpædagogiske indsats, herunder spørgsmålet om at henvise brugerne til de rette tilbud og projekter.

5.3. Indsatser for udsatte grønlændere

Projekterne, der retter sig mod udsatte grønlændere, har først og fremmest karakter af botilbud med bostøtte samt væresteder. Flere af disse projekter placerer sig således indholdsmæssigt også under flere af de øvrige indsatsområder, men har det til fælles, at projekterne særligt er målrettet gruppen af grønlændere. Det kendetegner projekterne for udsatte grønlændere og arbejdet med denne gruppe generelt, at der er et tæt samarbejde mellem kommunerne, Kofoeds Skole, De grønlandske Huse og andre lokale aktører på området.

5.3.1. Social vicevært til bofællesskab for grønlandske kvinder

I København er der etableret et bofællesskab – Miteq – med bostøtte til hjemløse grønlandske kvinder, organiseret under Kofoeds Skole, der er en selvejende institution, hvor finansieringen navnlig sker over finansloven. I en villa i Valby er der indrettet et bofællesskab til fem beboere. Villaen er stillet til rådighed af Kofoeds Skoles Fond, og der indgår således ikke puljemidler til etablering af de fysiske rammer. Beboerne betaler husleje på herbergsniveau. Desuden indgår i tilknytning til projektet en lejlighed på Vesterbro med plads til to beboere.

Projektets målsætning er at skaffe kvinderne en base, hvor de er i stand til at arbejde med deres personlige udvikling og lære hvordan man fungerer i egen bolig. De fleste af kvinderne har misbrugsproblemer, navnlig af alkohol og hash. Det er hensigten at skabe bevidsthed om misbrugets skadelige virkninger og i takt med denne øgede bevidsthed at stimulere ønsker om behandling og at få sat handling i gang i forhold til også at reducere de skadelige virkninger på andre områder som fx helbred, familie, netværk, bolig og beskæftigelse.

Projektet har allerede eksisteret siden 2002, men er hidtil finansieret af Kofoeds Skoles øvrige midler. Fra starten af projektet, det vil sige før puljemidlerne, har der været ansat en social vicevært med baggrund som socialrådgiver og med erfaring inden for alkoholbehandling. Puljemidlerne har givet mulighed for at videreføre og understøtte dette projekt, og anvendelsen er foregået planmæssigt. Særligt har det været muligt at ansætte yderligere en grønlandssproget social vicevært, der er ansat i 25 timer pr. uge.

Siden projektets oprindelige opstarttidspunkt, det vil sige 2002, er 11 kvinder fraflyttet projektet, heraf ni til egen bolig mens to er uoplyst. Med de syv beboere i bofællesskabet og udlusningslejligheden har således i alt 20 personer sammenlagt været tilknyttet projektet som

brugere indtil maj 2005. Ved indflytning indgås som udgangspunkt en kontrakt for et år med mulighed for forlængelse, hvis der er gode grunde til det.

Projektet er en integreret del af Kofoeds Skoles arbejde med socialt udsatte grønlændere i København og indgår derfor i et tæt samarbejde med Kofoeds Skoles værested, Naapiffik på Vesterbro og med Kofoeds Skoles værksteder og undervisningsafdeling i øvrigt. Et væsentligt samarbejde omkring projektet foregår med Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning, et samarbejde, der beskrives som godt og veludviklet, og som er blevet stadig mere kvalificeret og givtigt over tid. Forvaltningen er repræsenteret i projektets følgegruppe, ligesom Kofoeds Skole også er repræsenteret i følgegruppen for et kommunalt projekt. Desuden foregår et samarbejde med kommunen om anvisning af lejligheder til kvinderne ved fraflytning. Det opleves, at kommunen er hurtig til at finde en lejlighed, oftest er det muligt på ca. 2-3 måneder. Der pågår også et samarbejde med lokale sagsbehandlere på lokalcenteret i Valby, hvor alle kvinderne er blevet tilknyttet. Desuden samarbejdes der med misbrugsbehandlingstilbuddet Frederiksberg Centeret (omtalt nedenfor), der blandt andet deltager i projektets internater.

5.3.2. Bofællesskab til socialt udsatte grønlændere 'Projekt Illu' – København

'Projekt Illu' under Københavns Kommune består i et bofællesskab for socialt udsatte grønlændere. Bofællesskabet er planlagt til at have seks til otte pladser, men er endnu ikke etableret, da der undervejs er opstået forhindringer, der har forsinket projektet. Der er således ikke ansat en projektleder, og interviewet er gennemført med den projektansvarlige medarbejder i Københavns Kommunes Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltning. Bofællesskabet skal etableres i et nybyggeri, og det har først og fremmest været vanskeligt at finde en byggegrund. Der er dog nu fundet en grund, men byggeriet er endnu ikke påbegyndt (april 2005). Boligerne skal tilbydes beboerne varigt med egen lejekontrakt. *Projektet har til hensigt at målrette boliger under kommunens 'skæve huse' projekter særligt til grønlændergruppen, og derved basere projektet på de grønlandske brugeres præmisser og varetage deres tarv.*

Det var oprindeligt planen, at de kommende beboere skulle inddrages i byggefasen og således selv være med til at opføre deres bolig. Efter råd fra samarbejdspartnere med indgående kendskab til målgruppen er denne idé dog fraveget og i stedet påtænkes at inddrage de kommende beboere i forbindelse med planlægning af byggeriets fysiske udformning. Det er således foreløbigt hensigten

at engagere et konsulentfirma til at forestå denne planlægningsfase i samarbejde med beboere, arkitekter og boligselskab. Puljemidlerne andrager ikke anlægsudgifter, men er udelukkende tiltænkt ansættelsen af en social vicevært samt til fælles aktiviteter for beboerne.

Vanskelighederne med at finde en egnet byggegrund beror hovedsageligt på fysiske forhold, og der har ved tidligere forsøg på en lokalisering også været problemer med potentielle naboer til projektet. I forhold til de mulige byggegrunde, der har været afsøgt, har der både været problemer med jordforurening og støjforurening. Der har imidlertid også været problemer med, at grunde, der har været forsøgt allokeret til projektet, har været planlagt anvendt til andre formål og derfor har måttet gennem borgerhøringer i forhold til at ændre lokalplaner. Medarbejderen påpeger endvidere det problem, der også har været diskuteret ovenfor i forbindelse med etableringen af et plejekollektiv, nemlig at der muligvis kan opstå et problem for kontanthjælpsmodtagere i forhold til at kunne betale huslejen, da anlægsudgifterne som nævnt ikke dækkes af puljemidler, men skal finansieres gennem den husleje, beboerne skal betale. Her begrænser kontanthjælpsloftet størrelsen af det boligtilskud, kommunen har mulighed for at tildele. Betydningen af dette problem er endnu uafklaret, men en konsekvens kan være, at målgruppen må afgrænses til udsatte grønlandere på førtidspension.

I forbindelse med projektet indgår forvaltningen i et veludviklet netværk af samarbejdsrelationer med en række øvrige aktører på området. Det gælder Kofoeds Skole, herunder værestedet Naapiffik på Vesterbro, Det grønlandske Hus, samt gadeplansmedarbejdere forankret i kommunens egne lokalcentre. Samarbejdet med eksterne aktører er formaliseret gennem deltagelse i projektets følgegruppe, og denne deltagelse er gensidig, jf. kommunens deltagelse i Miteq-projektet under Kofoeds Skole.

Internt i kommunen vurderes projektet sammen med Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningens øvrige projekter omkring etablering af skæve boliger at have givet anledning til at styrke proceduren om allokering af grunde til sociale projekter. Medarbejderen i Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen giver udtryk for, at allokeringen af byggegrunde til sociale boprojekter, hvilket hører under Bygge- og Teknikforvaltningen, sker i en konkurrence med øvrige erhvervs- og boligprojekter. I forbindelse med udarbejdelsen af kommunens nye planlov er det imidlertid blevet indføjet, at der skal afses byggegrunde til etablering af sådanne projekter. Det forhold, at der gennem puljemidlerne er skabt et yderligere incitament for etableringen af disse boformer, vurderes af den projektansvarlige medarbejder til at have bidraget til dette ændrede fokus på prioriteringen af lokaliteter til boformer for de udsatte grupper.

5.3.3. Frederiksberg Centeret – alkoholbehandling af grønlændere – København

Behandlingsstedet Frederiksberg Centeret har fået midler til dagbehandling af grønlændere med alkohol og hashmisbrug. *Projektets målsætning er at bidrage til, at brugerne opnår en bedre tilpasning i samfundet, opnår en bedre erkendelse af deres situation og bliver bedre til at tage ansvar for sig selv. Der arbejdes således med to målsætninger: 1) stoppe misbrug og 2) forbedre brugernes sociale og arbejdsmarkedsrettede situation.* Med den toleddede målsætning åbnes der op for, at personer, som får et reduceret eller et uforandret misbrug, også kan have gavn af tilbuddet, hvis behandlingen bidrager til at styrke deres integration i samfundet som sådan. Projektet er støttet gennem midlerne i Københavns Kommune. Frederiksberg Centeret har drevet misbrugsbehandling siden begyndelsen af 90'erne, og forløberen for det nuværende projekt var et projekt etableret i 2002 på et initiativ fra Kofoeds Skole, målrettet grønlændere med misbrug.

Frederiksberg Centerets indsats er generelt forløbet planmæssigt. Bevillingen af midlerne skulle dog hen over de kommunale budgetforhandlinger, hvilket forsinkede processen. Det havde ifølge lederen u hensigtsmæssige personalemæssige konsekvenser, da man blev nødt til at tilknytte nogle andre behandlere end de oprindeligt tiltænkte. Projektet opstartede således i november 2003 mod en planlagt start februar 2003.

Projektet er baseret på 35 brugere pr. år i løbet af den 3-årige projektperiode. Søgningen har dog været lidt større end forventet, og der har i alt været 42 brugere det første år. Man arbejder med en kontinuerlig gruppe på omkring seks personer, og der foregår en løbende udskiftning. Cirka 75 pct. af brugerne er kvinder. Aldersmæssigt er brugerne mellem 30 og 50 år, og nogle er førtidspensionister. Mange har et blandingsmisbrug af både hash og alkohol, og der tilbydes behandling for begge dele. Det er ikke udbredt blandt grønlændere af have et misbrug af piller og hårde stoffer. Mange er hjemløse eller er i en usikker boligsituation, dvs. de bor på pensionater eller på en sofa hos familie eller venner. Nogle bor i bofællesskaber blandt andet tilknyttet Kofoeds skole (der indgår blandt de øvrige støttede projekter til udsatte grønlændere). Der er ansat en fuldtidsmedarbejder samt fire deltidsansatte alkologer og en administrativ medarbejder.

Behandlingsformen er Minnesotabaseret, hvilket bl.a. betyder, at afhængighed betragtes som en kronisk sygdom, man skal lære at leve med. Det sociale og uddannelsesmæssige betragtes først som muligt at forbedre, når misbruget er ophørt, under behandling eller på anden måde adresseret. Der tilbydes individuelle samtaler og ud over samarbejdet med de forskellige tilbud målrettet socialt

udsatte grønlændere foregår der også et samarbejde med brugernes sagsbehandlere med henblik på at få etableret de nødvendige ting, så brugeren kan skabe en indholdsrig god tilværelse.

Efter de 6-12 ugers intensiv behandling er der efterbehandling i gruppesessioner, som foregår et par timer én gang om ugen. Der fokuseres i denne periode også på at give støtte i forhold til familien mv. Der afholdes endvidere internat-ture til Sorø arrangeret af Kofoeds Skole.

Der afholdes et årligt statusmøde for projektet med forvaltningen i Københavns Kommune. Herudover foregår der et samarbejde med sagsbehandlere i Københavns Kommune mht. visitering samt etablering af uddannelses- og arbejdsaktiviteter for brugerne. Frederiksberg Centeret har desuden et tæt samarbejde med en række aktører. Det drejer sig især om forskellige institutioner og tilbud, som beskæftiger sig med socialt udsatte grønlændere. Kofoeds skole, Det grønlandske Hus og Væksthuset nævnes som nogle af de primære samarbejdsparter. Samarbejdet foregår både i forhold til den enkelte bruger og i forhold til deltagelse i forskellige projektaktiviteter. Samarbejdsparterne benyttes også i forbindelse med udslusning fra Frederiksberg Centeret. Personer som ikke kan stoppe helt med deres misbrug eller får tilbagefald undervejs i behandlingsforløbet visiteres – ligesom også nogle af de færdigbehandlede – videre til andre relevante tilbud.

Generelt beskrives det daglige samarbejde med de forskellige parter som velfungerende. Projektlederen giver udtryk for, at de forskellige tilbud supplerer hinanden godt og samlet udgør en bred vifte af tilbud for socialt udsatte grønlændere i København.

5.3.4. Værestedet Oqqumut – Esbjerg

I Esbjerg er der etableret et værested/aktivitetscenter – Oqqumut – for udsatte grønlændere. Huset er etableret pr. 1. januar 2004 og har været åbent for brugere fra marts 2004. *Værestedets formål er at give et tilbud til de mest udsatte grønlændere i Esbjerg og at forebygge yderligere deroute i gruppen.* Projektet startede oprindeligt i 2001 i lånte lokaler på initiativ af Kofoeds Skole, med først en og senere to medarbejdere ansat af Kofoeds Skole. Det grønlandske Hus i Odense indgik også i dette samarbejde. I forbindelse med bevilling af puljemidler blev det muligt for Esbjerg Kommune at ansætte personale og etablere egne lokaler til projektet.

Det oprindeligt planlagte starttidspunkt var august 2003, men det var vanskeligt at finde egnede lokaler til stedet. Det lykkedes at finde en egnet lokalitet, der hidtil havde fungeret som motorcykelklub. En omfattende istandsættelse var derfor påkrævet. Ydermere udtrykte naboer i

området bekymring over etableringen af et værested for grønlandere, men dette har ikke yderligere bidraget til forsinkelsen, ligesom der efter etableringen ikke har været yderligere vanskeligheder i forhold til naboerne.

Forsinkelsen betød, at det var muligt at overføre ubrugte driftsmidler for 2003 til etablering af værkstedsfaciliteter, hvorved værestedet samtidig har fået karakter af aktivitetscenter for brugerne. Det vurderes af projektlederen, at det har været meget vigtigt for stedet, at der er mulighed for at brugerne kan indgå i aktiviteter som at lave smykker og træarbejde. Samtidig har brugerne i vid udstrækning været inddraget i stedets istandsættelse, og det har ifølge projektlederen bidraget til en ansvarsfølelse og ejerfornemelse over stedet. Værestedet fremstår som meget lyst og flot.

Der er i alt ca. 50 brugere knyttet til stedet, og det daglige besøgstal er ca. 20-25 personer. Hovedparten er i alderen 30-60 år, men ca. 30 pct. af brugerne er mellem 19 og 29 år. Der er en lille overvægt af mænd. De fleste brugere har været i Danmark 15-20 år, men en del også i kortere tid fx 5-10 år. Næsten alle brugerne har problemer med misbrug af alkohol og hash, og særligt blandt de yngre brugere er hashmisbruget udtalt. Til projektet er knyttet ét gruppeforløb under Minnesotamodellen pr. år, dvs. 3 gruppeforløb i alt.

Der er ansat en daglig leder, samt en holdleder. Den daglige leder har baggrund som socialrådgiver, og holdlederen er uddannet skrædder og har erfaring både fra det private erhvervsliv og fra arbejde med aktivering og udsatte grupper i kommunalt regi. Desuden er tilknyttet to medarbejdere finansieret af Kofoeds Skole, der samtidig bidrager til kompetenceudvikling af de øvrige medarbejdere. Åbningstiden er mellem 9-14 mandag til torsdag, 9-12 fredag, samt en kulturaften fra 19-21 tirsdag, hvor der hygges, drikkes kaffe og synges. Desuden foretages der ofte udflugter, ligesom der har været lagt vægt på at introducere brugerne til byens lokalhistorie. Sidstnævnte er blevet modtaget med stor interesse i gruppen, der ikke kender meget til byen og dansk historie i forvejen.

Projektet indgår i et veludviklet netværk af samarbejdsrelationer. Oqqumut er således et samarbejdsprojekt mellem Esbjerg Kommune, Kofoeds Skole og Det grønlandske Hus i Odense. En leder fra Esbjerg Kommune deltager i interviewet og fortæller, at samarbejdet omkring projektet også har involveret et tættere samarbejde med Ribe Amt omkring misbrugsbehandlingsdelen. Desuden indgår en vifte af øvrige samarbejdspartnere, herunder Frivillighedsformidlingen, Videnscenter for socialt udsatte, Center for frivilligt socialt arbejde, Socialt udviklingscenter SUS samt Sprogcenter vest. Der er nedsat en følgegruppe omkring projektet, blandt andet med deltagelse af Kofoeds Skole og Det grønlandske Hus. Samarbejdet i forhold til både de offentlige og private

aktører vurderes af projektlederen generelt som godt og velfungerende. Det vurderes samtidig, at etableringen af en ramme for samvær og aktiviteter for den udsatte del af grønlandergruppen også giver endnu bedre rammer for yderligere samarbejde, blandt andet ved at skabe et fysisk rum for nye aktiviteter. I den sammenhæng er det forhåbningen at skabe yderligere samarbejde med frivillige organisationer.

5.4. Samarbejde med frivillige/private

Under indsatsområdet 'samarbejde med frivillige/private' er der givet støtte til en række ikke-offentlige tilbud, der er organiseret af civile, 'private' organisationer og institutioner. Der er særligt ydet tilskud til drift og aktiviteter med henblik på at understøtte projekterne og sikre deres videreførelse, samt at forankre tilbuddene i tilknytning til kommunerne. I disse tilfælde er der ikke tale om en nyetablering af projekter, men i stedet at understøtte og udvide eksisterende tilbud. Der er særligt tale om væresteder og varmetuer, men der er også givet midler til etablering af bostøttetilbud organiseret af private leverandører. I praksis er sidstnævnte projekter af lignende karakter som de øvrige bostøttetilbud.

5.4.1. Kirkens Korshærs varmetue – ”Hotel Jens” – København

Varmetuen ”Hotel Jens” drives af Kirkens Korshær og er beliggende i Nordvestkvarteret i København. Projektet har tidligere været understøttet af puljemidler, hvilket i midten af 1990'erne gav mulighed for at holde åbent om søndagen. Den seneste tildeling af puljemidler fra puljen til socialt udsatte grupper har givet mulighed for at øge personalenormeringen med en halv fuldtidsstilling samt at iværksætte flere aktiviteter for brugerne. Anvendelsen af puljemidlerne er foregået planmæssigt.

Varmetuens målgruppe er de dårligst stillede i Nordvestkvarteret, og projektets formål er *at være til stede for brugerne, lytte til deres problemer og kunne give dem rådgivning og vejledning*. Der er ca. 40-50 daglige brugere. Dette antal er ikke ændret væsentligt med tildelingen af puljemidlerne, og varmetuens fysiske rammer sætter en begrænsning ved ca. 50 brugere. Brugergruppen består særligt af socialt udsatte misbrugere (alkohol, stoffer, piller, blandingsmisbrug og lign.). Cirka tre fjerdedele af brugerne er mænd og 15-20 pct. af brugerne er sindslidende. Om alle grupperne gælder, at de er ensomme og har brug for kontakt. Særligt gruppen af specielt belastede narkomaner opleves af den daglige leder som vanskelig at rumme i varmetuens regi, men man prøver med særlige indsatser, bl.a. madbilletordning og støttekontaktpersoner til rådgivningscentrene. Der kommer også en del tidligere misbrugere, oftest lidt ældre, som har varmetuen som deres base. Der er forholdsvis få brugere med etnisk minoritetsbaggrund.

Der er tre faste ansatte i varmestuen. Den daglige leder af varmestuen har en baggrund som folkeskolelærer, og en anden medarbejder er socialrådgiver. Desuden er ansat en kok, og der kan dagligt købes varm mad. Med den personalemæssige opnormering har der været mere tid til rådighed i den daglige kontakt med brugerne. Puljemidlerne har også givet bedre mulighed for at kalde afløsere ind ved sygdom. Afløserne er først og fremmest studerende inden for en bred vifte af fagområder. Desuden indgår 3-4 frivillige i bemanningen af varmestuen.

En væsentlig del af den daglige indsats består i at støtte beboerne ved kontakt med offentlige myndigheder og lign., fx sagsbehandlere, distriktspsykiatri, hjemmepleje mv. Behovet for denne støtte er stor ikke mindst på grund af hyppige personalemæssige udskiftninger fx blandt sagsbehandlerne. Den daglige leder vurderer, at der er blevet bedre tid til at bistå brugerne med sådanne kontakter. Endvidere har det pga. puljemidlerne været muligt at iværksætte flere aktiviteter sammen med brugerne. Der er arrangementer på faste ugedage som ture ud af huset fx til biograf, museum eller teater, og der afholdes sommerlejr og andre udflugter.

Projektet er generelt forankret i et veludviklet netværk af samarbejdsrelationer med myndigheder og andre indsatser i lokalområdet. Samarbejdspartnere tæller fx lokalcentre, sundhedsplejersker, læger, hospitaler, distriktspsykiatri, biblioteker, døgninstitutioner mv. Samarbejdet er formaliseret i møder 3-4 gange om året. Desuden afholdes interne møder med Kirkens Korshærs øvrige tilbud i området. Samarbejdet med de kommunale myndigheder og tilbud karakteriseres generelt som værende godt, men vurderes i særlig grad på, i hvilken grad de offentlige instanser og tilbud kan hjælpe og bistå brugerne i konkrete tilfælde.

5.4.2. Kirkens Korshærs kontaktcenter – København

Ligeledes i Københavns Nordvestkvarter har Kirkens Korshærs kontaktcenter på Birkedommervej modtaget støtte fra puljen til socialt udsatte grupper. *Tilbuddets formål er at støtte brugerne, skabe netværk og derved forbedre brugernes psykiske og sociale tilstand, samt at styrke deres sundhedstilstand gennem et sundt måltid mad.*

Brugergruppen består af en bred vifte af udsatte grupper. Der er et dagligt brugertal på mellem 60 og 120 brugere. Der er mange ensomme ældre, både enkemænd, der har svært ved at lave mad, og ældre, der har brug for et netværk. Der er mange psykisk syge og en meget stor gruppe af både nuværende og tidligere alkohol- og/eller stofmisbrugere, særligt i 30-40-års alderen. Der er også enkelte hjemløse blandt brugerne, men generelt få fra de etniske minoriteter. Mange af brugerne har

en dårlig sundhedstilstand og har få penge. En vigtig del af tilbuddet er derfor, at der hver dag kan købes varm mad billigt.

Puljemidlerne har givet mulighed for at udvide åbningstiden fra tre til fem dage om ugen, samt at udvide den daglige åbningstid. Denne mere regelmæssige åbningstid har været vigtig, da varierende åbningstider var vanskelige at overskue for brugerne. Brugerantallet er generelt steget, og særligt oplever personalet en mere regelmæssig brug fra de enkelte brugeres side. Allerede inden midlerne blev tilført, forsøgte man at iværksætte den øgede åbningstid, hvilket blev oplevet som et presserende behov blandt brugerne. Det viste sig imidlertid at være vanskeligt at gennemføre udvidelsen af åbningstiden uden en personalemæssig udvidelse, og i flere tilfælde betød de manglende personalemæssige ressourcer, at der i stedet af og til måtte holdes lukket.

Puljemidlerne er blandt andet anvendt til at ansætte en socialrådgiver på deltid samt en assistent på fuld tid. Det øvrige personale tæller først og fremmest medarbejdere med pædagogisk uddannelse samt medarbejdere med baggrund som kok. Der er også knyttet ca. 20 frivillige til kontaktcentret, ligesom der er personer i arbejdsprøvning samt afsonere af samfundstjeneste.

Efter at de planlagte udvidelser af medarbejderstaben blev gennemført, fungerede den udvidede og mere regelmæssige åbningstid væsentligt bedre. Behovet for mere personale i forhold til den udvidede åbningstid drejer sig ikke blot om den tidsmæssige dækning af åbningstiden, men også et øget pres på fx madlavningen pga. et øget brugertal og ikke mindst støtte til brugerne i form af tilstedeværelse og samtaler. Ligesom for de øvrige varmestuer drejer en væsentlig del af de opstøttende samtaler sig om brugernes interaktion med øvrige instanser, herunder det offentlige system. Lederen vurderer, at denne støtte er meget nødvendig blandt andet som modvægt til hyppige personalemæssige udskiftninger af sociale medarbejdere i kommunerne. Særligt ansættelsen af socialrådgiveren har givet mulighed for at styrke denne funktion.

Puljemidlerne har også givet mulighed for at iværksætte flere aktiviteter for brugerne som foredrag, udflugter og sommerlejre, hvilket har været med til at forbedre det kvalitative indhold af tilbuddet. Endelig har der også været anvendt midler til en ny fryser, hvor det skal tages i betragtning, at madlavningen til ca. 90 personer om dagen, stiller betydelige krav til køkkenfaciliteterne.

Kontaktcenteret indgår generelt i samme netværk af samarbejdsrelationer som varmestuen ”Hotel Jens” i samme område, og der nævnes yderligere samarbejde med kirkerne i området samt politiet. Samarbejdet er som nævnt formaliseret i kvartalsvise møder, og foregår derudover ad hoc med udgangspunkt i brugernes behov. Den daglige leder vurderer, at samarbejdet generelt fungerer

godt, og lægger vægt på, at det er blevet bedre, fordi de øgede ressourcer også giver mere tid til at varetage samarbejdet og de daglige kontakter om brugerne.

Kontaktcenteret fremstår generelt som et sted med en varm atmosfære, men samtidig er det tydeligt, ikke mindst i lyset af et øget brugertal, at de fysiske rammer er pressede. Det kommer særligt til udtryk i faciliteterne for personalet, der er trange, mens pladsen til brugerne er prioriteret.

5.4.3. KFUM's skæve boliger – København

I 2002 påbegyndtes et udviklingsprojekt i tilknytning til boformen KFUM's Kollegium på Amager, hvor der etableredes udslusningsboliger til fem personer i en villa i et nærliggende boligkvarter. Med midlerne fra puljen til socialt udsatte grupper blev disse udslusningsboliger pr. 31.01.2005 forankret i Københavns Kommune som § 91-institution. Projektet er tildelt støtte under delindsatsområdet samarbejde med private/frivillige projekter, men i praksis er tilbuddet meget lig de projekter, der har fået støtte under delindsatsområdet bostøtte. Villaen er lånefinansieret, og kapitaludgifterne dækkes af beboernes husleje.

Udslusningspladserne er målrettet de beboere fra boformen, der vurderes at ville have vanskeligst ved at bo i egen lejlighed, og som derfor har brug for bostøtte i en læringsperiode. *Formålet er at sikre, at beboerne kan klare sig selv, når de flytter i egen bolig og at støtte restgruppen, der har det sværest.* Tilbuddet er således midlertidigt med varighed, indtil beboeren vurderes at være i stand til bedre at kunne varetage at bo i egen bolig, og indtil der kan anvises en ledig lejlighed gennem kommunens boliganvisning. I praksis svarer det til et boophold af cirka ½-1 års varighed.

En oversigt over antallet af beboere, der hidtil har gennemgået udslusningsforløbet, var på interviewtidspunktet under udarbejdelse og foreligger således ikke tilgængeligt p.t. Institutionslederen oplyser dog, at aldersspredningen i udslusningsboligen er fra 20 år til pensionsalderen. Ca. 60 pct. er mænd, og 40 pct. er kvinder. Cirka halvdelen, der har gennemgået et udslusningsforløb, har haft etnisk minoritetsbaggrund.

Etableringen af projektet er forløbet planmæssigt. Ved forankringen i kommunen gennem tildelingen af puljemidlerne fra 2005 og frem er der dog ifølge projektlederen ikke afsat midler til at fortsætte ordningen, som den hidtil har set ud. Der har således hidtil været ansat en socialpædagog på fuld tid, mens de midler, der er afsat gennem puljen, kun rækker til en ufaglært social vicevært på halv tid. Det betyder ifølge lederen, at der ikke længere er økonomisk grundlag for, at den

sociale vicevært har en relevant faglig uddannelse bag sig. Dog er det lykkedes gennem opsparede midler at fastholde den uddannede medarbejder et år ekstra, hvorefter denne mulighed bortfalder.

Der pågår ifølge institutionslederen et godt samarbejde med Københavns Kommune omkring anvisningen af boliger til beboerne efter endt ophold i udslusningsboligerne. Derimod meldes der om vanskeligheder med en del omegnskommuner, særligt i den sydlige og vestlige del af hovedstadsområdet. Disse kommuner er ifølge institutionslederen dårlige til at placere beboerne på akutlister til boliganvisning og opleves generelt at fraskrive sig ansvaret efter anbringelse af beboerne på boformen. Desuden samarbejdes der med en bred vifte af instanser som beboerne er i kontakt med. Det gælder navnlig uddannelsesinstitutioner, sprogskoler, aktiveringssystemet, arbejdsprøvningsinstanser og retssystemet.

5.4.4. Metodistkirkens hjemløsekollektiver – København

Formålet med dette projekt, som har fået tildelt støtte til videreførelse, er at støtte hjemløse, alkoholskadede og til en vis grad psykisk ustabile i en proces mod at flytte i egen bolig, og i processen at tilbyde lokaler til beboelse, samt rådgivning, omsorg og støtte, og hjælp til antabusbehandling for beboerne.

Der er i alt tre ansatte i tilbuddet, lederen, som er præst, den daglige leder, som er filosof af uddannelse, og en sekretær. Der samarbejdes med frivillige fra andre af Metodistkirkens projekter, men de er ikke direkte tilknyttet kollektiverne. Puljemidlerne har bidraget til at understøtte projektet økonomisk.

Fra 2002 til i dag er fem tidligere hjemløse flyttet i egen bolig, og ni bor p.t. i bofællesskabet. Der er plads til 10 beboere, men der er lige nu ikke fundet den sidste, som ville passe godt ind i gruppen. Brugernes kommer til projektet gennem kirkens varmestue og bespisning og via bekendte til nuværende brugere. Der har været stor søgning, og det har været nødvendigt at sige nej til flere. Grundene til afvisning kan være, at personen er for dårligt socialt fungerende på grund af alvorligt misbrug eller psykisk sygdom, er udlænding uden opholdstilladelse eller af anden grund ikke er finansieret. Almindeligvis tages brugere dog ind, før finansieringen fra kommunens side er gået i orden, da sagsbehandlingen ifølge den daglige leder kan være så lang, at den går ud over motivationen til at flytte ind. Lederen fortæller, at brugerne har meget stor gavn af tilbuddet. Ud over at de kommer væk fra gaden, skabes der et netværk omkring dem, deres ensomhed afhjælpes, og nogle er kommet i arbejde. Brugernes tilfredshed er ifølge lederen så stor, at de kan være svære

at motivere til at bevæge sig videre til egen bolig. Der er ikke fastsat en bestemt grænse for, hvor længe den enkelte kan blive der, men tanken er ca. 1½-2 år. Der foregår en udslusning i samarbejde med kommunen gennem den enkeltes sagsbehandler, og brugerne følges tæt med hjemmebesøg og fortsat tilbud om hjælp og støtte. Der er stadig kontakt til fire af de fem, som er flyttet i egen bolig, og det ser ud til at gå godt, selvom der er en fare for at falde tilbage til den gamle adfærd, når den daglige kontakt i fællesskabet forsvinder.

Brugerne er ifølge lederen i høj grad med til at forme projektet. De kører stort set kollektiverne selv med støtte fra personalet. De problemer, der har været, har haft at gøre med konflikter internt i gruppen og med for stor alkoholindtagelse først på måneden til gene for naboerne. Dem er der dog en god kontakt til, den lokale beboerforening bruger lokalerne, og naboerne er for øvrigt vant til stedet, eftersom der har været bespisning siden 1910.

Metodistkirken har et effektivt samarbejde internt blandt sine egne forskellige indsatser, men samarbejder ikke i høj grad med andre indsatser på området. Der er dog et uformelt samarbejde med andre indsatser på området, og der sker en videreformidling omkring brugerne gennem personlige kontakter. Der samarbejdes ofte med sagsbehandlere om konkrete sager i forhold til brugerne, men derudover er der ifølge lederen ikke noget nævneværdigt samarbejde med de kommunale myndigheder.

5.4.5. The Clean House – København

The Clean House/KRIS-Danmark (Kriminelles Revanche i Samfundet) er et tilbud til tidligere stofmisbrugere i forbindelse med udslusning fra kriminalforsorgen. The Clean House er en selvejende institution, der består af værestedet Clean House, KRIS-Danmarks undervisningsenhed og boenheden Care House, alle beliggende i Københavns Nordvestkvarter, samt en nyetableret boenhed, Clean Home, beliggende på Ydre Østerbro. Projektet har tidligere modtaget puljemidler, og midlerne fra puljen til socialt udsatte grupper har givet mulighed for at videreføre og videreudvikle projektet. Det gælder særligt etableringen af den nye boenhed, bofællesskabet Clean Home.²

Den Selvejende Institutions *formål er, at projekterne tilsammen tilrettelægger og gennemfører aktiviteter og uddannelser, der skaber muligheder for, at tidligere stofmisbrugere og kriminelle ved at deltage i disse projekter motiveres og udvikles til en vedvarende stoffri og ikke kriminel*

² I tabel 8 ovenfor figurerer pladserne fra den nyetablerede boenhed Clean Home.

tilværelse, så den onde cirkel ”stoffer, kriminalitet, fængsel” bliver brudt, og så deltagerne bliver i stand til at indgå og bidrage til samfundets fællesskab, herunder bliver arbejdsmarkedssparate.

Dette formål søges opnået, ved at værestedet Clean House tilbyder særlige tilrettelagte aktiviteter, at Care House tilbyder midlertidig bolig, at Clean Home tilbyder halfway house, og at Kris Danmark tilbyder undervisning og opkvalificering.

På brugersiden har The Clean House i alt 523 A-medlemmer, det vil sige medlemmer, der er tidligere misbrugere. En forudsætning for ophold i huset er, at brugeren er stoffri. Dette kontrolleres ved deltagelse i undervisningsforløb og ophold i bofællesskabet gennem urinprøver. Værestedet Clean House er åbent alle årets dage, fra morgen til sen aften. Uden for normal åbningstid varetages bemanningen af værestedet i vid udstrækning af frivillige blandt husets brugere. Boenheden Care House har syv udslusningspladser beregnet på kortere boophold, typisk 2-4 uger, primært med henblik på udslusning efter et fængselsophold. Det nyetablerede bofællesskab Clean Home er tiltænkt boophold af længere varighed, typisk ½-1 år. Bofællesskabet havde indflytning af de første beboere april 2004 og åbnede officielt 1. maj 2005. Der var planlagt 10-12 pladser i bofællesskabet, men det har været muligt at etablere 16 værelser. I forbindelse med etableringen af Clean Home er der ansat en daglig leder af bofællesskabet, samt en altnuligmand. Per marts 2005 er der ni beboere i Clean Home, og yderligere tre beboere er på vej. Tre beboere har endvidere gennemført et forløb og er fraflyttet. Ved belægning af pladserne lægges der fra projektets side vægt på at samtænke og integrere forløbet fra endt fængselsophold over de midlertidige udslusnings-/observationspladser til det længerevarende ophold i bofællesskabet. Etableringen af bofællesskabet opleves således af projektlederen at have givet mulighed for at etablere en helhed i tilbuddet.

Der pågår en fortsat istandsættelse af dele af lokalerne i den nye boenhed. Istandsættelsen er i vid udstrækning sket ved hjælp af en frivillig indsats ikke mindst fra nuværende og tidligere brugere i projektet, samt en ekstra indsats fra de ansattes side. Det har været en nødvendighed, da projektmidlerne ellers ikke har kunnet dække en fuld istandsættelse af lokalerne. En rundgang i bofællesskabet giver indtryk af, at der ligger en betydelig frivillig arbejdsindsats i istandsættelsen sat i forhold til 1. mio. kr., der er bevilget til istandsættelse. En væsentlig drivkraft er således et stort engagement fra projektets ansatte, der i de fleste tilfælde selv er forhenværende kriminelle misbrugere, samtidig med at det er bemærkelsesværdigt, at både nuværende og tidligere brugere i projektet har bidraget betydeligt i arbejdet med at istandsætte lokalerne, der rummer boenheden.

The Clean House/Kris Danmark indgår i et bredt net af samarbejdsrelationer, særligt med kriminalforsorgen, rådgivningscentre og med Københavns Kommune. I forbindelse med

etableringen af boenheden er der særligt foregået et samarbejde med Københavns Kommune. Projektlederen tilskriver en mindre forsinkelse på ca. tre måneder den kommunale sagsbehandling i forbindelse med indgåelsen af en lejekontrakt på det tidligere ortopædiske hospital på Østerbro. Efter henvendelser til de kommunale myndigheder fra projektmagernes side blev det dog muligt at få udleveret en nøgle, således at istandsættelsen kunne påbegyndes inden de formelle godkendelser var helt på plads, således at yderligere forsinkelse kunne undgås.

Da projektet modtager brugere fra hele landet pågår der også et løbende samarbejde med brugernes øvrige hjemkommuner. De fleste brugere kommer dog fra Københavns Kommune, og i forbindelse med udslusning fra bodelen foregår et samarbejde med boliganvisningskontoret, der som oftest har mulighed for at henvise til en bolig gennem den akutte liste.

Projektlederen giver generelt udtryk for en stor tilfredshed med det tilbud, der er etableret, og vurderer også samlet set, at der efterhånden er etableret gode samarbejdsrelationer med de forskellige samarbejdspartnere. Projektlederen tilskriver i vid udstrækning dette en vedholdenhed fra projektets side i at definere sin berettigelse over for de offentlige samarbejdspartnere. The Clean House har således eksisteret i 8 år, men projektlederen oplever, at forståelsen og anerkendelsen af foreningens arbejde særligt er sket gennem de seneste 3-4 år.

5.4.6. SVOB – København

SVOB står for **Støtte, Vejledning og Omsorg** til hårdt belastede stofbrugere samt **Brobygning** til omverdenen. *Formålet med dette projekt er at etablere et supplement til de kommunale tilbud, med henblik på at højne de hårdest belastede stofafhængiges funktionsniveau, egenomsorg, selvværd og livskvalitet, samt reducere risikoen for (yderligere) udstødelse og isolation.* Projektmagerne har tidligere arbejdet på gadeplan med denne gruppe og har konstateret et behov for mere fleksible støtte- og omsorgstilbud.

Projektet er begyndt januar 2004, og opstarten har ifølge lederen været meget succesfuld. I løbet af det første projektår er der etableret mere end 50 forløb, og dertil er der skabt kontakt til ligeså mange stofmisbrugere med behov for hjælp. Det er lidt flere, end der var kalkuleret med, hvilket ifølge lederen afspejler, at der er et stort behov for tilbud som dette. Brugernes behov spænder vidt, lige fra pleje og omsorg, til rådgivning og udvikling af færdigheder. Der gøres derfor mange forskellige slags bestræbelser på at imødekomme disse forskelligartede behov. Ud over kontakten

til den enkelte bruger har medarbejderne ofte en bisidder-funktion i brugernes kontakt med det offentlige, som lederen beskriver som ofte værende problematisk.

Der er to ansatte på heltid i projektet; en jurist og en kriminolog, og derudover 20 frivillige. Der er tale om jura- og socialrådgiver-studerende, som yder juridisk førstehjælp, sygeplejere og lign., som er tilknyttet den opsøgende del – 'cyklussen' – hvor en bemandet Christianiacykel benyttes i opsøgende gadeplansarbejde. Desuden er tilknyttet en underviser fra Microsoft, som leder et PC-projekt.

Brugerne kommer primært til projektet fra gaden, enkelte er dog sendt af deres sagsbehandler. Der siges ikke nej til nogen, og der smides ikke nogen ud – projektet er således lavtærsklet. Brugerne er tilknyttet efter behov, og der foregår ikke som sådan nogen udsusning. Ud over den meget effektive 'mund-til-mund metode', som brugerne selv står for, kommer projektet i kontakt med målgruppen via 'Cyklussen', foldere og forskellige aktiviteter. Lederen oplever, at brugerne har stor gavn af projektet på mange måder. Et eksempel som har båret frugt, er bestræbelserne på at gå i en kvalificeret dialog med de prostituerede om prævention. Det er nødvendigt med praktiske graduerede målsætninger, men brugerne kommer ifølge lederen med mange gode tilbagemeldinger.

Der er et dagligt samarbejde på ad hoc og akut plan omkring brugernes konkrete problemer, med en lang række indsatser på området, som både er private og offentlige. Dette samarbejde fungerer ifølge lederen rigtig godt. Projektet er udgangspunkt for oplæg, foredrag og undervisning. Lederen har været med til at starte et narkotikapolitisk diskussionsforum med deltagelse af de forskellige indsatser på området. I lokalområdet er projektet engageret i den lokale beboerforening 'Foreningen for narkoløsninger på Vesterbro'. Der holdes debatmøder med beboerne, og der føres en dialog med Vesterbro handelsstandsforening. Der gøres også meget ud af at dokumentere projektet, bl.a. udføres en gang om året en intern evaluering. Lederen påpeger, at den store mængde brugere sammen med den ene medarbejders langtidssygemelding har medført, at der ikke er gjort de ønskede bestræbelser i forhold til de frivillige.

I forhold til centraladministrationen i Københavns Kommune giver lederen imidlertid udtryk for, at der er et mindre godt samarbejde. Lederen fremhæver, at man i høj grad savner en sparringspartner inden for kommunen. Ligeledes har der været økonomiske problemer, hvilket ifølge lederen til en vis grad hænger sammen med den manglende kontakt med den kommunale forvaltning. Projektet søger ifølge lederen at sikre sin fortsættelse ved at vise sin nytteværdi og ved at søge privat finansiering. Københavns Kommune har ifølge lederen ikke deltaget i bestræbelserne på permanentgørelse. Trods disse problemer karakteriserer lederen SVOB-projektet som

succesfuldt, ikke mindst fordi det er lykkedes at komme i kontakt med, holde kontakten til og hjælpe den store gruppe brugere, hvoraf mange ellers ville mangle et tilbud, der er rummeligt nok.

5.4.7. Gaderummet – København

Dette projekt har eksisteret siden 1996 under vanskelige lokale-vilkår. Støtten er givet som driftsstøtte, hvoraf en betydelig del sammen med kommunale ekstramidler med Socialministeriets samtykke er konverteret til etablering i nye og større lokaler. Flytningen er påbegyndt oktober 2004 med leje og ombygning af de nye lokaler, og Gaderummet startede op i de nye rammer 1.maj 2005.

Gaderummet er et socialpsykologisk opholdssted. *Formålet er at stille rammer og rådgivning til rådighed for en gruppe særligt udsatte unge og dermed hjælpe dem til at blive selvhjulpne personligt, socialt og økonomisk. Ikke mindst er det formålet at tilbyde et 'fristed' – et alternativ til det etablerede sociale system og behandlingssystem, som de unge ofte har mange dårlige erfaringer med og dermed et mistroisk forhold til.* Gaderummet består af en bogruppe, en psykologisk rådgivning og et værested.

Målgruppen er unge mellem 18 og 30 år (gennemsnitlig 23 år) med massive problemer, som kan omfatte hjemløshed, social udstødelse, kriminalitet, dårlig sundhedstilstand, misbrug og psykiske vanskeligheder. Især er projektet rettet mod dem, der ikke er plads til andre steder. Gaderummet har en intention om at overvinde og være et alternativ til den traditionelle adskillelse mellem det psykiatriske behandlingssystem, socialektoren og kriminalforsorgen. Det sker ifølge lederen ud fra en grundantagelse om, at det sociale, psykiske og somatiske ikke kan adskilles – heller ikke i en behandlingsmæssig sammenhæng. Der arbejdes ifølge lederen ud fra en ”ikke-diagnosticerende og ikke-medicinerende tankegang, hvor der forsøges at skabe et ’helle’ for de unge, hvor der er plads til, at deres problemer kan træde frem som de personlige problemer og de sociale problemstillinger, de er, og hvor de unge selv kan få klarhed over deres problemer, før de skilles ad i forskellige kasser og hjælpeforanstaltninger.” Projektet er døgnåbent, og brugerne kommer ind direkte fra gaden uden nogen form for visitation. Der er dog ikke mulighed for at rumme unge med misbrug af hårde stoffer, og en bogruppe kan erfaringsmæssigt ikke rumme mere end 3-4 psykotiske. Brugerne får hovedsagligt viden om projektet via 'mund-til-mund metoden', men på trods heraf er søgningen større, end projektet har kapacitet til.

På brugersiden bor der i bogruppen i gennemsnit 20 ad gangen, omkring 200 forskellige bruger værestedet om ugen, og i gennemsnit 60 er i psykologiske rådgivningsforløb. I bogruppen er der

overvægt af mænd, i rådgivningsgruppen er det omvendt. Brugere er tilknyttet projektet fra få måneder til mange år, der foregår ikke nogen udslusning, men der ydes hjælp til selvhjulpenhed, når en beboer for eksempel er klar til at prøve at bo i egen lejlighed. Det sker gennem hjælp i forbindelse med de unges kontakt til socialsektoren, uddannelsessystemet m.m.

Der lægges ifølge lederen vægt på, at både personale, brugere og gæster udgør en enhed som i fællesskab skal udvikle huset og dets arbejde. Efter flytningen vil der være 5 ansatte psykologer, psykologistuderende og sociologistuderende på projektet, samt et ukendt antal frivillige, som blandt andet vil bestå af tidligere brugere.

Brugernes gavn af tilbuddet beskrives af lederen som meget stor, og der sker ifølge lederen "radikale forandringer" med dem i løbet af opholdet/rådgivningen. De kommer ikke nødvendigvis i arbejde, men de undgår i reglen at få førtidspension, hvilket ifølge lederen ellers ville være tilfældet for de fleste. Det er ifølge lederen afgørende for de positive resultater, at brugere ikke har været for længe i behandling på forhånd, og hans påstand er, at traditionel psykiatrisk behandling ofte har "fatale konsekvenser" for mennesker, som gennem rådgivning kunne være blevet hjulpet til et bedre liv.

Gaderummet har i kraft af sit alternative præg altid haft stor politisk opmærksomhed. Samarbejdet med myndighederne har til tider været konfliktfyldt. Ifølge lederen af projektet har de kommunale myndigheder haft en konkurrerende indstilling til Gaderummet og forsøgt at omdirigere bevilgede penge til egne projekter. Gaderummet har klaget over sagsbehandlingen i 2002 og har ifølge lederen fået medhold til at få sagen genåbnet. Kontakten til de kommunale myndigheder går nu gennem et (kommunalt ansat) mellemlid og har ifølge lederen fungeret meget bedre de sidste år.

Projektet forsøger at dokumentere sit arbejde, blandt andet gennem løbende beskrivelser af arbejdet og opgørelser over brugere, og gennem en on-line interaktiv database, som lederen har udviklet sammen med en bruger. Denne database gør det blandt andet muligt for de enkelte brugere at få fuld indsigt i deres egne sager over nettet.

Der samarbejdes med en række andre indsatser, heriblandt Thylejren, Tjeckpunkt, Projekt Udenfor, Transmogriffen, Blågård kirke og 'Inner Wheel', som er en gruppe af hustruer til mænd i Rotary, som samler penge ind til Gaderummet hvert år. Konkret i forhold til brugernes komplekse problemer samarbejdes i øvrigt med kriminalforsorgen, psykiatrien og socialcentre. Dette samarbejde fungerer generelt godt, men lederen beskriver, at samarbejdet med de københavnske omegnskommuner er vanskeligt på grund af dårlig sagsbehandling og travlhed.

Alt i alt har Gaderummet været igennem store vanskeligheder med økonomi og lokaler de sidste mange år, og de har i en lang periode været lukningstruede. Men lederen vurderer, at med hjælp fra puljemidlerne ser vanskelighederne nu ud til at være overvundet. Ifølge lederen fungerer tilbuddet meget succesfuldt, til stor gavn for sine brugere.

5.4.8. Dannerhusets krisecenter – København

Dannerhusets krisecenter har fået støtte til oprettelsen af en socialrådgiverstilling. *Formålet med stillingen er at tilbyde kvalificeret støtte og rådgivning til Dannerhusets brugere, at bistå i kontakten til den enkeltes sagsbehandler, samt at arrangere undervisning for at kvalificere de frivillige krisevagter på det socialfaglige område.*

Socialrådgiveren er ansat 1/1 2003, og projektet har nu 80 frivillige tilknyttet. De frivillige tager sig af rådgivning – superviseret af socialrådgiveren – samt af forskellige praktiske opgaver i forbindelse med brugerne. Dannerhuset er åbent for henvendelse fra kl.10-22 og har løbende 18 brugere indlogeret. Herudover tilbydes også støtte og rådgivning til brugere, som ikke har behov for indlogering.

Målgruppen er kvinder, som har levet sammen med voldelige mænd. Søgningen til Dannerhuset er stor, i perioder for stor, ifølge koordinatoren. Projektet kan ikke rumme misbrugere og psykisk syge, idet der ikke tilbydes behandling. I den senere tid er der sket en stigning i antallet af henvendelser fra kvinder med anden etnisk baggrund end dansk, og der er en tendens til, at brugerne i dag har mange sociale, psykologiske og juridiske problemstillinger. Deres behov er meget forskellige, men der er generelt et meget stort behov for rådgivning i forhold til disse problemer, hvilket er baggrunden for oprettelsen af socialrådgiverstillingen. Behovet har vist sig at være så stort, at det har været nødvendigt at afgrænse socialrådgiverens rådgivning til de kvinder, som er indlogerede. Til gengæld er uddannelsen af de frivillige intensiveret.

Ifølge kvindecenterkoordinatoren har socialrådgiverens funktioner en lang række gavnlige virkninger for både de frivillige og brugerne. I forhold til de frivillige har oplæringen og supervisionen både en kvalificerende og fastholdende funktion. De frivillige er alene i huset om aftenen, hvorfor de har behov for at føle sig rustet til akut rådgivning af kvinder, som henvender sig. Brugere har ofte stort behov for rådgivning om rettigheder og støtte i forbindelse med fx skilsmisse og etablering af en ny tilværelse. De har ifølge koordinatoren derfor stor gavn af, at socialrådgiveren står til rådighed under deres ophold i centret, og det giver stor tryghed, at de ved, at de kan henvende sig hos hende og få hjælp til selvhjælp. Der foregår ikke en struktureret

udslusning fra projektet på trods af, at der faktisk er et behov for det. Generelt går det dog ifølge koordinatoren godt for de fleste af de kvinder, som har været i forbindelse med Dannerhuset, og der sker tydelige positive forandringer med dem under opholdet.

Der foregår ifølge koordinatoren et godt samarbejde med Røde Kors, som tilbyder besøgsvenner til nogle af brugerne, efter at de har forladt projektet. Herudover eksisterer der meget velfungerende samarbejde med både offentlige og private indsatser på området, både praktisk, politisk og netværksbaseret. Der er tale om Kvinfos mentorordning, 'Evas ark', LOKK, andre kvindehjem, og den ansatte socialrådgiver er i erfaringsgruppe med andre socialrådgivere i lignende stillinger.

Samarbejdet med myndighederne er ifølge koordinatoren mere problematisk. Det består hovedsagligt i forhandling om bevillinger, dels til projektet selv, dels oftest i forbindelse med brugerne. Nogle sagsbehandlere er der et godt samarbejde med, men nogle socialrådgivere siger ifølge koordinatoren automatisk nej til at bevilge kvinderne støtte til opholdet i Dannerhuset. Især omegnskommunerne, men også nogle af Københavns Kommunes lokalcentre mangler ifølge koordinatoren forståelse for nødvendigheden af støtte til de voldsramte kvinder.

5.4.9. Parasollen – Århus

Café Parasollen under KFUM er et café/værested for socialt udsatte, beliggende i Viby. *Stedets målsætning er at give mennesker en tro på, at de dur til noget og kan noget, at give dem mod på livet, og fastholde troen på det enkelte menneske, da mange af dem, der kommer på stedet, føler sig kasseret af samfundet og arbejdsmarkedet, og er gået i stå fx pga. depression eller udbrændthed.*

Før tildelingen af puljemidlerne var det meget vanskeligt at få økonomien i projektet til at hænge sammen, og projektet stod over for at måtte indskrænke aktiviteter. Støtten fra puljemidlerne er trådt planmæssigt i kraft fra januar 2004, og det har forbedret stedets økonomi betydeligt, om end projektlederen stadig oplever det som en stor udfordring at få økonomien til at løbe rundt. Puljemidlerne gav mulighed for at ansætte en assistent på fuld tid. Den nye medarbejder har uddannelsesbaggrund som pædagog og diakon. Den nye medarbejder var påkrævet for at kunne tage sig af et voksende arbejde med at støtte stedets frivillige/aktiverede. Desuden varetager den nye medarbejder projektet 'solstrålen', der to dage om ugen fra 10-13 rummer aktiviteter for de tungeste psykiatriske gæster, der blandt andet tager på ture og maler. I alt er der 3½ fuldtidsstilling i caféen. En af medarbejderne er køkkenansvarlig (30 timer pr. uge), og en del af cafeens øvrige økonomiske grundlag hidrører fra salg af mad og kaffe/the.

Baggrunden for behovet at støtte op om projektets frivillige hænger sammen med en forandring af profilen af de frivillige over tid. Da stedet startede for ca. 11 år siden, byggede det først og fremmest på frivillige med ressourcer, men efterhånden kommer der flere ressourcetsvage frivillige. Det kræver af de ansatte, at de også skal støtte de frivillige. Af de cirka 30 frivillige er den ene halvdel traditionelt ressourcestærke frivillige, som fx studerende eller unge, der optjener point til studier. Den anden halvdel er i praktik fra daghøjskoler, sagsbehandling og jobformidling. Arbejdet med denne gruppe varetages også af en social jobkonsulent under KFUM's projekt 'direkte i arbejde', der ligeledes understøttes af Socialministeriet. Der foregår i den forbindelse et afklaringsarbejde i samarbejde med de kommunale jobkonsulenter.

Caféen har åbent hver dag, mandag fra 9.30-21.30, tirsdag til fredag fra 9.30-17 og lørdage, søndage og helligdage fra 11.30-15.30. Der holdes kun lukket få dage om året. Der er i gennemsnit 114 brugere (optalt) på hverdage, og 64 i gennemsnit lørdag og søndag. Brugerantallet er stigende, da det i 2003 var på 99 på hverdage. Projektlederen vurderer, at man har nået kapacitetsgrænsen, da caféen fx kun rummer 50 stole.

Brugergruppen er ligeligt fordelt mellem kvinder og mænd, og aldersmæssigt spænder gruppen fra midten af 20'erne, mens den ældste bruger er 93. Tyngden er mellem 30 og 55 år. Brugergruppen er bredt sammensat af forskellige udsatte grupper. Der er mange med misbrugsproblemer både alkohol-, hash- og stofmisbrugere, der er mange sindslidende, enkelte hjemløse, enkelte grønlandere, en del pensionister, flere handicappede og en stor brugergruppe fra de etniske minoriteter. Sidstnævnte gruppe med anden etnisk baggrund end dansk er generelt vokset fra for få år siden at udgøre ca. 20 pct. af brugergruppen til nu at udgøre ca. 40 pct. Brugernes etnisk minoritetsbaggrund fordeler sig på to grupper. Den ene gruppe er tyrkere i 35-65-års alderen, der ofte kommer i grupper, og drikker the eller kaffe. Den anden består af yngre personer i 25-40-års alderen fra de arabiske lande eller Somalia, og som typisk kommer alene og er kendetegnet ved en meget stærk følelse af at føle sig kasseret og sat uden for af det danske samfund. Denne gruppe består næsten udelukkende af mænd. Endvidere er der i samarbejde med KFUM's integrationskonsulent etableret en gruppe for kvinder med anden etnisk baggrund, hvor det er planen at mødes hver 6. uge. Ved det første møde deltog 21 kvinder.

Projektlederen udtrykker generelt tilfredshed med samarbejdet med kommunen om at søge satspuljemidler til projektet. Hun oplever, at projektet bliver mødt med respekt, og at man bliver betragtet som en ligeværdig aktør og samarbejdspartner i arbejdet med de udsatte grupper, og hun er meget tilfreds med at være blevet mødt med opbakning, da det kneb. Der opleves dog også barrierer

i samarbejdet med de kommunale myndigheder. Et eksempel på dette er, at der ved en ansøgning til kommunens ældre- og handicapafdeling om støtte til et handicapvenligt indgangsparti kun er bevilget halvdelen af de ansøgte midler. Da parasollen ikke selv kan tilvejebringe den anden halvdel, fastholdes projektet ifølge lederen i et ressourcekrævende arbejde for at opnå ekstern støtte.

Derudover pågår et godt samarbejde med en række øvrige aktører på området såsom øvrige væresteder, rehabiliteringscenter for torturofre (RCT), og lokale kirkelige kræfter.

5.4.10. Livsværkstederne i Gellerup – Århus

Livsværkstederne er beliggende i indkøbscentret City Vest i Gellerup og er en selvejende institution med en bestyrelse med repræsentanter fra KFUM's sociale arbejde, Gellerup kirke og Brabrand boligforening. Puljemidlerne er indgået i driften fra 2003 og er anvendt til at sikre stedets videreførelse. *Formålet med tilbuddet er at være et sted, hvor man kan komme, som man er, og få social kontakt og omsorg. Der lægges vægt på et netværksskabende arbejde og en integrerende indsats i forhold til de mange mennesker med forskellig etnisk baggrund.*

Livsværkstederne består af flere projekter, herunder værestedet Café Vita. Der er tre fastansatte medarbejdere i caféen. Den konstituerede leder har en uddannelsesbaggrund som socialrådgiver, og desuden er ansat en pædagog, der er souschef og fungerer som køkkenleder, samt en køkkenmedarbejder. Der er tilknyttet medarbejdere fra KFUM's Sociale Arbejde i Danmark i form af projektet 'direkte i arbejde', der blandt andet varetager arbejdet med en gruppe, der er i aktivering i caféens køkken. Endvidere er tilknyttet en projektmedarbejder fra SKP-projektet ligeledes under KFUM's sociale arbejde. Denne medarbejder laver opsøgende arbejde i forhold til ensomme, isolerede alkoholikere. Desuden huser livsværkstederne et genbrugsprojekt, "Kældershoppén", hvor der er to medarbejdere ansat og desuden aktiverede henvist fra Århus Kommune. Der er ni frivillige knyttet til projektet, og for nylig startede den første frivillige med etnisk minoritetsbaggrund i projektet. Den daglige åbningstid er fra kl. 10 til 15.30 dog til 18.30 om mandagen. Åbningstiden blev udvidet med en halv time om dagen efter ønske fra stedets brugerråd.

Anvendelsen af puljemidlerne er foregået helt planmæssigt, og i perioden, hvor projektet har været understøttet af puljemidlerne, er brugertallet steget ret betydeligt. Ved en optælling i 2003 var der 70-80 daglige brugere, i efteråret 2004 var der ca. 100 daglige brugere, og i foråret 2005 er der ca. 140 daglige brugere. Der er en overvægt af mænd blandt brugerne. Aldersmæssigt er brugergruppen bredt sammensat med tyngden fra 30 års alderen og opefter. Cirka 70 pct. af

brugerne har anden etnisk baggrund end dansk. Denne andel er steget i forhold til ca. 40 pct. for 2-3 år siden. Der er mange brugere med irakisk, kurdisk, palæstinensisk, tyrkisk og somalisk baggrund. En gang om måneden afholdes kvindefester primært for kvinder med etnisk minoritetsbaggrund.

Projektet indgår i et bredt samarbejde med både kommunale og private tiltag i området. Projektlederen beskriver, at der er et tæt samarbejde med de mange øvrige sociale tilbud i Gellerupplanen. Der samarbejdes med lokalpsykiatrien, herunder flere lokale projekter for psykisk syge, et kommunalt støtte-kontakt-person projekt, basen, der er et tilbud for alkoholmisbrugere, samt offentlige og private væresteder i hele byen. Projektmedarbejderne deltager i lokale fællesmøder hver anden måned, mellem tilbud rettet til psykisk syge, og deltager ligesom flere af de øvrige støttede projekter i Århus hver tredje måned i møder for alle projekter i byen, der arbejder med udsatte grupper. Projektlederen beskriver samarbejdet mellem de mange tilbud som meget givende og velfungerende. Hun fremhæver, hvordan tilbuddene hver især kan noget særligt, hvilket samlet set kan bidrage til at skabe en helhed i brugernes liv, idet der kan sammenstykkles en vifte af tilbud, som passer til den enkelte brugers behov. Også samarbejdet med den kommunale forvaltning beskrives som velfungerende.

5.4.11. Fællesgården – Århus

Tilbuddet fællesgården er lokaliseret på en gård ca. 10 km uden for Århus. *Formålet med projektet er at tjene som daglig ramme, aktivitetstilbud og oplevelsesfællesskab for en gruppe værestedsbrugere.* Stedet drives af Kirkens Korshær, der erhvervede gården for 4-5 år siden. Puljemidlerne er indgået fra 2004 og er anvendt til at sikre driften af tilbuddet og til at udvikle stedet i form af ansættelsen af en yderligere medarbejder.

Der er på stedet 16 faste pladser, hvoraf de otte indgår i et aktiveringsprojekt. De resterende otte faste pladser tildeles ud fra et mindre interview med potentielle brugere som Kirkens Korshærs medarbejdere møder i deres daglige arbejde i væresteder og på gadeplan. Derudover køres en mindre gruppe brugere dagligt ud til fællesgården med opsamling på væresteder og rundt i byen, med henblik på at tilbringe dagtimerne på gården for at vende tilbage til byen hen på eftermiddagen.

Der er ca. 1 tønde land knyttet til gården, og brugerne deltager i arbejdet med at sætte bygninger, herunder stuehuset, samt udearealer i stand, fx at anlægge og dyrke urtehave m.m. Desuden istandsættes også værkstedsfaciliteter med henblik på produktion af blandt andet klude, der sælges gennem Kirkens Korshær til erhvervsvirksomheder. Istandsættelsen og den videre brug af gården

udgør et længerevarende kontinuerligt projekt, der således udgør rammen om et 'udflytter' værested med en anden type af aktiviteter, end der sædvanligvis er til rådighed for værestedsbrugere.

Der er til projektet knyttet to medarbejdere. Den ene ansættelse blev mulig på baggrund af tildelingen af puljemidler. Den nyansatte medarbejder er socialpædagog og har samtidig en baggrund som skovteknikker, og den anden medarbejder har baggrund som socialpædagog og diakon. Desuden indgår medarbejdere fra Kirkens Korshær i teamet, bl.a. i form af opsamlingsturen gennem byen hver morgen, ligesom disse øvrige medarbejdere på skift deltager i det daglige arbejde med at aktivere brugerne omkring arbejdet på gården. Der er én frivillig tilknyttet projektet.

Brugerne har alle erfaring med hjemløshed, og er alle aktive misbrugere men samtidig typisk stabiliserede. Mange har et blandingsmisbrug af både alkohol og stoffer. De fleste kan karakteriseres som personlighedsforstyrrede, og er generelt psykisk skrøbelige. 80 pct. af brugerne er mænd, og tyngden i aldersfordelingen er mellem 35 og 40 år. Alle beboerne er af dansk herkomst, men der har undervejs også været brugere med anden etnisk baggrund end dansk. Der deltager også enkelte med grønlandsk baggrund i projektet. Tilknytningen har et ubegrænset tidsperspektiv.

Projektet indgår i et netværk af samarbejdsrelationer mellem aktører, der er involveret i støtten til socialt udsatte grupper i Århus. Hvert kvartal afholdes møder mellem alle aktører på området, både offentlige og private aktører. Det gælder statslige, amtslige og kommunale aktører, herunder psykiatri, arbejdsmarkedscentre og familiecentre, samt Kirkens Korshær, KFUM, Blå Kors, Reden m.m. Interviewet foregår med deltagelse af både den private projektleverandør og den ansvarlige medarbejder i kommunen. Parterne vurderer, at samarbejdet fungerer godt, og at man respekterer hinanden som værende forskellige aktører, der sammen kan nå længere, end man kan nå hver for sig.

5.4.12. Café Lytten – Århus

Café Lytten startede op i 1995 og har fået bevilget støtte til videreførelse og forankring. Café Lytten er en selvejende institution, der hører under 'Jysk børneforsorg/fredehjem'. Målgruppen er unge mellem 16 og 30 år, som af forskellige grunde er udsat for krise. *Projektets formål er at støtte unge i livskrise ved hjælp af samtalegrupper, hvor de kan bearbejde deres problemer, cafetilbud med arrangementer og botilbud med støtte for enkelte af dem i en periode.*

Der har været 265 brugere igennem projektet i alt indtil videre. Løbende er der 30 brugere ad gangen, hvilket er lige i overkanten af kapaciteten. De er typisk tilknyttet i ½-1 år. Brugernes behov er samtaler, støtte og netværksskabelse. Enkelte har behov for at være indlogeret i en periode. Halvdelen af brugerne har eller har haft selvmordstanker. I udgangspunktet var hensigten udelukkende at henvende sig til selvmordstruede, men det har vist sig hensigtsmæssigt også at rumme bedre fungerende unge, der kan fungere som støtte for de hårdest udsatte.

Ifølge lederen er indsatsen på dette område langt fra dækkende for behovet, og der er i projektet ikke ressourcer til at tage sig af ubehandlede alvorligt psykisk syge eller misbrugere. Projektet laver en del opsøgende arbejde for at gøre sig kendt blandt andre projekter og i målgruppen. Lederen fungerer som konsulent for andre projekter og opsøger læger, apoteker, gymnasier, sagsbehandlere m.m. med en pjece om centret og program for caféens arrangementer. Caféen har også en hjemmeside.

Der er en ansat på projektet, nemlig lederen, som er socialrådgiver og familieterapeut. Derudover arbejder der 16 frivillige, hovedsagligt studerende i faggrupperne psykologi, pædagogik, socialrådgivning og teologi. Projektet har også af og til praktikanter. Der gøres meget ud af uddannelsen af de frivillige. Begynderne kobles på de erfarne som føl og lærer ved praksis og gennem kurser at blive samtalegrupeledere. Derudover arrangerer de café-aftener, tilbyder lektiehjælp og bostøtte. De frivillige bliver traditionelt længe, op til 5 år. Det er lederens indtryk, at brugerne har meget stor gavn af tilbuddet. De bliver ifølge lederen bedre til at leve det liv, de gerne vil. Der er udarbejdet en evaluering af projektet, som viser, at de fleste brugere kommer ud af deres selvmordstanker i forbindelse med projektet. Ingen nuværende eller tidligere brugere har begået selvmord i de 10 år, tilbuddet har eksisteret.

Der samarbejdes med adskillige instanser på området, heriblandt Center for selvmordsforebyggelse, studenterrådgivninger, ungdomsuddannelser, psykologisk rådgivning, læger, psykiatere, Kirkens Korshær, Kræftens Bekæmpelse og projektet 'ventilen'. Ud over det praktiske samarbejde omkring de unge består samarbejdet i gensidige henvisninger, supervision og undervisning. En del af instanserne mødes fast hvert halve år og udveksler erfaringer. Dette samarbejde fungerer ifølge lederen udmærket. Kun i forhold til Center for selvmordsforebyggelse har der været nogle uoverensstemmelser.

Café Lyttens leder deltager i kommunalt organiserede møder omkring frivilligt arbejde generelt, men har derudover ikke kontakt med Århus Kommune. Den administrative leder af 'Jysk børneforsorg/fredeshjem' deltager i løbende møder med ledelsen i kommunen.

Ifølge lederen er det svært for Café Lytten at få økonomien til at hænge sammen. De unge, der er tilknyttet, betaler selv 300 kroner om måneden, og lederen anfører, at hun arbejder uforholdsmæssigt mere, end hun får løn for. Men alt i alt er både medarbejdere og brugere meget tilfredse med projektet, som fungerer godt både ifølge lederen og ifølge den evaluering, der er blevet lavet af projektet.

Ifølge Café Lyttens leder oplyser de kommunale myndigheder, at de ikke kan finde penge til permanentgørelse, hvilket er et usikkerhedsmoment for projektet og meget utilfredsstillende for medarbejderne og brugerne. Lederen arbejder på en permanentgørelse ved at forsøge at komme i kontakt med politikere og embedsmænd for at dokumentere projektets nytteværdi.

5.4.13. Varmestuen i Pantheonsgade – Odense

I dette tilfælde er der givet støtte til et underprojekt til et eksisterende tilbud, nemlig en skolestue i kælderen under Kirkens Korshærs varmetue i Pantheonsgade. Projektet startede op juni 2003. *Formålet med projektet er at øge den sociale kompetence og de basale færdigheder hos brugerne af varmetuen, som fortrinsvis består af misbrugere og delvist af sindslidende.*

Der er ansat tre på deltid – en koordinator og to AOF-undervisere. Lederen var på forhånd usikker på, om det var muligt at finde undervisere, som kunne håndtere brugergruppen, men det viste sig ikke at være svært. Undviserne har ifølge lederen den rigtige indstilling og stor social forståelse, så det fungerer godt. Herudover arbejder der tre til fem frivillige pædagoger, som hjælper og støtter. De frivillige er tilknyttet Kirkens Korshærs netværk.

Planen var oprindelig, at projektet skulle bestå i egentlig skolegang og ikke andet. Det er nu udvidet pga. stor interesse fra brugerne til at omfatte en række computere tilkoblet internettet, og skolestuen er blevet en integreret del af varmetuen. Der er stadig undervisning to gange om ugen, og herudover er der åbent – med tilbud om hjælp – hver dag fra 9 til 14. I undervisningen deltager tre til fem brugere, hvilket er mindre, end det var hensigten. Til gengæld er der 25, der bruger tilbuddet uden for undervisningstiden. Brugere er 30-45 år, ¾ af dem er mænd. De lærer at bruge computerne og nettet, får basal skoleundervisning og øvelse i social omgang (fx at diskutere sagligt) samt hjælp til at skrive til kommunen m.m. Lederens indtryk er, at brugerne bliver stimulerede og får afstivet selvtiliden, og at skolestuen fungerer som et frirum fra gaden. Varmestuens brugere er tilknyttet efter behov, nogle har været der hver dag de sidste 10 år. Brugere har ifølge lederen stor indflydelse på skolestueprojektet. De bestemmer indholdet i diskussionerne og tilrettelægnngen af

undervisningen på møder. Det er dog ikke helt uproblematisk, og der er brug for tovholdere for at undgå skænderier.

Hvad angår samarbejde, har varmestuen en samarbejdsaftale med de kommunale myndigheder, som giver dem tilskud, men herudover er der ifølge lederen intet samarbejde med myndighederne. Projektet har selv ansøgt ministeriet direkte om puljemidler, og de aflever rapporter og regnskaber uden om kommunen. Kommunikationen med de kommunale myndigheder kunne ifølge lederen være bedre, og lederen savner en kommunikation med de kommunale myndigheder angående spørgsmålet om permanentgørelse. Lederen fremhæver, at der er gode personlige relationer til de kommunale medarbejdere, men samtidig en vis mangel på forståelse. Han mener, at vejen frem er kommunikation, dialog og gensidig formidling.

Samarbejdet med andre korshærsafdelinger og med KFUM/K, samt med lokale væresteder i kommunen fungerer godt. De mødes kvartalsmæssigt og udveksler erfaringer, og ellers består samarbejdet i, at de dagligt videreformidler brugere til hinanden. Der gøres løbende et arbejde for at gøre projektet kendt i målgruppen, via plakater og foldere, samt aktiviteter som fisketure og fodboldkampe. Varmestuen har eksisteret siden 1928 og er således stærkt forankret i lokalområdet. Det opleves dog af lederen nødvendigt med en løbende dialog, og lederen er bl.a. med i bestyrelsen for byfornyelsen i området som 'socialt talerør'. Alt i alt har projektet ifølge lederen været lærerigt og en succesoplevelse indtil nu.

5.4.14. Incestcenter Fyn – Odense

Incestcenter Fyn har kørt som forsøgsprojekt i tre år, siden august 2000, og er fra august 2003 fortsat med midler fra storbypuljen. *Formålet er fortsat at tilbyde terapi til voksne, som har været udsat for incest/seksuelle overgreb som børn, og herudover at etablere et godt samarbejde med 'Center for seksuelt misbrugte – Fyn'.*

Med puljemidlerne er der kommet flere medarbejdertimer, og kapaciteten er udvidet til ca. 60 løbende terapiforløb. Der er ansat en psykolog på fuld tid og to på deltid, en sekretær på deltid samt en rengøringsassistent. Tidligere har der været en socialrådgiver ansat, men pga. stort behov for terapi er denne stilling nedlagt for at prioritere psykologtimer.

Der har hele tiden været en vækst i centerets brugere, således at det nu har nået grænsen for sin kapacitet, med 66 i terapi. Der er en meget lang venteliste, hvilket ifølge lederen er meget u hensigtsmæssigt for dem, der har brug for terapien. Brugerne er overvejende danske kvinder, dog

er der 17 pct. mænd, og få med anden etnisk baggrund. Brugerne henvender sig selv og kommer til to afklarende samtaler med én af psykologerne. Hvis de lider af en svær sindslidelse, alvorlig selvdestruktiv adfærd, har et misbrug eller er i terapi andetsteds, afvises de med henvisning til andre relevante hjælpemuligheder. Ellers optages de på venteliste til individuel og/eller gruppeterapi. Størstedelen af dem gennemfører et forløb på et til to år, får det bedre og udtrykker megen tilfredshed. Der er udarbejdet et spørgeskema som 'måleinstrument' til at evaluere effekten af terapien i centeret.

Centeret har en bestyrelse, som består af frivillige medlemmer, hvis interesse alene er at udøve et stykke socialt arbejde. De holder kvartalsvise møder og har det endelige ansvar for centeret. Centerets ansatte har faste møder hvert halve år med terapeuter fra Psykoterapeutisk afsnit, Odense Universitetshospital, samt ad hoc. med en socialoverlæge og chefpsykologen på socialmedicinsk afsnit, og superviseres løbende af en ekstern supervisor.

Der foregår et samarbejde både med amtet og med Socialministeriet. Centerets bestyrelse har selv ansøgt om midler fra Socialministeriet, som de har en god kontakt til og føler stor velvilje fra. Ifølge lederen har der været en del problemer i forhold til, hvor centret var forankret (amt eller kommune), og der har ifølge lederen været nogle "grelle misforståelser". Derudover er der en nedskrevet samarbejdsaftale med Center for Seksuelt Misbrugte – Fyn (CSM), som omhandler supervision, fastsatte møder og gensidig henvisning af klienter. Dette samarbejde var fra projektets start præget af en vis uvilje og usikkerhed fra CSM's side, men samarbejdet er dog blevet forbedret meget og fungerer på nuværende tidspunkt godt. Der fungerer ifølge lederen også et udmærket samarbejde med KFUM's sociale arbejde, som bl.a. laver regnskaber og holder kurser og konferencer.

Lederen ser det som et stort problem, at indsatsen ikke er dækkende nok og ønsker sig flere økonomiske ressourcer, også til formidling. Centeret udfylder et hul, men kapaciteten er ifølge lederen langt fra dækkende for behovet – bare på Fyn. De har tidligere arbejdet på at blive kendt i målgruppen via interviews og artikler i pressen og gennem pjecer, som ligger hos praktiserende læger og andre offentlige og private institutioner, samt en hjemmeside. Men da der det sidste år har været stor overbelægning, har dette arbejde været nedprioriteret. Aktuelt arbejder de på at få amtet til at tage stilling til, hvordan de skal blive gjort permanente. Men på trods af manglende ressourcer og problemerne i forhold til amt og kommune omkring centerets forankring, er der ifølge lederen skabt et velfungerende center, som er kendt og anerkendt på området.

5.4.15. Kirkens Korshærs gårdprojekt – Aalborg

Dette projekt er startet i 2000 som et forsøgsprojekt under Aalborg Kommune og udvidet med puljestøtte i oktober 2003. Det består af en lille gård ude på landet uden for Aalborg, med køkken og opholdsrum, forskellige værksteder, køkkenhaver og dyrehold med geder, høns og ænder. Målgruppen er alkohol-/hashmisbrugere, sindslidende, folk der lider af socialt betinget ensomhed og stofmisbrugere, og *formålet er at skabe et alternativ til stamværtshuset og en oplevelse af at bidrage til et fællesskab*. Puljestøtten går til bedre kapacitet, flere brugere og mere opsøgende og opfølgende arbejde. På det sidste er det opsøgende arbejde dog sat i bero for en tid, fordi der er 'fuldt hus' og faktisk for mange brugere ifølge lederen.

Der er tre ansatte med både pædagogisk og praktisk baggrund (landmand, bygningsarbejder), og otte til ti frivillige pensionister og efterlønnere, som står for både praktisk arbejde og personlig støtte. Der findes frivillige ved opslag, mund til mund og gennem 'frivillighedshuset'. Der stilles ifølge lederen store krav, hvilket kan gøre det lidt svært at finde egnede.

De dagligt 10-20 brugere er primært fra 30 år og opefter, og 80 pct. af dem er mænd. Projektet samler brugerne op om morgenen fra to opsamlingssteder i Aalborg og kører dem tilbage om eftermiddagen. Lederen ser en positiv forandring hos projektets brugere bl.a. et mindre misbrug, og at nogle få kommer i arbejde. Brugernes tilfredshed er ifølge projektlederen stor, hvilket også udmønter sig i, at de kommer tilbage igen og igen.

Projektet har en konsulent fra brobyggerselskabet tilknyttet, og de samarbejder om evaluering og supervision, samt økonomi, ligesom brobyggerselskabet er tovholder i 'frontmøder' med andre indsatser på området.³ Al kommunikation med de kommunale myndigheder sker gennem brobyggerselskabet. På den ene side mener projektlederen, at dette samarbejde fungerer udmærket, men på den anden side rettes også en kritik mod en langsom administration, hvilket han giver udtryk for kan være frustrerende. Der har ifølge lederen været nogle problemer i forhold til udbetaling af pengene fra kommunen, men Kirkens Korshær bakker op økonomisk, således at disse problemer ikke har haft praktiske konsekvenser for projektets udførelse. Det er uklart, hvad der sker med den ekstra stilling, som puljemidlerne har muliggjort, når midlerne udløber.

Der er dagligt et konkret samarbejde omkring brugerne med en del private organisationer; Frelsens Hærs Nørholmprojekt, Kofoed Skoles grønlænderprojekt og Kirkens Korshærs varmetuer og herberg. Derudover tager de ud til bl.a. opgangsfællesskaber i Aalborg. Lederen mener, at

³ Brobyggerselskabet er en afdeling under Social- og Sundhedsforvaltningen i Aalborg Kommune, som har til formål at medvirke til at forbedre livsvilkårene for udstødte og hjemløse borgere i Aalborg.

projektet supplerer de andre indsatser godt. Generelt er dette projekt ifølge lederen en stor succes, og den nye ansættelse har været utroligt givende og berigende, både praktisk og for fællesskabet.

5.4.16. Nørholmprojektet – Aalborg

Dette projekt har fået støtte til en udvidelse, nemlig en ekstra medarbejder til Frelsens Hærs Nørholmlejr. Udvidelsen er sket fra oktober 2003 med en forsinkelse på tre måneder, som er brugt på ansættelsesprocedurer. *Formålet med ansættelsen er dels at kunne udvide brugerantallet, dels at kunne have en båd som kan fastholde brugerne om sommeren og aktivere dem.*

Nørholmlejren er et dagtilbud. Medarbejdere på projektet tager ind med bus og samler brugerne op ved Frelsens Hærs café i Aalborg kl. 9 og kører dem tilbage kl. 15, mandag til fredag. Brugere er alkohol-/hashmisbrugere, sindslidende og generelt socialt udstødte. Det er svært at nå narkomanerne, både fordi de ikke har tid til at sætte dagen af, fordi de skal skaffe stoffer, og fordi alkoholikerne ser ned på narkomanerne, og de to grupper fungerer ikke godt sammen. Der er enkelte som ikke kan rummes i projektet, nemlig dem, som lederen kalder 'eksplosive grønlandere', som er meget aggressive og udadreagerende. De opfanges i stedet af Kofoed Skoles tilbud rettet specielt til denne gruppe.

Der er hver dag 10-15 brugere (færre i starten af måneden end i slutningen), den nye ansatte har givet plads til tre til fire nye. Deres behov er socialt fællesskab, netværksdannelse, øget selvværd og at få et arbejde. På projektet er der forskellige værksteder (metal, træ, ler, grøntsagshave, fiskeri fra båd m.m.), der tilbydes støtte og samvær som et "alternativ til bodegaen", og der gives ros for det udførte arbejde.

På hele projektet er der tre ansatte pædagogiske medarbejdere, heriblandt lederen. Det har ikke været svært at finde folk at ansætte, der var 50 ansøgere til stillingen. Til gengæld har det ikke været nemt at finde frivillige, både på grund af mangel på interesserede, og fordi der er gjort for lidt for det. Der er to frivillige, som er knyttet til Frelsens Hær, deres opgaver er at være sammen med brugerne. Det har været forsøgt at få et jobtræningsprojekt på benene, men det er ikke lykkedes.

Lederen vurderer, at brugerne har rigtig god gavn af tilbuddet. De flytter sig, så man kan se en stor forskel efter et stykke tid, og nogen får endda arbejde. Der er ifølge lederen en stor tilfredshed med stedet fra brugernes side. Både ansatte og brugere føler dog ifølge lederen en usikkerhed omkring muligheden for at kunne fortsætte projektet. Lederen fortæller, at brugerne går helt i panik, hvis talen falder på det. Brugere inddrages i høj grad i beslutninger om, hvad vej projektet kører,

og hvilke aktiviteter der skal foregå. Det foregår ved snak over morgenkaffen. Projektet bliver kendt i målgruppen vha. pjece og personlig opsøgende kontakt, men især ved hjælp af mund-til-mund-metoden brugerne imellem. Det er også en motiverende faktor, at der serveres gratis varm mad hver dag.

Nørholmprojektet har 'brobyggerselskabet' under Aalborg Kommune som tilsynsmyndighed, der finansierer og superviserer. Dette samarbejde fungerer ifølge lederen godt og konfliktfrit, bortset fra at der har været og er problemer med at få de bevilgede penge udbetalt. Ifølge lederen holder Aalborg Kommune på femte år projektet på forsøgsprojekt-stadiet og har endnu ikke har taget stilling til, om de vil yde de 20 pct., som skæres fra Socialministeriets ydelse fra 2006. Ifølge lederen er det Aalborg Kommunes opfattelse, at der er overlapning blandt indsatserne på området, hvilket lederen af Nørholmprojektet imidlertid mener er forkert. Projektet er ifølge ham nødvendigt og godt for en gruppe, der ellers ikke ville have nogen steder. Usikkerheden om fremtiden har været og er et stress-moment for både ansatte og brugere. Til gengæld vurderer projektlederen, at muligheden for at have en ekstra ansat har været en uvurderlig hjælp for projektet og dets brugere.

Med hensyn til andre indsatser på området foregår der en erfaringsdeling på møder med deltagelse af Kirkens Korshærs gårdprojekt, Kofoeds Skole, Brobyggerselskabet og Projekt Nørholm. Ud over det er der et godt samarbejde med Svenstrupgård.

6. Forsinkelser

Hovedparten af de projekter, der har været planlagt inden for de fire delindsatsområder, er blevet etableret planmæssigt og for de flestes vedkommende uden væsentlige tidsmæssige afvigelser fra den oprindelige plan. En systematisk undtagelse er etableringen af de alternative plejehjem, hvor hovedparten af projekterne ikke følger den oprindelige tidsplan, men er forsinkede. Der er i flere tilfælde endnu ikke sket en fysisk etablering, og i flere andre tilfælde er indflytningen af beboere ikke afsluttet ved undersøgelsestidspunktet. I to tilfælde er sket en etablering i midlertidige lokaliteter, da nybyggeriet ikke er færdigt.

Et gennemgående træk ved de projekter, der endnu ikke er etableret, og hvor der er opstået en forsinkelse i forhold til det planlagte tidspunkt for opstarten, er, at forsinkelsen i de fleste tilfælde kan henføres til konkrete problemer omkring etableringen. Det gælder særligt i de tilfælde, hvor etableringen af projektets fysiske rammer beror på nybyggeri. Der angives dog også en række andre grunde til, at forsinkelser i projekterne er opstået, navnlig administrative forhold i amter og kommuner.

I de tilfælde, hvor en forsinkelse kan tilskrives forhold omkring den fysiske etablering, drejer det sig blandt andet om at finde egnede byggegrunde, hvor der nævnes problemer med støj- og jordforurening, samt at der særligt i Københavns Kommune generelt er mangel på byggegrunde. Der er også sket forsinkelser pga. forhold af almindelig byggeteknisk art, fx forsinkelser pga. håndværksarbejde. Det er forhold, der forventeligt vil opstå i et antal tilfælde ved etableringen af et større antal nye projekter.

I flere af projekterne meldes der om problemer i form af indsigelser fra naboer til projekterne. Det gælder særligt ved nybyggeri i forbindelse med ændring af lokalplaner. I de fleste tilfælde har en dialog med naboerne ført til en større accept, og særligt er det karakteristisk, at for de projekter, som efterfølgende er etableret, er naboklagerne forstummet.

I en del projekter sker der en løbende anvisning af lejligheder i forbindelse med udflytning af beboere fra udslusningsboliger for hjemløse. Disse projekter beror således på, at der efterfølgende kan anvises en egen lejlighed, og generelt er denne boliganvisning meget velfungerende og giver ikke anledning til forsinkelser eller problemer. Det gælder ikke mindst i Københavns Kommune på trods af den massive boligmangel i byen. Det forhold, at beboerne i udslusningsprojekterne indgår i den kommunale anvisning af boliger efter boligsociale kriterier, betyder at anvisningen kan ske inden for ½-1 år, hvilket generelt passer med opholdet i udslusningsinstitutionen. Kun i et enkelt projekt, hvor bostøtten direkte er knyttet sammen med anvisningen af egen permanent lejlighed, og

hvor der således ikke er et mellemliggende ophold i en udslusningsbolig, beror en mindre forsinkelse på ventetiden, før der er blevet anvist ledige lejligheder til projektet.

I et projekt nævnes udskiftningen af nøglepersoner i det eksisterende tilbud, som projektet etableres i tilknytning til, som årsag til en forsinkelse. Det forhold, at projekter, der er forankrede omkring nøglepersoner i tilknytning til eksisterende tilbud og institutioner, risikerer en forsinkelse ved udskiftning eller længerevarende sygdom, må vurderes at være forhold, som det er vanskeligt at tage højde for administrativt. Ikke mindst det forhold, at nogle projekter bæres af personer med langvarig erfaring inden for området, og for særligt en del af de private projekter tydeligvis beror på engagerede 'ildsjæle', er først og fremmest et aktiv for mange af projekterne. Dog viser problemet, at såfremt det er muligt, er det hensigtsmæssigt at tilstræbe at forankre projekter i en bredere kreds af medarbejdere, så projekterne ikke er sårbare over for sådanne udskiftninger.

Ud over disse forholdsvis konkrete problemer meldes der også i en del tilfælde om problemer og forsinkelser, som projektleverandørerne tilskriver administrative barrierer. Det gælder koordineringen af projekterne på tværs af kommunale forvaltninger, særligt mellem de sociale og tekniske forvaltninger. Det er dog også et indtryk, at administrative problemer ikke har været omfattende i forbindelse med implementeringen af hovedparten af projekterne. Vi vil i et senere afsnit generelt diskutere karakteren af samarbejdsrelationerne omkring projekterne, herunder også barrierer, der har givet anledning til forsinkelser.

I de tilfælde, hvor der er opstået forsinkelser, rapporterer flere af de kommunale projektledere om en god dialog med Styrelsen for Social Service angående disse forsinkelser. Denne fleksibilitet opleves også i forbindelse med projekter, hvor der er tale om ret betydelige forsinkelser, og hvor projekterne reelt ikke er opstartet endnu. I de tilfælde forskydes støtten generelt svarende til forsinkelsen. Der er også eksempler på, at de sparede driftsmidler i forsinkelsesperioden er blevet konverteret til investeringer i fx værkstedsfaciliteter, der generelt har betydet et betydeligt kvalitativt løft i de pågældende projekter. I enkelte af projekterne giver projektlederne dog udtryk for en kritik af, at i det tilfælde, at projektet bliver forsinket, sker opfølgningen på brugen af midlerne meget hurtigt. Det påpeges fra disse projekters side, at det tager tid at starte op, fx i forhold til at få ansat de rette medarbejdere eller at finde de rette rammer for projektet.

7. Efterlevelse af målsætninger

Det er indtrykket, at de opstillede målsætninger i meget vid udstrækning efterleves. Det gælder generelt projekternes indhold, fokus og målgruppe. Der er således ingen projekter, hvor målsætningerne er blevet ændret, i takt med at projektet er kommet i gang, men i flere projekter berettes der om, hvordan man efterhånden er blevet skarpere på målsætningerne. I flere tilfælde nævnes, at personalet er blevet mere opmærksom på, at det er brugerne, som bedst kender egne behov og ønsker. I de tilfælde oplever personalet således en forskydning fra en forforståelse af, at det er personalet, der er bedst til at stille mål op for brugerne, til en opfattelse af, at brugerne er de, som bedst ved, hvad der er godt for dem. Det ligger generelt uden for denne første delrapports formål at gå ind i en nærmere analyse af projektets effekt for brugerne, hvilket er emnet for den tredje delrapport. I det følgende vil vi først se på projektledernes vurdering af tilfredsheden med projektets samlede udførelse indtil nu og derefter belyse, hvorvidt igangsættelsen af projekterne er ledsaget af en etablering af de samarbejdsrelationer, der er nødvendige for et vellykket projekt. Denne analyse af samarbejdsrelationerne er baseret på projektledernes oplevelser af samarbejdet. Bortset fra kommunale forvaltningsmedarbejdere i de få projekter, hvor der endnu ikke er ansat projektledere, er der således i første interviewrunde ikke foretaget interview med andre parter i samarbejdet omkring projekterne, og det skal understreges, at denne første delrapport således først og fremmest belyser *projektledernes vurderinger af samarbejdet*. Desuden diskuteres forhold omkring etableringen af både de personalemæssige og fysiske rammer i projekterne.

7.1. Tilfredshed med projekternes udførelse

Projektlederne er blevet bedt om at vurdere deres tilfredshed med projektets samlede udførelse indtil nu på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er meget utilfreds og 5 er meget tilfreds. Resultaterne skal tages med det forbehold, at projektlederne muligvis ikke har lagt samme værdi i de enkelte placeringer på skalaen. Samtidig skal det understreges, at vurderingerne er udtryk for projektlederens egen vurdering af projektets udførelse. Der er således tale om en selvevaluering.

Vi har i det følgende beregnet en række gennemsnit for tilfredsheden. Jo højere det beregnede gennemsnit er, jo højere er tilfredsheden. Der er beregnet et gennemsnit for alle projekterne, på projekterne inden for de enkelte byer, på projekterne inden for de enkelte delindsatsområder og på projekter med henholdsvis offentlig og privat leverandører. Desuden er opgjort fordelingen af

vurderingerne. De forsorgshjem, der er selvejende private institutioner med driftsoverenskomst med kommunerne, er regnet som private leverandører. Der er ikke beregnet gennemsnit for to- og trevejskombinationer af variablene by, indsatsområde og leverandørtype, da der i givet fald vil være en del kombinationer med kun et projekt. I et enkelt projekt er der ikke afgivet nogen vurdering af tilfredsheden med projektets udførelse.

Tabel 9a: Gennemsnitlig tilfredshed med projektets udførelse – alle projekterne.

	Gennemsnitlig tilfredshed
Alle projekterne	4,3

Tabel 9b: Fordeling på tilfredshed med projektets udførelse – alle projekterne.

Tilfredshed	1 (meget utilfreds)	2	3	4	5 (meget tilfreds)
Antal projekter	1	0	3	16	16

Tabel 10.a: Gennemsnitlig tilfredshed med projektets udførelse – fordelt på byer.

By	Gennemsnitlig tilfredshed
København	4,4
Frederiksberg	3,0 ⁴
Århus	4,6
Odense	4,0
Aalborg	4,4
Esbjerg	3,0 ⁵

⁴ Dette resultat skal ses i lyset af, at der kun deltager et enkelt projekt fra Frederiksberg i undersøgelsen.

⁵ Gennemsnittet for Esbjerg er beregnet ud fra kun to projekter.

Tabel 10.b: Fordeling på tilfredshed med projektets udførelse – opgjort på kommuner.

Tilfredshed

Kommune	1 (meget utilfreds)	2	3	4	5 (meget tilfreds)
København	0	0	2	5	8
Frederiksberg	0	0	1	0	0
Århus	0	0	0	4	5
Odense	0	0	0	4	0
Aalborg	0	0	0	3	2
Esbjerg	1	0	0	0	1

Tabel 11.a: Gennemsnitlig tilfredshed med projektets udførelse – fordelt på delindsatsområder.

Delindsatsområde	Gennemsnitlig tilfredshed
Alternative plejehjem	3,6
Botilbud med intensiveret bostøtte	4,3
Tilbud til udsatte grønlændere	4,3
Samarbejde med private/frivillige	4,6

Tabel 11.b: Fordelingen på tilfredshed med projektets udførelse – fordelt på delindsatsområder.

Tilfredshed					
Delindsats- område	1 (meget utilfreds)	2	3	4	5 (meget tilfreds)
Alternative plejehjem	1	0	2	2	2
Bostøtte	0	0	0	6	3
Grønlæn- dere	0	0	1	1	2
Private/ frivillige	0	0	0	7	9

Tabel 12.a: Gennemsnitlig tilfredshed med projektets udførelse – fordelt på leverandørtype.

	Gennemsnitlig tilfredshed
Offentlig leverandør	3,9
Privat leverandør	4,5

Tabel 12.b: Fordelingen på tilfredshed med projektets udførelse – fordelt på leverandørtype.

Tilfredshed					
Delindsats- Område	1 (meget utilfreds)	2	3	4	5 (meget tilfreds)
Offentlig leverandør	1	0	3	6	4
Privat leverandør	0	0	0	10	12

Der er generelt en høj tilfredshed med udførelsen af projekterne som helhed med et gennemsnit på 4,3. 32 ud af de 36 projekter, der har afgivet en vurdering, har givet vurderingen 4 eller 5. Tilfredsheden er rimeligt ensartet på tværs af bysamfundene. Den gennemsnitlige tilfredshed er højest i Århus med et gennemsnit på 4,6, efterfulgt af København og Aalborg, begge med et gennemsnit på 4,4. Det er i København og Århus, at relativt flest projekter har vurderet, at de er

meget tilfredse med projektets udførelse. Tallet for Frederiksberg består kun af vurderingen fra ét projekt, mens den lave vurdering i Esbjerg er middeltallet for to projekter. I det ene projekt i Esbjerg er der givet vurderingen 1, da den projektansvarlige udtrykker utilfredshed med, at projektet endnu ikke er etableret. Det er dog ikke vores vurdering, at forholdene omkring dette projekt adskiller sig væsentligt fra de øvrige forsinkede projekter.

Der er tydeligvis en forskel på vurderingen af projekterne inden for de forskellige delindsatsområder. De forsinkede projekter inden for området alternative plejehjem bidrager til, at tilfredsheden med projekterne inden for dette delindsatsområde vurderes lavere end inden for de øvrige delindsatsområder med et gennemsnit på 3,6. Størst har tilfredsheden været inden for delindsatsområdet samarbejde med private og frivillige med et gennemsnit på 4,6, mens gennemsnittet blandt på bostøttetilbuddene og tilbuddene til udsatte grønlændere er 4,3. Det er blandt de private projekter, at relativt flest har svaret, at de er meget tilfredse med projektets udførelse. Der er således en vis forskel på, om projekterne har en offentlig eller privat leverandør, hvor den samlede tilfredshed med projekternes udførelse indtil nu er højest blandt projekterne med private leverandører med et gennemsnit på 4,5, mod 3,9 for projekterne med offentlig leverandør. Der er som sagt ikke opgjort en fordeling på tværs af variable, men det er særligt de forsinkede projekter inden for området alternative plejehjem, der bidrager til det lavere gennemsnit blandt projekterne med en offentlig leverandør.

7.2. Samarbejdsrelationer

Støtten fra puljen til socialt udsatte grupper er fordelt mellem både offentlige og private leverandører. Det afspejler en lang tradition i Danmark for, at organisationer med baggrund i civilsamfundet spiller en væsentlig rolle i arbejdet med de udsatte grupper. Ydermere er en betydelig del af projekterne med en privat leverandør forankret i institutioner med en driftsoverenskomst med kommune eller amt fx på forsorgsområdet. Når det gælder de samarbejdsrelationer, projekterne indgår i, vil vi imidlertid foretage en analytisk sondering mellem projekter med en kommunal og en privat leverandør. Der er således i udgangspunktet en analytisk forskel på, om samarbejdet omkring etableringen af projekterne er foregået inden for de kommunale forvaltninger, eller om samarbejdet om projektet er foregået mellem en privat leverandør og de kommunale myndigheder. I mange tilfælde er det dog helt parallelle forhold, der kendetegner samarbejdsrelationerne, ikke mindst når det gælder det daglige samarbejde mellem forskellige indsatser på området. Samtidig forekommer det også, at både kommunalt og privat organiserede

projekter støder på samme type af problemer i forhold til samarbejdsrelationer mellem forskellige dele af den kommunale forvaltning.

Hvad angår samarbejdsrelationer, kan der sondres mellem samarbejde om etableringen af projektet og det daglige praktiske samarbejde med andre tilbud og instanser. Der er således forskellige niveauer af samarbejde. De fleste projekter er etableret og forankret i tilknytning til eksisterende tilbud eller institutioner, og samarbejdet omkring projektet er således typisk forankret i et længerevarende samarbejde med andre tilbud på området.

7.2.1. Samarbejdsrelationer inden for de kommunalt organiserede projekter

Det overordnede billede, der tegner sig ud fra interviewene med de kommunale og amtslige projektleverandører, er, at der foregår et veludviklet og velfungerende samarbejde internt i kommunerne og ligeledes mellem kommuner og amter omkring projekterne. Der meldes således generelt kun i et mindre antal tilfælde om barrierer i samarbejdet mellem forskellige aktører, og disse vedrører som tidligere omtalt ofte forhold omkring projekternes fysiske etableringsfase.

I København, hvor der er en stor mangel på egnede byggegrunde, samarbejder Familie- og Arbejdsmarkedsforvaltningen med Bygge- og Teknikforvaltningen om at finde byggegrunde til de sociale projekter. En forvaltningsmedarbejder giver udtryk for, at de sociale projekter tidligere ikke har haft en tilstrækkelig høj prioritet i allokeringen af grunde. Medarbejderen fremhæver imidlertid, at de puljestøttede projekter har været med til at initiere en ændring af praksis blandt andet gennem det incitament, som puljemidlerne tilvejebringer, og hensynet til at allokere grunde til sociale projekter er blevet indskrevet som en prioritering i den kommende planlov i Københavns Kommune.

I Århus, Aalborg og Odense meldes der generelt om et velfungerende samarbejde omkring de kommunalt organiserede projekter. I Århus gælder det for de forskellige bostøtteprojekter rettet mod psykisk syge, at disse projekter er forankret i et velintegreret samarbejde mellem Århus Kommune og Århus Amt, hvor grænserne mellem amt og kommune overskrides, idet projekterne diskuteres og planlægges i et fælles forum, hvor der ikke skelnes mellem, om projekterne er amtsligt eller kommunalt organiserede.

I Aalborg melder projektlederen for et af de kommunale projekter om et meget velfungerende samarbejde i kommunen omkring indsatsen for de udsatte grupper. Der lægges særlig vægt på, at det efterhånden er lykkedes at etablere det kvantitetsmæssigt nødvendige antal pladser, og at fokus

derfor bedre kan rettes mod indholdet og placeringen af brugere i de rette tilbud, som bedst tilgodeser brugernes behov.

Der er kun ét kommunalt organiseret projekt i Odense Kommune, og projektlederen melder om et godt samarbejde internt i kommunen omkring etableringen af dette projekt.

I Esbjerg har der været juridiske barrierer i spil, når det gælder etableringen af det alternative plejehjem, og også i dette tilfælde tager problematikken udgangspunkt i den fysiske placering af et nybyggeri. Samarbejdsrelationerne mellem amtet og kommunen beskrives dog generelt som gode, ikke mindst når det gælder samarbejdet omkring de mulige brugere af institutionen. Desuden peger erfaringerne fra etableringen af det grønlandske værested på et velfungerende samarbejde internt i kommunen mellem forvaltning og projektniveauet omkring de udsatte grupper.

7.2.2. Samarbejdsrelationer i de privat organiserede projekter

I de projekter, der er organiserede af private udbydere, er der i de fleste projekter et veludbygget samarbejde med både offentlige myndigheder og med en række øvrige indsatser på området ikke mindst de instanser og tilbud, brugerne i øvrigt er i kontakt med i deres dagligdag.

I mange af de privat organiserede projekter meldes der om god tilfredshed med samarbejdsrelationerne med de offentlige myndigheder, men i et antal tilfælde giver projektlederne i de private projekter udtryk for problemer i samarbejdet. Ligeledes er der i enkelte tilfælde blandt de privat organiserede projekter rapporteret om mindre forsinkelser opstået på grund af administrative forhold i sagsbehandlingen i kommunerne.

I Københavns Kommune udtrykkes der i ca. halvdelen af de privat organiserede projekter en stor tilfredshed i samarbejdet med kommunen. Det gælder som nævnt ikke mindst samarbejdet omkring anvisning af lejligheder til beboere i udslningsboliger i en række projekter. Det gælder også samarbejdet omkring tilbuddene til udsatte grønlændere, hvor både en privat projektleder og en forvaltningsmedarbejder giver udtryk for, at der er udviklet et velfungerende samarbejde mellem private aktører og de kommunale myndigheder, hvor man gensidigt drager nytte af hinandens erfaringer. I andre projekter har projektlederne ikke været direkte involveret i samarbejdsrelationerne med kommunen på projektniveau, da dette samarbejde har været varetaget på højere niveau i de pågældende institutioner. Kendetegnende for disse projekter er, at samarbejdet med kommunen særligt vurderes i forhold til det lokale samarbejde i bydelene, fx med lokalcentre og rådgivningscentre. Disse samarbejdsrelationer beskrives generelt som veludbyggede og gode.

I flere af de private projekter i Københavns Kommune giver projektlederne imidlertid udtryk for et mangelfuldt samarbejde med de kommunale myndigheder. I flere af projekterne beskrives samarbejdsrelationerne som mindre gode eller fraværende, og i et projekt gives der udtryk for, at man fra projektets side savner, at kommunen indgår som sparringspartner. Der er endvidere eksempler på, at projektlederne oplever forskellige administrative barrierer i forhold til tekniske tilladelser og lejekontrakter i forbindelse med kontakt med de dele af forvaltningen, der ikke direkte er involveret i arbejdet med de socialt udsatte grupper, og hvor projektlederne således ikke oplever den fornødne koordination mellem de forskellige dele af den kommunale forvaltning.

Endelig skal der i forbindelse med de københavnske projekter fremhæves en problematik, som rejses af flere af projekterne, nemlig et mangelfuldt og utilfredsstillende samarbejde med en del af de københavnske omegnskommuner i samarbejdet om de brugere, der kommer fra forstadsområderne uden for Københavns Kommune. En af de private projektledere fremhæver, at mens samarbejdet med Københavns Kommune er meget tilfredsstillende, er samarbejdet med en del af omegnskommunerne helt utilfredsstillende, og at omegnskommunerne generelt fralægger sig deres ansvar i indsatsen for de hjemløse, og så at sige forsøger at ”eksportere problemerne”.

Også i flere af de øvrige byer meldes der om barrierer i samarbejdsrelationerne mellem de private projekter og de offentlige myndigheder. I Aalborg melder flere af de private projekter om problemer med at få frigivet de bevilgede midler fra kommunen, men på trods af disse vanskeligheder omkring den økonomiske side af samarbejdet, udtrykker projektlederne i de pågældende projekter samtidig, at samarbejdet på andre områder forløber godt med de kommunale myndigheder.

Også på Fyn meldes der i nogle af projekterne om vanskeligheder i samarbejdet mellem de private projekter og de offentlige myndigheder. I et tilfælde rettes utilfredsheden mod Fyns Amt, hvor det fra projektets side opleves, at der har været alvorlige misforståelser undervejs. I et andet projekt gives der udtryk for mangelfulde samarbejdsrelationer med Odense Kommune.

I Århus melder de private projekter generelt om gode samarbejdsrelationer med de kommunale myndigheder. De private projektledere giver i flere tilfælde udtryk for en tilfredshed med, at projekterne inddrages på lige fod med de kommunale projekter i samarbejdet om de udsatte grupper, uden at kommunen ’overtager’ de private projekter. Det fremhæves, at de private projekter netop respekteres for de særlige vinkler og den rummelighed, som i høj grad kendetegner disse projekter. Der meldes dog i et enkelt tilfælde om vanskeligheder i den del af samarbejdet, der foregår med andre forvaltninger end de, der er direkte involveret i støtten til projektet.

I alle kommunerne er der et formaliseret samarbejde i form af fx kvartalsvise møder mellem repræsentanter for både de offentlige og private tilbud på området. Ligeledes er der eksempler på samarbejde omkring deltagelse i følgegrupper, både med deltagelse af kommunale repræsentanter i følgegrupper for de private projekter, hvor de private organisationer inviteres til at deltage i følgegrupper for kommunalt organiserede projekter. Der er således tale om et formaliseret samarbejde, samtidig med at der i meget høj grad opleves at være en uformel samarbejdskultur.

Kendetegnende for både de kommunale og de private projekter i samtlige kommuner er, at der i det daglige foregår et omfattende samarbejde mellem forskellige indsatser og tilbud på området, hvor projekterne indgår i samarbejdsrelationer med fx socialcentre, lokalcentre, rådgivningscentre, læger, distriktspsykiatri og diverse andre indsatser på området. Dette samarbejde foregår i høj grad omkring den støtte, der tilvejebringes over for konkrete brugere. Det er også karakteristisk for de private projekter, at samarbejdsrelationerne med myndighederne i høj grad vurderes på kontakten i det daglige arbejde, herunder om fx sagsbehandlere og lokale kommunale aktører er i stand til at 'løse' de problemstillinger, som brugerne har, hvor medarbejderne fra de private projekter ofte udfylder en støttefunktion for brugerne i deres henvendelse til offentlige instanser. Her skal det påpeges, at mange af de private projektmedarbejdere betoner vigtigheden af denne støttefunktion for brugerne, ikke mindst i lyset af hyppige personaleudskiftninger i det offentlige system, hvor medarbejderne i de private projekter fremhæver, at de repræsenterer en kontinuitet i 'sagsforløbet', mens denne kontinuitet ofte opleves som fraværende i det kommunale system.

Der gives generelt udtryk for en betydelig usikkerhed om permanentgørelsen af en del af de private projekter, hvor projektledere oplever, at der ikke har været klare udmeldinger fra de kommunale myndigheder. Mange af de private projekter har været i en tilstand af underfinansiering, hvilket tildelingen af puljemidlerne i et væsentligt omfang har afhjulpet, men hvor projektlederne i en del tilfælde stadig oplever det som vanskeligt at få økonomien til at hænge sammen. Det understreges meget kraftigt fra hovedparten af de private projekter, at hvis tildelingen af midler ophører, vil det være vanskeligt at opretholde det nuværende omfang af tilbuddet.

7.3. Ansættelser og aktiviteter

I hovedparten af projekterne har anvendelsen af puljemidlerne indebåret en meransættelse af personale. De eksisterende private tilbud er ikke omfattet af tilvækstgarantien, men også i disse projekter er der som oftest foregået en meransættelse af personale muliggjort af puljemidlerne.

I langt de fleste tilfælde er der ansat uddannet personale i de stillinger, der er blevet oprettet. Det drejer sig særligt om medarbejdere med en uddannelsesmæssig baggrund som socialrådgivere eller socialpædagoger, og som oftest har de nye medarbejdere erfaring med fra tidligere ansættelser inden for området. I enkelte af projekterne er der dog sket en udskiftning i ansættelserne kort efter ansættelsen, hvilket tilskrives nødvendigheden af, at de ansatte har 'den rette støbning' til at arbejde med målgruppen.

Der er imidlertid i flere tilfælde sket en ansættelse med et lidt nedsat timetal i forhold til, hvad der oprindeligt typisk har været planlagt som fuldtidsstillinger. Det skyldes, at man i flere tilfælde ikke i tilstrækkelig grad har taget højde for, at der også har skullet være midler til fx transport og andet forbrug ud over løn. Det har betydet, at medarbejdere i flere tilfælde er ansat på nedsat tid; men der meldes generelt ikke om, at dette har givet anledning til problemer i de pågældende tilfælde.

Særligt for de private projekter oplever projektlederne generelt, at de ansættelser, som det har været muligt at gennemføre pga. puljemidlerne, har givet en bedre sammenhæng i det tilbud, der gives brugerne. Mange af disse projekter melder om en betydelig ressourceknaphed, og at man før tildelingen af puljemidlerne har været i en situation, hvor det var meget vanskeligt at få økonomien til at hænge sammen og at tilvejebringe de fornødne personalemæssige ressourcer. Meransættelserne vurderes af projektlederne særligt at have givet bedre mulighed for at varetage den vigtige funktion at følge brugerne på vej i forbindelse med kontakten med offentlige myndigheder, og ikke mindst ansættelsen af kvalificeret personale som socialrådgivere har generelt understøttet denne funktion.

Der meldes også generelt om, at puljemidlerne har givet bedre mulighed for at iværksætte meningsskabende aktiviteter sammen med brugerne. Det drejer sig fx om udadrettede aktiviteter som biografture og udflugter, og om flere aktiviteter i de enkelte tilbud, som fx foredrag eller kulturaftener. Der er også i enkelte tilfælde etableret værkstedsfaciliteter for brugerne. På den måde har puljemidlerne bidraget til at give de enkelte tilbud både et kvantitativt og et kvalitativt løft i form af både mere personale og flere aktiviteter.

7.4. Den fysiske etablering og de materielle rammer

Etableringen af nye fysiske rammer er som nævnt forholdsvis hyppigt forbundet med en forsinkelse pga. de forskellige problemer, der er opstået i forbindelse med etablering af projekter i nybyggeri. Generelt giver forsinkelserne anledning til at rejse spørgsmålet om planlægningen af projekterne i

forhold til tidsperspektivet i puljemidlerne. Det er indtrykket, at sagsgangen i amter og kommuner ved etablering af nye projekter, særligt når der er tale om nyanlæg, ikke altid er afstemt med de tidsperspektiver, der opstilles i projektbeskrivelserne.

Betragter vi de projekter, hvor etableringen af de nye rammer og faciliteter er gennemført trods eventuelle forsinkelser, fremstår de nye fysiske rammer generelt som meget vellykkede. Der er dog i enkelte tilfælde på de alternative plejehjem ikke i tilstrækkeligt omfang taget hensyn til omfanget af beboernes fysiske handicap.

Et forhold, der generelt skal fremdrages, er, at for en del af de private projekter, er de eksisterende fysiske rammer trange. Flere projektledere giver udtryk for, at selv elementære nyanskaffelser som stole eller pc-udstyr er vanskelige at gennemføre pga. meget stramme økonomiske rammer. Der er også eksempler på, at forholdene for det ansatte personale er trange fx i form af kontorplads og personalerum. Puljemidlerne til disse projekter er generelt givet til drift i form af løn og aktiviteter, og det har lettet det økonomiske pres på disse private tilbud og givet et kvalitetsløft, mens der generelt ikke er bevilget midler til at forbedre de fysiske rammer.

Der er både eksempler på, at anlægsudgifter til projekterne er inkluderet i bevillingen fra puljemidlerne, og eksempler på, at anlægsudgifter finansieres over den husleje, beboerne skal betale. I sidstnævnte tilfælde meldes der fra flere byer om det problem, at kontanthjælpsmodtagere vil have vanskeligt ved at have råd til at bo i tilbuddet. Mere specifikt drejer problemet sig om konsekvenserne af loftet over den samlede ydelse, der udbetales i kontanthjælp, hvorved muligheden for ved et særligt tilskud at dække boligudgifter i ekstraordinære tilfælde er bortfaldet. Dette problem er udtryk for et uhensigtsmæssigt samspil mellem botilbuddenes finansielle organisering og niveauet for de sociale ydelser og er på et mere generelt plan udtryk for en manglende helhed i den offentlige hjælp til den pågældende gruppe af udsatte borgere. Problemet kunne dog inden for rammerne af indsatsen for de udsatte grupper afhjælpes ved i højere grad at rette fokus på at reducere den del af etableringsudgifterne, der bæres af beboerne gennem huslejen. Der er således anledning til at stille spørgsmål ved hensigtsmæssigheden i, at anlægsudgifter ved disse botilbud overvejende dækkes ved egenbetaling fra beboernes side gennem huslejen, når det betyder, at huslejen bliver på et niveau, hvor en del af de potentielle beboere har vanskeligt ved at betale den i forhold til beløbssatserne for de laveste overførselsydelse. Det skal dog også anføres, at en fordel ved modellen, hvor anlægsudgifter finansieres gennem den husleje, beboerne betaler, er, at byggeriet ikke er en institution, og at høringer i forhold til naboer, der ofte giver problemer ved etablering af tilbud for udsatte grupper, derved kan undgås.